

Ref

Ut med musiken

Ur KB:s samlingar

Digitaliserad år 2014

National Library
of Sweden

SOU

1988:51

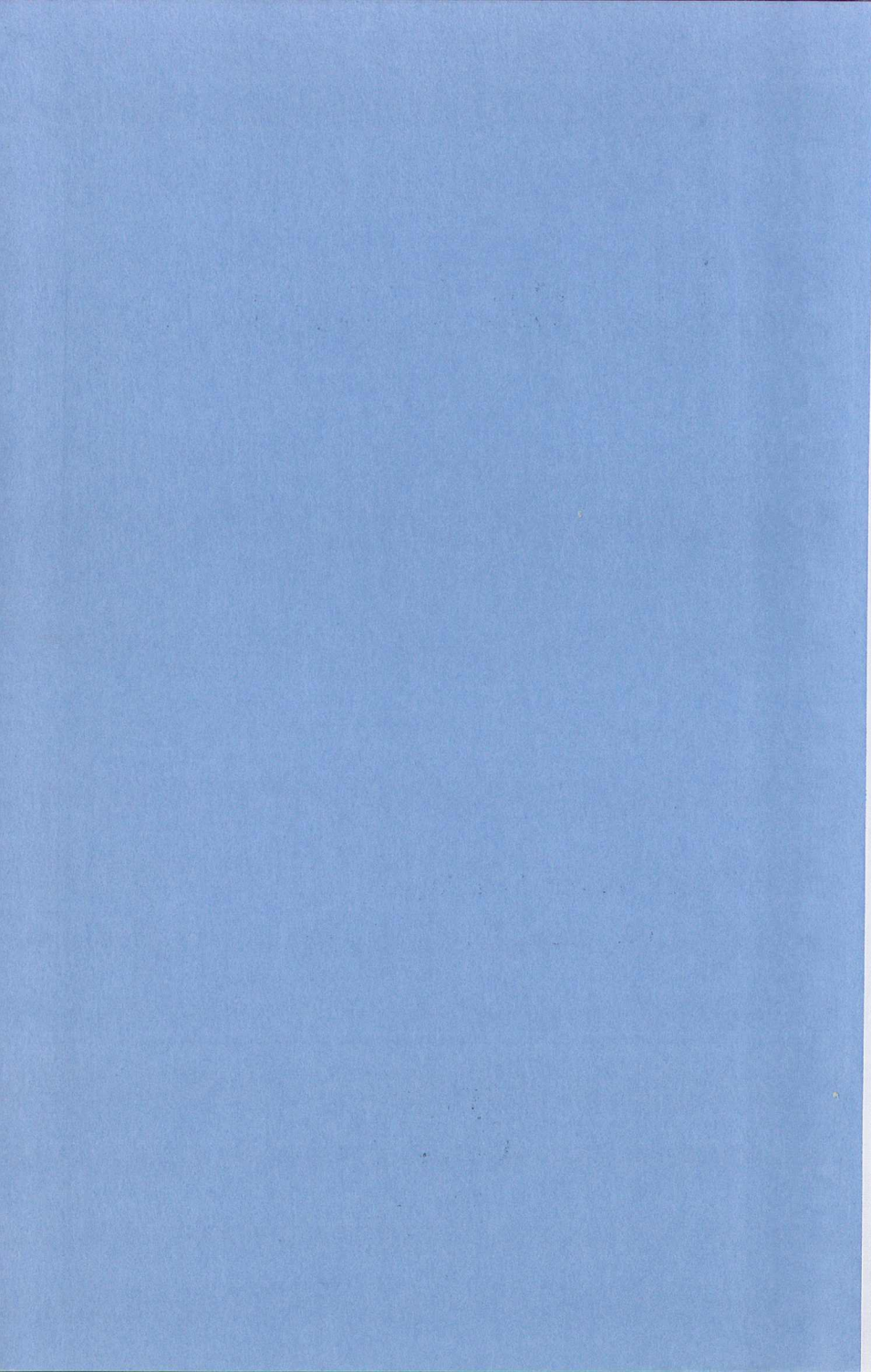
Ref

Ut med musiken

Slutrapport från centrala musikkommittén
om musiklivets regionalisering

SOU

1988:51

Statens offentliga utredningar
1988:51
Utbildningsdepartementet

Ut med musiken

Slutrapport från centrala musikkommittén
om musiklivets regionalisering
Stockholm 1988

Beställningsadress:
Allmänna Förlaget
Kundtjänst
106 47 STOCKHOLM
Tel: 08/739 96 30
Informationsbokhandeln
Malmtorgsgatan 5

Allmänna Förlaget har utgivit en bibliografi över SOU och Ds som omfattar åren 1981-1987. Den kan köpas från förlagets Kundtjänst, 106 47 STOCKHOLM.
Best. nr. 38-12078-X.

Beställare som är berättigade till remissexemplar eller friexemplar kan beställa sådana under adress:

Regeringskansliets förvaltningskontor
SOU-förrådet
103 33 STOCKHOLM
Tel: 08/763 23 20 Telefontid 8¹⁰ - 12⁰⁰ (externt och internt)
08/763 10 05 12⁰⁰ - 16⁰⁰ (endast internt)

REGERINGSKANSLIETS
OFFSETCENTRAL
Stockholm 1988

ISBN 91-38-10237-4
ISSN 0375-250X

Innehåll

Förord	7
Avdelning 1	
Musikreformen 1988 – Förberedelser, beslut och genomförande	11
1 Historik	13
1.1 Inledning	13
1.2 Den statliga kulturpolitiken	13
1.3 Landstingens kulturpolitik	16
1.4 Kulturrådets utredningar	17
1.5 Riksdagens revisorers granskning	22
1.6 Direktörspromemorian	25
2 Principbeslut	29
2.1 Propositionen	29
2.2 Riksdagsbehandlingen	30
2.3 Organisationskommittén	33
2.4 Förhandlingsuppdraget	34
3 Avtal	35
3.1 Avtalen mellan staten och landstingen	35
3.2 Arbetsgivarorganisationen	39
3.3 Arbetstagarorganisationerna	42
3.4 Löner och anställningsvillkor	43
4 Central organisation	45
4.1 Musiklivets behov	45
4.2 Sveriges Musikråd	46
4.3 Proposition 1985/86:114	50

4.4	Samspel med Svenska rikskonserter	52
4.5	Budgetpropositionen 1987	54
4.6	Organisation och bemanning	57
4.7	Budgetprogram	61
4.8	Programorganisation	62
4.9	Utvecklingsdelegation	63
4.10	Beställningsverksgrupp	64
4.11	Notbibliotek	66
4.12	Caprice Distribution AB	66
4.13	Svenska Konsertbyrån AB	67
4.14	Art Tours AB	70
4.15	Stiftelsen elektroakustisk musik i Sverige, EMS	70
4.16	Musik för Ungdom, MfU	72
4.17	Musikens Hus	74
4.18	Stadgar för Stiftelsen Svenska rikskonserter	76
4.19	Styrelse	80
5	Stockholmsmusiken	81
6	Försvaret	87
6.1	Avtalen	87
6.2	Militärmusikalier, instrument och viss utrustning	90
6.3	Den ridande musikkåren	91
7	Regional organisation	95
7.1	Regional indelning	95
7.2	Uppgifter	96
7.3	Verksamhetsform	99
7.4	Våren 1988	101
7.5	Regional samverkan och utveckling	104
7.6	Etermedia och fonogram	109
8	Utbildning och information	111
8.1	Allmänt	111
8.2	CEMUS-bulletinen	112
8.3	Informationsplanen	114
8.4	Lokalradion	116

9	Omställningsarbetet	121
9.1	Allmänna överväganden	121
9.2	Planering	122
9.3	Rikskonserter	124
9.4	Regionmusiken	125
9.5	Löpande personalärenden	126

10	Övergångsorganisationen	129
10.1	Uppdraget	129
10.2	Budget	129
10.3	Organisation och bemanning	130
10.4	Boksluten	131
10.5	Personal	134
10.6	Arkiv	134
10.7	Övrigt	135

Avdelning 2

Cemus verksamhetsberättelse	137
------------------------------------	------------

Bilagor

Bilaga 1	Ordföranden har ordet, ledare i Cemus- bulletinen	165
Bilaga 2	Författningar om tjänstemusik inom försvaret	197
Bilaga 3	Synpunkter inför framtiden från styrelserna för Regionmusiken och Rikskonserter den 28 december 1987	215

Förord

Syftet med musikreformen har i få ord varit att
 ge fler tillfälle uppleva musik
 ge fler tillfällen skapa, utföra och förmedla musik
 ge fler tillfälle påverka musiklivet och dess utveckling.

Detta skulle ske genom att använda de statliga resurser, som använts för Regionmusiken och Rikskonserter, på ett nytt sätt och genom att landstingen blir nya huvudmän som tillsammans med primärkommunerna har ansvar för länens musikliv. Statens ansvar minskar för den skull inte. Som samlad kulturpolitisk reform torde den till sin storlek vara unik.

Cemus har haft uppgiften att genomföra statsmaktens beslut men inte endast detta. Rollerna har varit flera.

- Vi har som utredningskommitté lagt förslag till regeringen, bl.a. två betänkanden.
- Vi har varit rådgivare, vägledare och tolkar till alla slag av intressenter.
- Vi har som myndighet löpande beslutat om Svenska rikskonserterns organisation, bemanning och verksamhet fram till den nya organisationens början 1988.
- Vi har samordnat regional och central omorganisation.
- Vi har avvecklat de gamla organisationerna och från nyåret 1988 övertagit ansvaret för kvarvarande uppgifter.

Denna bredd i uppgifter torde vara helt unik för en organisationskommitté.

Samarbete har krävts med en mängd intressenter, som återfinns i ett par hundra institutioner och organisationer. Tyvärr har vi inte klarat av att ha tillräcklig och löpande kontakt med alla. Det har blivit en och annan miss, särskilt under den första tidens mest intensiva arbete. Av detta har följt ett och annat missförstånd om våra avsikter. Alla har väl inte läst så noga vad vi verkligen skrivit och sagt.

De intressegrupper vi i första hand haft att göra med och inhämtat synpunkter ifrån har varit

- de som åstadkommer musik, tonsättare, musiker, sångare, såväl professionella som amatörer m.fl.
- de som förmedlar musik, stora och små musikinstitutioner, musikorganisationer, andra kulturinstitutioner, folkrörelser m.fl.
- de som lyssnar och deras företrädare i skola, föreningsliv, arrangörsorganisationer etc.
- de som har ekonomiskt och annat ansvar, i första hand politiker på central, regional och lokal nivå
- den berörda personalen och dess fackliga företrädare.

Samverkanskraven har varit stora och mängden av trådar i kontaktnätet torde ha varit ganska unik.

Ett stort antal experter har medverkat med värdefullt underlag dels de som särskilt blivit utsedda, dels de som medverkat generöst från Rikskonserter och Regionmusiken, dels de som ute i musiklivet och på andra håll haft spontana synpunkter, ofta mycket värdefulla. Viljan att medverka i interna arbetsgrupper och över huvud taget bistå oss med idéer och förslag har varit unikt stark.

Utbildningsdepartementet har inte bara företrätt uppdragsgivaren utan även varit en bra samtalspartner och ställt upp för att stödja oss politiskt, ekonomiskt och administrativt. Vi har känt oss tillhöra om inte familjen så ändå släkten.

Med Landstingsförbundet och statens förhandlingsnämnd har vi haft ett gott och tidvis nära samarbete som varit helt nödvändigt för att vi skulle nå fram till resultat. Med de enskilda landstingen har samarbetet också varit gott och konstruktivt. Vi beklagar att frågan om Stockholmslandstingets medverkan ännu inte fått sin definitiva lösning.

Våra förslag till regeringen tycker vi har fått en bra behandling. I allt väsentligt har faktiskt regeringen och sedan riksdagen accepterat våra idéer. Vi tror alltså att ett gemensamt forum för planering hade varit bra, särskilt de första åren, och att den statliga institutionen borde ha

fått ett namn som bättre skilde den från den gamla organisationen men det är detaljer som inte märks om några år. Vi ser i dag med tillfredsställelse hur så många av våra idéer, som statsmakterna accepterade trots att en del intressenter var minst sagt tveksamma, redan blivit nödvändiga realiteter.

Det har varit en ovanligt stor och laddad omorganisation som ändå kunnat genomföras utan särskilt stor massmedial uppmärksamhet, dramatiken har inte funnits så mycket utanpå. Vi tillåter oss citera ur Goethes färglära: "Spänningen mellan motsatser är naturens produktiva princip, en förutsättning för omdaning och förvandling som allt levande befinner sig i. Att söndra det enade, att ena det söndrade är naturens liv, världens in- och utandning i vilken vi lever, verkar och är till. Denna växelverkan öppnar möjligheter till stegring. Föreningen av motsatser kan framkalla något nytt och oväntat, nå högre stadier."

Cemus har under dessa år inte enbart stått för ett organisatoriskt, administrativt förändringsarbete utan även deltagit i och aktivt påverkat en rad konstnärliga, kulturella, pedagogiska och sociala utvecklingsprocesser, där en rörlig, påverkbar organisationskostym är en viktig förutsättning. En öppen, föränderlig struktur är för oss ett villkor för att reformen skall hålla i en framtid.

Andra har nu tagit över ansvaret och vi i Cemus, som under några år varit ett begrepp i svenskt musikliv, tackar för oss. Vi har ansett skeendet under dessa år såpass unikt och lärorikt att vi lämnar efter oss inte endast en mer formell verksamhetsberättelse utan en mer beskrivande redogörelse med den förhoppningen att den kan vara till nytta i det fortsatta uppbyggnadsarbetet och i framtida organisationsförändringar. Bristen på dokumentation av omorganisationer över huvud taget är mycket påtaglig i vårt land och de flesta översyner får börja från början. Huvudförfattare till detta betänkande har varit Birgitta Eurenus, Cemus sekreterare och chef för Cemus-kansliet, ett kansli som f.ö. gjort en fin arbetsinsats. Vi har sökt undvika värderingar som kan uppfattas som direktivgivande för framtiden men har samtidigt sökt vara något så när skarpa i konturerna och inte bleksiktigt odramatiska och försiktiga.

Musiker av alla slag, musikförmedlare – bl.a. Svenska rikskonserter, landsting och regionala musikstiftelser – och inte minst lyssnarna önskas lycka till.

Urban Rosenblad

Birger Bäckström

Urban Karlsson

Bengt Olof Engström

Karin Marcus

Stig Gustafsson

Eivor Nilsson

Torsten W Persson

AVDELNING I

MUSIKREFORMEN 1988

Förberedelser, beslut och genomförande

1 Historik

1.1 Inledning

Musikreformen har inneburit att antalet förtroendevalda och tjänstemän, som kommer i kontakt med musikfrågor, har vuxit betydligt. Samtidigt är det fortfarande hösten 1988 nödvändigt men också svårt att förklara för massmedia och allmänhet varför reformen genomförts. Vi som i olika roller arbetat med förberedelserna för reformen i drygt 15 år har kanske förbisett det faktum att kretsen av initierade trots allt varit begränsad. Med tiden kan också bakgrunden till reformen falla i glömska. I vår strävan att dokumentera organisationsarbetet har vi därför valt att ge en fyllig bakgrundsbeskrivning.

1.2 Den statliga kulturpolitiken

I betänkandet *Ny kulturpolitik* (SOU 1972:66) lade utredningen Kulturrådet stor vikt vid decentralisering och ökat medinflytande. Decentraliseringen skulle gälla såväl planerings- och beslutsfunktioner som resurser av olika slag. Utredningen framhöll att en konsekvent decentraliseringspolitik oundvikligen skulle få organisatoriska konsekvenser. För att en decentralisering till regional och lokal nivå skulle bli möjlig måste organisationen där byggas ut så att en överflyttning av arbetsuppgifter blir genomförbar.

Kulturrådet förutsatte vidare att det på kulturområdet i framtiden skulle finnas politiskt ansvariga organ på alla nivåer, ett brett medborgarinflytande på den politiska processen och möjligheter till direkt kommunikation mellan institutionerna och medborgarna.

På teater- och musikområdena borde tyngdpunkten förskjutas mot ett regionalt ansvar för institutionerna. Detta förutsatte ett ökat engagemang från landstingens sida.

Den första propositionen om *den statliga kulturpolitiken* (prop. 1974:28) innehöll inte bara de välkända kulturpolitiska målen utan också principer för ansvarsfördelningen mellan stat, kommuner och organisationsliv. Ett viktigt inslag i arbetet med att utforma propositionen hade varit överläggningar med Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet. I beredningsarbetet hade även ingått överläggningar med företrädare för folkbildningen, kulturarbetarnas organisationer m.fl.

Den föreslagna ansvarsfördelningen innebar att *staten* – vid sidan av ansvaret för egna och helt statsstödda institutioner – skulle ta ett allmänt ansvar för frågor av gemensamt intresse för kulturorganen. Staten skulle vidare ha ett ansvar för att genom ekonomiska bidrag stödja kulturverksamheten. *Primärkommunernas* ansvar för stöd till kulturverksamhet bedömdes vara grundvalen för samhällets kulturpolitiska insatser. Det nya i kulturrådets analys av ansvarsfördelningen på kulturområdet hade varit betoningen av *den regionala nivån*. Även i propositionen betonades att ansvaret för uppgifter som man inom länen valde att föra upp från det primärkommunala planet till länsplanet inte skulle ligga på något statligt organ. Vissa frågor, t.ex. kulturminnesvården, borde dock behandlas av länsstyrelserna. För övriga kulturfrågor på det regionala planet utgick man i propositionen från att ansvaret skulle ligga på *landstingen*. Vidare framhöll man *organisationslivets roll*:

"Att låta föreningslivet i fria former lösa viktiga uppgifter har en lång tradition i svenskt samhällsarbete. Detta förhållande utgör ett viktigt inslag i den svenska demokratin. Det är därför naturligt att vid behandlingen av ansvarsfördelningen inom kulturområdet framhäva organisationernas roll. I organisationsarbetet nås i hög grad ett av syftena med kulturpolitiken, nämligen att ge människor tillfälle till personlig utveckling och socialt engagemang. Organisationerna har större möjligheter än kulturinstitutionerna att nå eftersatta grupper. De organ som samhället bygger upp inom kulturområdet kan aldrig svara för

hela det spektrum av aktiviteter som ett aktivt kulturliv måste inrymma. Staten och kommunerna bör därför ge organisationerna resurser för att självständigt genomföra uppgifter på kulturområdet."

Den första kulturpropositionen innehöll också principer för vad kulturrådet kallat yttrandefriheten inom kulturinstitutionerna.

"Kulturpolitiken måste ge förutsättningar för ett rikt, mångsidigt och varierat utbud av kulturell verksamhet. Dessa förutsättningar föreligger endast om de som är engagerade i den kulturella verksamheten har försökt att uttrycka åsikter och värderingar. Häri ligger också att många röster kan göra sig hörda och att konst med olika innehåll och form får växa fram."

Redan i den första propositionen betonades vikten av att utvecklingen också på musikområdet gick mot ett ökat regionalt ansvarstagande. I detta syfte behövdes ett utredningsarbete på regional nivå som skulle gå ut på att klarlägga de lokala och regionala förutsättningarna för att inom regionen tillgodose olika musikbehov och för att ange lämpliga organisations- och arbetsformer för en institutionsverksamhet. Föredragande statsråd Bertil Zackrisson utgick från att ett sådant utvecklingsarbete skulle komma till stånd och att detta på sikt skulle leda till regionalt verksamma kulturinstitutioner. Zackrisson betonade att det i *regionmusiken* fanns en tillgång för musikverksamheten ute i landet som måste beaktas i det kommande utrednings- och planeringsarbetet. I takt med att regionala organ skapades för planering och samordning av musikverksamheten borde dessa kunna ta över de regionala produktions- och samordningsuppgifter för regionmusiken som Institutet för rikskonserter då ansvarade för. Man borde därför vara beredd på att regionmusikens regionala organisation och indelning skulle ses över.

I fråga om *Institutet för rikskonserter* framhöll Zackrisson att den viktigaste uppgiften enligt gällande riktlinjer var skolkonserter och att det statliga ansvaret främst var knutet till den centrala institutionen. Uppgifterna att på det regionala och lokala planet förmedla och genomföra konserter skulle enligt riktlinjerna ligga på organ som både ekonomiskt och organisatoriskt var fristående i förhållande till staten. Ut-

vecklingen hade emellertid gjort det nödvändigt att decentralisera en avsevärd del av produktions- och samordningsuppgifterna från det centrala institutet. År 1974 fanns sju regionkontor, en anordning som Zackrisson betraktade som provisorisk. Han utgick från att möjligheten för regionala organ att ta över ansvaret för regionkontoren skulle belysas i den regionala utredningsverksamheten. Institutets uppgifter i framtiden sammanfattades i dels uppgifter som expert- och konsultorgan, dels uppgifter med produktion och distribution av ett kompletterande musikutbud.

Den andra propositionen om den statliga kulturpolitiken (prop. 1975:20) behandlade främst kulturminnesvård, litteratur och film. Musikområdet berördes marginellt. Bl.a. nämndes litteraturutredningens förslag att statsmakterna låter utreda de särskilda problem som är förknippade med utgivning och spridning av noter. Även den tredje propositionen (prop. 1975/76:135) kom att handla om annat än musik, främst om bidrag och ersättningar till konstnärerna i samhället och om särskilda åtgärder för bildkonsten.

1.3 Landstingens kulturpolitik

Enligt skriften Landstingen i kulturpolitiken – Den regionala rollen, utgiven av Landstingsförbundet 1982 var landstingen redan från början positivt inställda till att ta på sig mer omfattande kulturpolitiska uppgifter. Remissen på betänkandet Ny kulturpolitik besvarades positivt av såväl enskilda landsting som Landstingsförbundets styrelse.

I rapporten från kulturrådet 1984:3, Kommunerna, staten och kulturpolitiken, den s.k. KOSK-rapporten, beskrivs bl.a. landstingens kulturpolitiska insatser sedan 1974. Kulturfrågorna har behandlats vid flera av Landstingsförbundets kongresser. Vid kongressen 1976 beslöt förbundet att anta ett kulturpolitiskt principprogram som knöt an till det två år tidigare fattade beslutet av statsmakterna. I en rapport till kongressen 1982 framhöll förbundet att landstingens insatser inom kulturverksamheten under de närmaste åren borde inriktas på

- att närmare koppla den kulturpolitiska planeringen till samhällsplaneringen i övrigt,
- att i större utsträckning använda kulturen som ett instrument i samhällsarbetet,
- att utveckla metoder som syftar till kulturverksamhetens bredare sociala förankring och integration,
- att se över stödet till folkbildnings- och organisationslivet och
- att utveckla kulturverksamheten i vården.

Landstingens kulturpolitiska ambitioner har fortsatt att växa. Inom ramen för projektet Landstingen inför 90-talet gav förbundet 1986 ur skriften Landstinget som politisk drivkraft för länets utveckling. I den föreslås bl.a. att landstingen bör göra kulturen till en regional utvecklingsfaktor. Förslaget innebär att landstingen bör välja en offensiv roll och utifrån regionala förhållanden och förväntad utveckling själva bestämma inriktningen av det framtida arbetet. Enligt förslaget föreligger motiv för landstingen att genomlysra sitt arbete med kulturfrågorna. Syftet bör bl.a. vara att dra slutsatser för det fortsatta arbetet med utgångspunkt i kulturens betydelse som regional utvecklingsfaktor. Förslaget har överarbetats med hänsyn till remissopinionen och bildade underlag för en del av överläggningarna vid förbundets kongress i juni 1988. Som en följd av överläggningarna uppdrog kongressen åt Landstingsförbundet att utfärda en rekommendation om att landstingen bör ta fram regionala utvecklingsplaner för de områden som ligger utanför sjukvården. Rekommendationen kommer att färdigställas till våren 1989. Förbundets kulturkonferens i oktober 1988 ägnas åt frågor om kultur och regional utveckling.

1.4 Kulturrådets utredningar

Det regionala utrednings- och planeringsarbete på musikområdet, som förutsattes i den första propositionen om den statliga kulturpolitiken, kom långsamt igång och gav inte förväntat resultat. Detsamma gällde de decentraliseringssträvanden som pågick inom regionmusiken och Rikskonserter. I det läget bildade kulturrådet, regionmusiken och Rikskonserter en gemensam arbetsgrupp, "musikplaneringsgruppen", som

skulle följa den regionala utvecklingen och även ta upp frågor som måste lösas på central nivå.

I februari 1978 sammanställde rådets kansli grupp för musik en PM om den statliga kulturpolitiken inom musikområdet. När det gällde den regionala organisationen betonade rådet att den borde utformas på initiativ och förslag av resp. region. Samtidigt konstaterade rådet att det fanns en betydande osäkerhet om vad man kan göra även i de regioner där utredningsverksamhet kommit igång. En anledning till detta bedömdes vara att man från regionalt håll ofta saknade överblick över musikområdet som helhet. Rådet ansåg det därför vara viktigt att staten stimulerade en fördjupad regional behandling av musikområdet.

Parallellt med arbetet i kulturrådets musikplaneringsgrupp granskades regionmusiken och Rikskonserters verksamhet av riksdagens revisorer. Resultatet av denna granskning beskrivs i nästa avsnitt. Samtidigt utsattes regionmusiken för skärpta besparingskrav från regeringens sida.

Mot den här bakgrunden gav regeringen hösten 1978 statens kulturråd i uppdrag att utreda regionmusiken och Rikskonserters roll i det regionala musiklivet. För ändamålet bildade kulturrådet en arbetsgrupp med Karl-Herman Tapper som ordförande. Gruppen hade att arbeta efter bl.a. följande riktlinjer:

- En bedömning av regionmusiken och Rikskonserters regionala roll förutsätter en analys av det kulturpolitiska läget och musiklivet i regionerna som helhet.
- Utredningsarbetet bör stimulera till ett ökat regionalt ansvarstagande, dvs. musiklivet skall profileras på resp. regions (landstingsområdes) villkor och initiativ.
- Skilda musikformer måste ges så långt möjligt likvärdiga utvecklingsmöjligheter.

- Kontakterna måste förbättras mellan musikerna och arrangörslaget.
- Regionerna bör under utredningens gång stimuleras att satsa på egna utvecklingsprojekt.
- Utredningen bör vid behandlingen av regionmusikens och Rikskonserterers framtida organisation även granska effekterna av statsbidragssystemet i sin helhet.
- Utredningen bör i ett tidigt skede analysera försvarets behov av musik.

Efter ett par år lade kulturrådet fram sina båda betänkanden *Musik i försvaret* och *Regional musikpolitik* (kulturrådets rapporter 1981:5-6), där rådet helt ansluter sig till arbetsgruppens förslag.

Arbetsgruppen betonade att förutsättningarna hade ändrats under arbetets gång genom att både regionmusiken och Rikskonserter liksom de tilltänkta huvudmännen tvingats till största ekonomiska återhållsamhet. Denna stränga hushållning snarast framtvungade en regionalt planerad musikpolitik. Regionalisering framstod som ett långsiktigt rimligare alternativ än sammanslagning till en helstatlig institution för regional musik.

Som utgångspunkt för sina förslag satte arbetsgruppen upp två huvudteser:

- Förutsättningar måste skapas för en samlad regional musikpolitik.
- De oklara partsförhållandena mellan regionmusiken och Rikskonserter måste upplösas regionalt och centralt.

För att uppnå detta föreslog gruppen

- att* principbeslut fattas i riksdagen om att regionmusiken successivt avvecklas som statlig myndighet,
- att* landsting (eventuellt även primärkommuner eller grupper av landsting) erbjuds överta huvudmannaskapet för musikavdelningarna,
- att* landsting (och ev. kommuner) erbjuds få disponera över de resurser som tillförts resp. landstingsområde för Rikskonsertfunktioner i form av personal och produktionsmedel,
- att* ett centralt stödorgan utvecklas genom en sammanläggning av Rikskonserters huvudkontor och regionmusikens centrala kansli,
- att* ett regionalt inflytande garanteras över detta organ.

Som underlag för förhandlingarna med landstingen arbetade gruppen med begreppet basresurs, dvs. en ekonomisk grundval för självständig regional musikpolitik. Basresursen skulle skapas genom avtal om solidariska åtaganden från statens resp. landstingens sida och den skulle garanteras pris- och löneomräkning. Den regionala parten skulle tillskjuta medel till basresursen med hänsyn till den plan för musikpolitisk utveckling som man skulle redovisa som underlag för avtalsförhandlingen.

Regionaliseringen borde ses som en fortlöpande process och som en konsekvens av 1974 års kulturpolitiska program. Pågående och planerad försöksverksamhet borde ses som ett naturligt led i förberedelsearbetet för regionaliseringsreformen. Regionmusiken och Rikskonserter förut-sattes få direktiv för sin medverkan i processen. Personalorganisationerna skulle fortlöpande delta i reformarbetet. Kulturrådet förband sig att kontinuerligt lägga konkreta detaljförslag allteftersom utvecklingen fortskred. Ett riksdagsbeslut i principfrågorna borde leda till förhandlingar mellan staten, Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. En organisationskommitté borde tillsättas för att beräkna basresurserna, utveckla det nya centrala organet och i övrigt förbereda de statliga åtagandena i processen.

Arbetsgruppens förslag om musiken inom försvarsmakten kan sammanfattas i följande punkter:

- Musiken i försvaret skall ses som en del av musiklivet på samma sätt som musik anpassad till andra traditioner och miljöer. Musikuppgifterna för försvaret bör därför kunna lösas även inom ramen för en regional organisation av musiklivet.
- Stockholmsavdelningen bör i princip kunna inlemmas i samma regionalpolitiska system som övriga musikavdelningar. Uppgifterna för den beridna musikavdelningen bör på sikt kunna lösas med hjälp av frivilliga amatörmusiker ev. organiserade som en hemvärnsskår i Stockholm.
- Ansvar för utbildning och utveckling i militär musiktradition bör inte bara ligga på Stockholmsavdelningen utan delas av militärmusikaliskt utbildade och intresserade traditionsbärare inom alla regionala musikavdelningar.
- Med hänsyn till marschmusiken och ur allmän musikpolitisk synvinkel kan det i utgångsläget vara skäligt med ett tiotal avdelningar profilerade som hela blåskårer.
- Värnpliktiga musikplutoner borde kunna utbildas även i andra garnisonsorter än Strängnäs, t.ex. Boden, Kristianstad och Skövde.
- Försvaret borde satsa medvetet på utbildning i militärmusikaliska traditioner och anknyta till det breda intresset bland ungdom för blåsmusik.
- Försvaret föreslås bilda en försvarets musiknämnd med ansvar för utvecklingen av musiken inom försvarsmakten.
- Försvaret bör självt få ansvar för sin musikbudget som alltså inte längre skulle bygga på ett "fast abonnemang".

Kulturrådet överlämnade sin utredning till regeringen varpå följde en omfattande remissbehandling.

Regeringen avvaktade med att ta ställning till kulturrådets utredningsförslag, bl.a. med hänsyn till den splittrade remissopinionen. Till bilden hör också att de båda närmast berörda institutionerna, regionmusiken och Rikskonserter, motsatte sig reformen.

1.5 Riksdagens revisorers granskning

Riksdagens revisorer granskade Rikskonserterns verksamhet redan 1970. Den gången föranleddes ärendet av en skrivelse med kritik mot institutet. Kritiken riktade in sig på Rikskonserterns

- val av konsertprogram,
- bristfälliga kontakter med lokala och regionala organ,
- bristande och alltför sen information.

Efter granskningen konstaterade revisorerna att Stiftelsen var medveten om bristerna under de två sist nämnda punkterna och att man därför kunde förvänta att bristerna kunde avhjälpas.

Revisorernas intresse för regionmusiken hade en annan bakgrund. Även om regionmusiken bildades som egen statlig myndighet redan 1971 pågick uppbyggnaden av den nya institutionen under större delen av 70-talet. Under de första tre åren, dvs. t.o.m. den sista juni 1974, leddes institutionen av en särskild organisationskommitté, ORM, vars ordförande samtidigt var myndighetens chef. Egen styrelse och direktör fick regionmusiken först 1974. Organisationskommitténs kansli omvandlades till styrelsens kansli, senare benämnt centrala kansliet. Under flera år efter denna ombildning var administrationen decentraliserad till de tidigare militärmusikkårernas moderförband inom försvaret. Anordningen var praktisk så länge som musikavdelningarna fortfarande hade sina lokaler inom militärt område. Successivt under 70-talet flyttade dock avdelningarna ut till civil mark. Samtidigt pågick inom statsförvaltningen en omläggning av systemen för personal- och ekonomiadministration. I det sammanhanget utredde statskontoret regionmusikens organisation och administration. Statskontorets olika förslag överlämnades till regeringen i juni 1977. Förslagen avseende system för

planering, budgetering och redovisning samt bokföring, kassatjänst och revision kom på grund av resursbrist endast delvis att genomföras.

Riksrevisionsverket och berört revisionskontor konstaterade vid sin granskning 1976 vissa brister i regionmusikens kamerala funktioner. De anmärkningar som i det sammanhanget framfördes och statskontorets kontakter med riksdagens revisorer kan ha legat bakom de senares förnyade intresse för de båda musikinstitutionerna.

I sin granskningspromemoria nr 3/1978 Viss av staten finansierad konsertverksamhet berör revisorerna den här skisserade bakgrunden men också det faktum att kulturrådets musikplaneringsgrupp inte fullföljt sitt uppdrag.

Granskningen föranledde revisorerna att lägga fram följande synpunkter och förslag:

- Kritiken mot Rikskonserters för höga administrationskostnader tillbakavisades. Revisorerna uppskattade kostnaderna för ledningen och den administrativa avdelningen – dvs. vad som i vanligt språk kallas administration – till omkring 10 %. Rikskonsorter rekommenderades att ändra sin kostnadsredovisning så att det klarare framgick vad som var kostnader för produktion resp. administration.
- Rikskonserters egen fonogramproduktion ifrågasattes. I stället borde stiftelsen överväga att träffa avtal med andra fonogramproducenter om framställning av de fonogram Rikskonsorter bestämmer.
- För regionmusiken krävdes förstärkningar både centralt och regionalt för att kapaciteten rätt skulle utnyttjas. Organisationen borde omgående tillföras ett antal administrativa tjänster, inkl. biträdespersonal. Även producentfrågan måste få en tillfredsställande lösning. Ett definitivt ställningstagande till förstärkningsfrågorna borde dock anstå tills frågan avgjorts om en eventuell sammanläggning av Rikskonsorter och regionmusiken.

- Regionmusikens och Rikskonserters ledningar borde beakta den kritiska inställning mot regionmusiken och dess musiker som fanns inom Rikskonsorter och vidta de åtgärder som kunde anses påkallade.
- En översyn av verksamheten inom regionmusikens regionala råd borde göras.
- Två eller högst tre musikavdelningar borde avdelas för att fullgöra högvaktsmusik och musik vid statsbesök och liknande tillfällen. Frågan om dessa avdelningar skulle inordnas i försvaret eller vara civila organisationer borde prövas särskilt.
- Underhållningsmusik vid förbanden borde kunna täckas genom att såväl yrkes- som amatörmusiker fick fullgöra sin värnplikt i en vid resp. förband särskilt bildad ensemble. Utbildning och ledning av sådana värnpliktiga skulle kunna anförtros regionmusiker.
- Den av riksmötet uppmärksammade frågan om vård och förvaring av noter och andra musikalier från de militära musikkårerna borde lösas snarast möjligt.

Avslutningsvis tog revisorerna upp behovet av en allmän översyn av Rikskonserters och regionmusikens organisation och uppgifter. I översynen skulle möjligheterna till en sammanläggning av de båda institutionerna prövas. Man ifrågasatte om det kunde anses motiverat att ha två statliga centrala organ med var sin regionala organisation för förverkligande av varandra näraliggande och i vissa delar sammanfallande kulturpolitiska uppgifter. Samtidigt konstaterade revisorerna att en sammanläggning skulle bli komplicerad, kontroversiell och tidskrävande. Därför borde den ske stegvis.

Med hänsyn till att översynen skulle ta tämligen lång tid i anspråk borde i avvaktan på denna förslagen i övrigt genomföras.

I efterhand kan man konstatera att riksdagens revisorers granskning måste ha spelat en avgörande roll för regeringens uppdrag till kulturrådet. Frågorna ställdes på sin spets. De alternativ som fanns var regionalisering, sammanläggning eller rejäla förstärkningar av befintliga institutioner.

1.6 Direktörspromemorian

Som tidigare framgått avstyrkte regionmusiken och Rikskonserter kulturrådets utredningsförslag. De båda direktörerna Magnus Enhörning och Anders Jansson överlämnade ett eget förslag till regeringen redan innan kulturrådets förslag gått ut på remiss. Direktörsförslagen sammanfattades i skriften Regionmusikens och Rikskonserter roll i det regionala musiklivet, vanligen benämnd direktörspromemorian. Den remitterades senare tillsammans med kulturrådets förslag.

I promemorian redovisades bl.a. följande utgångspunkter för det alternativa organisationsförslaget.

- En förändring av regionmusikens och Rikskonserter organisation bör grundas på konstnärliga och musikpolitiska bedömningar i nära samråd med lokala och regionala intressenter, för att ange den färdriktning i fråga om konstnärligt innehåll som skall gälla för den framtida utvecklingen för de 500–600 musikerårsverken som berörs.
- Övergången till en ny organisation bör förberedas under lång tid men genomföras samlat vid ett tillfälle.
- Principen att arrangörsavgifterna skall vara avståndsberoende bör behållas.
- Riksdagens kulturpolitiska beslut ger inte underlag för någon minskning av statens insatser. Staten bör därför även i fortsättningen ta ansvar för att levande musik får en plats i det svenska

kulturlivet och att konserter kan anordnas över hela landet, även på relativt små orter.

- Det statliga ansvaret för utvecklingen av landets musikkultur bör inte enbart bestå i utdelning av anslag. Staten bör också ha ett medansvar för hur verksamheten organiseras och hur tillgängliga resurser fördelas och används för att främja ett förverkligande av de statliga kulturpolitiska målen. Vidare bör staten kunna verka för att yrkesmässigt verksamma musikartister erbjuds rimliga arbetsvillkor.
- Upprätthållande och ytterligare utbyggnad av riksorgan med uppgift att bedriva verksamhet över hela landet genom egna utlokaliserade enheter är det mest rationella användandet av resurser. Förutsatt att det inom organisationen(-erna) finns en långt driven decentralisering och en väl genomarbetad samling av regler och handlingsnormer får man snabba, okomplicerade beslutsvägar och en administration som kan hållas på en mycket sparsam nivå.

Utifrån dessa utgångspunkter föreslogs att en ny riksomfattande musikorganisation skulle inrättas. Den skulle ges ett sammanhållet, statligt huvudmannskap och byggas upp av de medel som fanns inom regionmusiken och Rikskonserter. Riktlinjer vid uppbyggnaden skulle vara

- att* ett ökat lokalt och regionalt inflytande skulle åstadkommas,
- att* staten tog ett ansvar för kompletterande insatser som kräver medverkan av musiklivets alla intressenter, oavsett geografisk tillhörighet,
- att* konstnärliga förutsättningar skapades för ett mångsidigt musikutbud,
- att* de befintliga ensemblerna profilerades med hänsyn till dels befintlig repertoar, dels nyskapande och
- att* reella möjligheter skapades för en väsentlig förbättring för icke-institutionsbundna musiker och upphovsmän att få engagemang inom den nya organisationen.

Av tillgängliga medel skulle en avsevärt större andel än inom regionmusiken avsättas för resor och frilansmedverkan.

Organisationen skulle verka genom regionala enheter fördelade på ett tiotal regioner, bestående av ett eller flera län. För enheterna skulle finnas särskilda ledningsorgan. För vissa gemensamma konstnärliga och administrativa uppgifter skulle bildas en central enhet. Styrelsen för den sammanslagna institutionen skulle bestå av företrädare för stat, landsting, kommuner och folk rörelser men också av personer som tillför organisationen kvalificerat konstnärligt kunnande.

Musikerresurserna skulle fördelas på fasta tjänster och tidsbegränsade anställningar. Den regionala producerande och administrerande organisationen skulle bestå av regionkontor och i vissa fall länskontor. Den regionala chefen skulle ansvara såväl för regionkontor och ev. länskontor som för regionens musikerresurs.

Direktörspromemorian innehöll också förslag till omprofilering av musikerresurserna för att uppnå förutsättningar för en breddad repertoar och större variation i besättningstyper. Ambitionen var att anlägga ett riksperspektiv på profileringen och att ta hänsyn till vad som i övrigt fanns i landet av instrumentala och vokala resurser med stöd av samhället. Tillkomsten av några "sinfoniettor" bedömdes vara en god lösning. Tankarna på vokala inslag borde återupplivas. Vid omprofileringen skulle resurser även beräknas för konstnärliga ledare, instruktörer och tonsättare. Ett väsentligt utrymme skulle finnas för engagemang av icke-institutionsbundna musiker och av producenter, pedagoger och animatörer.

Den nya statliga musikorganisationen föreslogs bli en stiftelse.

2 Principbeslut

2.1 Propositionen

Arbetet i regeringskansliet med att förbereda musikreformen kom att pågå under drygt två år. I beredningsarbetet ingick överläggningar med bl.a. Landstingsförbundet, eftersom en reform av detta slag förutsatte åtaganden som huvudmän från landstingens sida.

I juni 1984 lade regeringen fram sin principproposition om omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter (prop. 1984/85:1). Förslaget till principbeslut innehöll följande huvudpunkter:

1. Regionmusiken och Rikskonserter samordnas både på central och regional nivå.
2. Landstingen erbjuds att överta huvudmannskapet för den regionala verksamheten.
3. Statligt bidrag skall utgå till den nya regionala musikorganisationen.
4. En central musikinstitution – för vilken staten har ansvaret – skall finnas på riksnivå och ha till uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet och inom olika musikaliska uttrycksformer.
5. Staten skall även i fortsättningen ta ett särskilt ansvar för musiken i försvaret och i statsceremoniella sammanhang och föreslås därför behålla ansvaret för regionmusikavdelningen i Stockholm.

6. Ute i landet läggs ansvaret för tjänstemusik inom försvaret på fem regionala ensembler.
7. Omorganisationen genomförs inom ramen för befintliga statliga resurser.

Propositionen innehöll också riktlinjer för det förberedelse- och förhandlingsarbete som skulle ta vid sedan principbeslutet fattats. Riktlinjer angavs för arbetet med den nya regionala musikorganisationen vad gällde den regionala indelningen, uppgifterna, verksamhetsformen och fördelningen av det statliga bidraget. Av tillgängliga resurser, i 1983 års penningvärde sammanlagt 142 milj.kr., föreslogs 110 milj.kr. gå till den regionala verksamheten, vilket i runt tal var 10 milj.kr. mer än vad den regionala delen av regionmusiken och rikskonsertverksamheten då kostade. Av ökningen skulle närmare 5 milj.kr. användas för att förstärka musikresurserna i Kalmar, Värmlands, Gävleborgs och Västernorrlands län samt i Norrbottens län. Riktlinjer angavs även för arbetet med den centrala organisationen och dess uppgifter, verksamhetsform och resurser.

Vidare anmälde regeringen sin avsikt att tillkalla en organisationskommitté och att ge statens förhandlingsnämnd i uppdrag att träffa avtal med de nya huvudmännen om villkoren för att överta den regionala verksamheten. Riksdagen förutsattes behandla frågan på nytt under våren 1986 och omorganisationen skulle genomföras den 1 januari 1988.

Regeringen tillkallade organisationskommittén sommaren 1984, redan innan riksdagen behandlat frågan. Kommittén antog namnet centrala musikkommittén, Cemus.

2.2 Riksdagsbehandlingen

Riksdagens kulturutskott, som även inhämtade försvarsutskottets utlåtande, behandlade princippropositionen relativt ingående i sitt betän-

kande i november 1984 (1984/85:7). Utskottet tillstyrkte i allt väsentligt propositionen men framförde även en rad vägledande synpunkter som blev viktiga för det fortsatta organisationsarbetet:

1. Den militära musiken och dess ceremonitraditioner utgör en del av vårt kulturarv, som är värt att föras vidare inte endast som musik inom försvaret utan även i andra sammanhang. Den centrala musikinstitutionen bör därför ta sitt ansvar för att militärmusiken utvecklas och för internationella kontakter på området. Även på utbildningssidan har den centrala institutionen en roll att fylla.
2. Det är viktigt att de olika enheterna inom den nya regionala organisationen får möjlighet att verka även utanför den egna regionen. Det är därför angeläget att undvika likriktning när det gäller enheternas musikaliska profil och användningsområde. De olika enheterna bör inte stöpas i samma form. De bör inriktas på att komplettera varandra så att de kan delta i ett brett och varierat utbyte av konserter och musikupplevelser inom en större del av landet.
3. I den regionala musikplaneringen är det viktigt att beakta den omfattande musikverksamhet som bedrivs av svenska kyrkan och de fria trossamfunden.
4. Kvalitetsaspekter i musiklivet skall tillgodoses i regionerna. Då det gäller statsbidraget till de nya huvudmännen finns skäl framhålla att medlen är avsedda att användas för engagemang av musiker på professionell nivå och viss annan personal. Beträffande det konstnärliga utvecklingsarbetet måste det bli fråga om ett delat ansvar och ett nära samarbete mellan den centrala och den regionala nivån.
5. Vid det fortsatta arbetet med regionaliseringen måste hänsyn tas till behovet av att förbättra frilansmusikernas situation. Bl.a. därför är det av vikt att studera effekterna av den regeländring som skett när det gäller statsbidragen till studieförbunden för kulturverksamhet.

6. Det är angeläget att en översyn av systemet med arrangörsavgifter kommer till stånd i syfte att skapa en bättre balans mellan stödet till produktion å ena sidan och subventionerna till arrangörsledet å den andra.
7. Huvudmännen måste ha sådana egna administrativa resurser att det är möjligt att skapa ett väl fungerande interregionalt samarbete även utan medverkan av den centrala musikinstitutionen. Utskottet hänvisar till att Cemus avser att utforma modeller för samverkan mellan huvudmännen i här aktuellt avseende. Då det gäller nationella turnéer måste man räkna med att den centrala institutionen ofta behöver medverka och att den disponerar medel för ändamålet.
8. Det är nödvändigt att regeringen med kraft tar sig an organisationsfrågan på arbetsgivarsidan inom kulturområdet.
9. Det är angeläget att den centrala institutionen har resurser för egen musikproduktion. Det behövs ett riksutbud av produktioner med nationell och internationell prägel som kan komplettera och berika det regionala och lokala musikk livet.
10. Uppdraget till Rikskonserter att utreda fonogramproduktionen är väl motiverat med tanke på de förhållandevis höga kostnaderna för fonogramverksamheten.
11. Utskottet förutsätter att regeringen med skyndsamtet prövar frågan om internationell artistförmedling, dvs. den verksamhet som består i att förmedla utländska artister till svenska arrangörer och att placera svenska artister och ensembler hos utländska arrangörer.
12. Det ingår i Cemus uppgifter att utreda frågan om hur stöd från den centrala musikinstitutionen skall kunna lämnas till olika turnéer. Denna uppgift innebär bl.a. att Cemus i fråga om musikteater måste ta ställning till avgränsningen gentemot Riksteaterns verksamhet.

Riksdagen fattade beslut med anledning av propositionen och med bifall till kulturutskottets betänkande i december 1984. Liksom det i utskottsbehandlingen framlades fyra reservationer och två särskilda yttranden i delfrågor framfördes motsvarande synpunkter i slutdebatten.

2.3 Organisationskommittén

Organisationskommittén, som antog namnet centrala musikkommittén, Cemus, tillsattes genom beslut redan i juli 1984.

Enligt direktiven skulle kommitténs arbete i sin första fas bestå i utredning och planering. Arbetet skulle planeras så att kommitténs förslag i erforderliga delar kunde anmälas för riksdagen under våren 1986. Sådana förslag skulle överlämnas till utbildningsdepartementet senast den 30 november 1985.

Kommittén fick tre huvuduppgifter:

1. Utformning av förslag till en central musikinstitution som efterträder Rikskonserter för uppgifter på riksnivå.
2. Samordning av det centrala och det regionala organisationsarbetet.
3. Planering av omställningen till den nya organisationen.

Med ledning av riktlinjerna i princippropositionen skulle kommittén utarbeta förslag till organisation och instruktion för den centrala institutionen. Av förslaget skulle framgå på vilket sätt regionmusikavdelningen i Stockholm liksom de uppgifter, bl.a. fortbildning av musiker, som skötts centralt av regionmusiken skulle anknytas till den centrala institutionen. Förslaget skulle även innehålla detaljorganisation, bemanning, administrativa rutiner och anslagsdisposition.

I samordningsuppgifterna ingick att förse statens förhandlingsnämnd med det underlagsmaterial och de utredningar som behövdes för att förhandlingarna med landstingen skulle kunna fullföljas. Vidare ingick den översyn av systemet med arrangörsavgifter som nämndes i princippropositionen.

Kommittén skulle också under övergångstiden före omorganisationen få till stånd ett utökat samråd, bl.a. i tjänstetillsättningar, mellan den dåvarande organisationen och de blivande nya huvudmännen samt pröva medgivande av nyanställningar, som inte var av tillfällig karaktär.

Omställningen till den nya organisationen när det gällde verksamhet, personal och organisation, skulle planeras i nära samarbete med regionmusiken och Rikskonserter och i kontakt med statens förhandlingsnämnd.

I övrigt hänvisas till verksamhetsberättelsen i Avdelning 2.

2.4 Förhandlingsuppdraget

I juli 1984 gav regeringen statens förhandlingsnämnd i uppdrag att förhandla med berörda landstingskommuner och kommuner. Under förutsättning att riksdagen godkände prop. 1984/85:1 och de ekonomiska villkoren kunde godtas skulle nämnden träffa erforderliga överenskommelser med anledning av nämnda proposition. Avtalen skulle träffas med förbehåll för regeringens godkännande.

3 Avtal

3.1 Avtalen mellan staten och landstingen

Statens förhandlingsnämnd inledde sitt arbete med att hösten 1984 besöka samtliga regionkontor, regionkanslier och musikavdelningar. Cemus biträdde nämnden i planeringen av besöken och sekreteraren deltog i flertalet resor.

I mars 1985 överlämnade Cemus sitt underlag för statens förhandlingsnämnds förhandlingar med landstingen. Underlaget bestod av förslag till fördelning av resurserna mellan länen och förslag till musikpolitiska utgångspunkter för överenskommelsen med landstingen. Utgångspunkterna för förslaget till resursfördelning var flera. Det gällde bl.a. att uppnå en så rättvis fördelning som möjligt men samtidigt ge varje län möjligheter att ta över musikavdelningarna. Resurserna vid regionkanslier och regionkontor fördelades mellan länen.

Motsvarande arbete hade pågått på landstingssidan. Det kom att präglas mer av den faktiska resursanvändningen budgetåret 1984/85 än av sådana utgångspunkter som folkmängd, geografisk storlek, annan statsunderstödd verksamhet eller utvecklingsmöjligheter.

Principöverenskommelsen mellan Landstingsförbundet och statens förhandlingsnämnd i januari 1986 byggde på riksdagens principbeslut och innebar att berörda landstingskommuner och kommuner utanför landsting skulle överta huvudmannaskapet för regionmusiken och Rikskonserter fr.o.m. den 1 januari 1988. Avtal med de enskilda landstingen skulle träffas före den 15 maj 1986 i enlighet med ett särskilt normalavtal.

Statsbidragets storlek och fördelning på de olika landstingen reglerades också i principöverenskommelsen. Bidragsbeloppen var fastställda på grundval av bokslut för verksamheten budgetåret 1984/85. Dessutom hade beaktats att regionmusikens instrument skulle överlåtas till resp. landstingskommun. För tjänstemusik inom försvaret och högvaktsmusik fanns en särskild överenskommelse, som reglerade berörda landstings åtaganden i förhållande till försvaret. Parterna skulle senast den 1 oktober 1987 komma överens om bidragsbeloppen för kalenderåret 1988. Därefter skulle beloppen fastställas genom årliga överläggningar mellan staten och Landstingsförbundet. I praktiken kom ett tvåårsavtal att slutas under senhösten 1987.

Till principöverenskommelsen hörde också ett antal musikpolitiska utgångspunkter, som i allt väsentligt överensstämde med riktlinjerna i riksdagens principbeslut och med Cemus förslag. Med hänsyn till att utgångspunkterna är giltiga även framåt i tiden återges de här:

"Musikpolitiska utgångspunkter för överenskommelsen

Syftet med förslagen i prop. 1984/85:1 var att uppnå en regionalisering av regionmusikens och Rikskonserters verksamhet ute i landet, dvs. att överlåta ansvar och beslutanderätt till landstingen för en betydelsefull del av den nuvarande statliga musikverksamheten.

Det är alltså de nya huvudmännen som skall fastställa riktlinjer för och fatta beslut om den nya regionala musikorganisationen. Verksamheten är och förblir emellertid en viktig kulturpolitisk angelägenhet av stor nationell betydelse.

Det förutsätts att landstingskommunerna som ett led i musikpolitiken svarar för att en regional musikplanering kommer till stånd som ger en total bild av musiklivet i regionen. Målet är att utforma en sammanhängande regional musikpolitik som beaktar alla delar av musiklivet.

Landstingskommun

- förutsätts ha konstnärliga ledare och musiker på professionell nivå anställda eller engagerade i verksamheten, samt särskilt beakta behovet av insatser för frilansande musiker och för arrangörsledet
- söker tillvarata de resurser och det intresse på musikområdet som finns i kommunerna och inom de fria organisationerna
- strävar efter att utveckla ett musikkiv som fungerar för människor i olika miljöer och med olika levnadsvillkor. Bl.a. av detta skäl bör musikutbudet präglas av kvalitet, bredd och mångfald
- beaktar den musikverksamhet som bedrivs i svenska kyrkan och de fria trossamfundet
- söker tillvarata de möjligheter som medietekniken erbjuder så att musiken kan spridas med hjälp av bl.a. etermedia och fonogram
- samverkar med statsunderstödda musikinstitutioner inom landstingsområdet
- samverkar över länsgränserna för att komplettera andra läns musikresurser och deltar i ett brett och varierat utbyte av konserter
- samverkar med den centrala musikinstitutionen, t.ex. när det gäller utvecklingsarbete och uppgifter på ett vidare nationellt eller internationellt plan. Det förutsätts att den centrala musikinstitutionen har särskilda medel för utvecklingsarbete och för att stödja turnéer över hela eller delar av landet med regionala produktioner."

Personalbilagan

I det normalavtal som knöts till principöverenskommelsen fanns en formulering som innebar att resp. landsting skulle överta den personal som fanns förtecknad i en bilaga till avtalet och som fortfarande var anställd den 31 december 1987. Under den period som förflöt mellan principöverenskommelsen i januari och avtalen med de enskilda landstingens i maj 1986 skulle Cemus ta fram de personalförteckningar som skulle fogas till avtalen. Att all fast anställd personal vid musikavdelningarna i resp. län skulle finnas med – om den så önskade – var från första

stund helt klart. Däremot var det in i det sista oklart hur man skulle hantera lönebidragsanställda och anställda med s.k. särskilt löneanslag, SLA. Regionmusiken hade 26 lönebidragsanställda och ett 20-tal med SLA när organisationsarbetet började. Vid Rikskonserter fanns ett 10-tal lönebidragsanställda. Gemensamt för dessa båda personalkategorier var att de inte avlönades från statsanslagen till de båda befintliga institutionerna. Regionmusiken fick, som statlig myndighet, 100 % statsbidrag i efterskott för de lönebidragsanställda och Rikskonserter 90 %. De nya musikstiftelserna med landstingen som huvudmän skulle bara kunna få ett successivt avtrappande statsbidrag som skulle sökas i särskild ordning från länsarbetsnämnden. Det särskilda löneanslaget kunde bara sökas för statstjänstemän som partiellt tjänstebefriats för rehabilitering eller arbetsprövning. Det skulle inte kunna utgå för anställda vid landstingsägda stiftelser. Slutresultatet blev att även dessa personalkategorier förtecknades och att kompensation utgick för den minskning av statsbidragen som landstingen skulle bli utsatta för i förhållande till vad regionmusiken och Rikskonserter fått. När det gällde de anställda med SLA, som alltid utgått för begränsad tid, fanns också en ambition inom regionmusiken att slutföra alla rehabiliteringsärenden, finansierade på detta sätt, före den 1 januari 1988.

Fördelningen av de anställda vid Rikskonserterers regionkontor kom, som väntat, att bli en av de svårare personalfrågorna. Regionmusiken hade av hänsyn till personalen i praktiken redan avvecklat sina regionkanslier och fört över personalen till musikavdelningarna. Den möjligheten fanns inte inom Rikskonserter. Cemus personalexpert, Kurt Jansson, reste våren 1986 runt till landstingen för att förhandla om den framtida placeringen av den regionala personalen. Utgångsläget var inte det bästa eftersom landstingen ännu inte bestämt sig för den nya organisationen. Fortfarande pågick t.ex. diskussionen om musikregionerna skulle bevaras. Med få undantag kom emellertid även den regionala personalen att fördelas. Så här i efterhand kan man konstatera att vissa landsting, däribland landstingen i Norrbotten och Värmland, tagit på sig ett förhållandevis stort personalansvar genom att i stort sett anställa all personal vid regionkontoren utan att få full ekonomisk kompensation. Fördelen för dessa län var att de fick ta över fungerande arbetsenheter. Så blev inte fallet för de landsting som endast fick ett

par personer från ett regionkontor. Under 1988 har man emellertid i stort sett lyckats utforma rollerna för personalen i den nya regionala organisationen.

Fr.o.m. den dag i januari 1986 när principöverenskommelsen träffades skulle rekryteringsarbetet ske i samråd med berörda landsting enligt Cemus direktiv. Samrådet kom av praktiska skäl att skötas direkt av personalavdelningarna vid regionmusiken och Rikskonserter. Cemus har gripit in när parterna inte kunnat enas. Relativt snart kunde man märka den effekt opinionsbildningen för frilansartisterna haft. Landstingen och senare de regionala stiftelserna var och är varsamma när det gäller nyrekryteringen till fasta tjänster. Det har under en längre tid funnits en strävan mot att få använda en så stor del som möjligt av statsbidraget som fri resurs.

Avtalen med de enskilda landstingen slöts planenligt per den 15 maj 1986. Bidragsbeloppen för 1988 och 1989 fastställdes i ett tvåårsavtal hösten 1987.

3.2 Arbetsgivarorganisationen

Enligt princippropositionen borde arbetsgivarorganisationen på kulturområdet lösas i samband med regionaliseringen och omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter. Den gällande ordningen hade i det utredningsarbete som föregick propositionen bedömts som otillfredsställande, inte minst på musikområdet. Att arbetsgivarorganisationen var splittrad hade ansetts kunna försvåra den positiva utveckling som regionaliseringen syftade till. Kulturrådet hade framhållit att det var orimligt att låta Teatrarnas riksförbund, TR, som då var anslutet till Svenska arbetsgivareföreningen, SAF, ha ett förhandlingsansvar för institutioner som finansierades av stat, landsting och kommuner och som styrdes av kulturpolitiska mål. Statsrådet Göransson delade rådets uppfattning om behovet av en mer samlad arbetsgivarorganisation än den som fanns. Frågan borde kunna behandlas bl.a. i samband med överläggningar mellan befintliga arbetsgivarorganisationer inom stat, kommun och landsting. Till bilden hörde att princippropositionen också

innehåll förslag om att löne- och anställningsvillkor för personalen vid den nya centrala musikinstitutionen skulle fastställas med statlig medverkan på samma sätt som gällde för Riksutställningars personal. Det innebar att statens arbetsgivarverk, SAV, borde få befogenhet att förhandla och medverka vid fastställandet av sådana löne- och anställningsvillkor som skall bestämmas genom avtal.

Flera motioner i riksdagen tog upp arbetsgivarorganisationen. Bl.a. föreslogs att Cemus, genom tilläggsdirektiv, skulle få i uppdrag att pröva frågan. Motionsvägen fick riksdagen också kännedom om att TR och samtliga dess medlemmar begärt utträde ur SAF. I en motion framhölls också att en lösning av frågan om arbetsgivarorganisation skulle kunna nås lättare om man *inte* i principbeslutet slog fast att personalen vid den centrala institutionen skulle ha statligt reglerade tjänster.

Riksdagen uttalade att det var nödvändigt att regeringen med kraft tog sig an organisationsfrågan på arbetsgivarsidan inom kulturområdet. Vidare ansåg riksdagen att det skulle vara en fördel för en lösning av frågan om Cemus i sitt arbete inte var bunden av villkoret att den centrala personalen skulle ha statligt reglerade tjänster.

Cemus framhöll i sitt första betänkande att den centrala institutionen borde tillhöra samma arbetsgivarorganisation som den dominerande delen av landets musikinstitutioner. Därigenom skulle möjligheter skapas för en gemensam arbetsgivarpolitik på musikområdet. Cemus föreslog därför att den centrala institutionen skulle ingå som delägare i TR. Förslaget förutsatte emellertid vissa förändringar av TR:s organisation. Cemus förutsatte bl.a. att TR skulle ge utrymme för ett sådant inflytande för politiskt och ekonomiskt ansvariga inom stat, landsting och kommuner att de har möjlighet att påverka kostnadsutvecklingen i samband med förhandlingar. Vidare skulle TR säkerställa att förbundet hade tillräcklig kompetens för detta nya område. Förslaget innebar också att den centrala personalen *inte* skulle ha statligt reglerade tjänster.

Regeringen biträdde Cemus förslag i sin proposition 1985/86:114 men strök under att en förutsättning för att lägga ansvaret på TR var, både

från statens, landstingens och kommunernas sida, att de förändringar Cemus föreslagit först kunde genomföras.

Slutresultatet blev att TR är arbetsgivarorganisation för de nya musikstiftelserna och har fungerat som sådan bl.a. i de förhandlingar om löner och anställningsvillkor som förts med anledning av musikreformen. Däremot har alla de förändringar Cemus föreslog och riksdagen godkänt *inte* genomförts. Det innebär bl.a. att politiskt/ekonomiskt ansvariga inom stat, landsting och kommuner *inte* genom styrelserepresentation o.dyl. har tillräckliga möjligheter att påverka kostnadsutvecklingen. Det bör därför prövas om ett åsidosättande av riksdagens ställningstagande bör medföra förändringar i arbetsgivarorganisationen.

Arbetsgivarrollen var omstridd även när det gällde MBL-förhandlingar och andra samverkansförhandlingar. MBL-förhandlingar före regeringsbeslut sköts av förhandlingsrådet, FHR, inom SAV. Förhandlingarna regleras av statens medbestämmandeavtal, MBA-S, och de förs med de personalorganisationer som är bundna av avtalet. Rikskonserterns personal hade inte statligt reglerade tjänster och var organiserade i fackliga förbund som inte hade avtal med SAV. Det innebar att en stor del av den berörda personalen inte var företräd vid MBL-förhandlingarna före propositioner och andra regeringsbeslut med anledning av musikreformen. Därför kom såväl utbildningsdepartementet som Cemus att lämna motsvarande information i annan ordning.

Cemus förde MBL-förhandlingarna före de egna besluten. Däremot var det under en längre period oklart vem som skulle föra MBL-förhandlingar före beslut i bl.a. omställningsarbetet. Regionmusiken och Rikskonserter hade t.o.m. den 31 december 1987, enligt särskilda regeringsuppdrag, ansvarat för avvecklingen av den befintliga organisationen inom ramen för Cemus direktiv. Arbetsgivarrollen blev därmed på sätt och vis dubbel, ett förhållande som komplicerades ytterligare av att arbetsgivarvidan inom regionmusiken och Rikskonserter ibland inte delade Cemus uppfattning. Att problemen ändå kunde lösas berodde främst på att ordföranden samtidigt var ordförande i regionmusikens och Rikskonserterns styrelse och även kunde träda in i den arbetsgivarrollen.

Central arbetsgivarorganisation för omställningsarbetet inom regionmusiken var SAV och det arbetet skulle drivas enligt det statliga trygghetsavtalet TRA-S. Trygghetsrådet hade motsvarande funktion för Rikskonserter och dess personal.

3.3 Arbetstagarorganisationerna

Ett genomgående problem i kontakterna med personalorganisationerna var att komma underfund med vilka motparterna var i olika frågor. Organisationsbilden var splittrad och den genomgick förändringar. Dessutom skulle Cemus som företrädare för Svenska rikskonserter möta andra motparter än i det övriga organisationsarbetet.

Rikskonserters fast anställda personal tillhörde DIK-förbundet och HTF. De frilansartister som engagerades av Rikskonserter var som regel organiserade i Musikerförbundet och Svenska Teaterförbundet. De sistnämnda båda organisationerna kom att delta i förhandlingsarbetet endast i begränsad utsträckning före omorganisationen och då genom TR som var den naturliga motparten sedan tidigare.

Den fackliga tillhörigheten för regionmusikens personal var betydligt mer komplicerad. Lokalt fanns en SACO/SR-förening som dominerades av DIK-förbundet och kapellmästarna. Den administrativa personalen var till övervägande del organiserade i Statstjänstemannaförbundet, ST, inom TCO-S. Flertalet musiker tillhörde ett annat TCO-S förbund, nämligen Officerarnas Riksförbund, ORF. Inom ORF fanns regionmusikernas riksförening, RRF. De båda TCO-förbunden hade förhandlingar med regionmusiken bildat ett samverkansorgan, vars förhandlingsledare som regel kom från ORF. Återstående musiker var före beslutet om musikreformen organiserade i Musikerförbundet, ett LO-förbund utan avtal med SAV. Det innebar att avtal med Musikerförbundet måste träffas med Statsanställdas förbund, SF, som mellanhand eftersom det förbundet hade avtal med SAV. Parallellt med förberedelserna för musikreformen pågick organisationsförändringar bland musikerna. Sveriges Yrkesmusikers Förbund, SYMF, bildades 1984, genom en utbrytning ur Musikerförbundet. Vissa av de musiker som tillhört Musi-

kerförbundet övergick till SYMF, andra stannade kvar. ORF träffade ett samarbetsavtal med SYMF som innebar att SYMF skulle företräda ORF-musikerna i de förhandlingar som föregick omorganisationen och att ORF-musikerna skulle övergå till SYMF senast den 1 januari 1988.

3.4 Löner och anställningsvillkor

Till Cemus samordningsuppgifter hörde att biträda Landstingsförbundet med underlag för förhandlingarna om den regionala personalens lön- och anställningsvillkor. Sedan Landstingsförbundet och Cemus, den senare i egenskap av interimsstyrelse för Svenska Rikskonserter, bestämt att Teatrarnas Riksförbund, TR, skulle vara arbetsgivarorganisation kom förhandlingsarbetet emellertid att drivas av TR. Cemus förhandlingsuppdrag till TR lämnades i september 1986. Landstingsförbundet bildade en referensgrupp med tjänstemän från förbundet och landstingens kulturförvaltningar. Även Cemus var företräd i delegationen. Förhandlingarna fördes med HTF och DIK för den administrativa personalen, med DIK för kapellmästarna och med SYMF för musikerna. De avtal som så småningom slöts kom att få karaktären av s.k. hängavtal till befintliga avtal. Förhandlingarna för den administrativa personalen gick relativt friktionsfritt, främst med hänsyn till att förhållandena i de nya stiftelserna för den kategorin var jämförbara med situationen för de anställda inom Rikskonserter. Parterna var också desamma. Huvudregeln blev att personalen skulle gå över med i princip oförändrade löneförmåner.

Den oenighet som uppstod kom att avse Cemus och även regeringens krav på tidsbegränsade tjänster för i första hand musikkonsulenterna vid Svenska rikskonserter. Efter långa förhandlingar kom en musikkonsulent att få anställning för begränsad tid, de övriga anställdes tills vidare. Av avdelningscheferna anställdes fyra tills vidare. Det måste accepteras i en övergång där redan tidigare tillsvidareanställd personal skall anställas på nytt, att tidsbegränsade förordnanden sällan kan komma i fråga. Men principen om anställning för en eller flera perioder är viktig att följa i framtiden – inte minst i fråga om konstnärliga tjänster.

Formellt daterades TR:s s.k. övertagandeavtal med SYMF avseende den regionala musikverksamheten den 29 april 1987, men det kom att dröja innan avtalet godkänkts av TR:s styrelse, och SYMF:s förbundsstyrelse. Eftersom avtalet dessutom förutsatte lokala förhandlingar kom i praktiken förhandlingarna om musikernas löne- och anställningsvillkor att pågå även under våren 1988. Avtalet omfattar inte bara landstingens musiker utan också musiker vid Stockholms Blåsarmusik och musikensembler med Göteborgs, Malmö eller Gotlands kommuner som huvudman. Genom övertagandeavtalet kopplas de f.d. regionmusiker-na in under befintligt riksavtal för musiker m.fl. mellan TR och SYMF. Ändringar och tillägg till riksavtalet och särskilda övergångsbestäm-melser har tagits in i särskilda bilagor. Förhandlingar om medbestäm-mandeavtal, förtroendemannaavtal, trygghetsöverenskommelse, tand-vårdsfond och transportbestämmelser upptogs hösten 1987 och bör kun-na slutföras 1988. Detsamma gäller förhandlingarna om löne- och an-ställningsvillkor för frilansartister engagerade av Svenska rikskonserter och de regionala stiftelserna.

Utgångspunkten för förhandlingarna skulle, enligt uppdragen från Landstingsförbundet och Cemus, vara att kostnadsökningen inte borde överstiga den ram som satts för statliga löneökningar, eftersom statsbi-draget till landstingen inte skulle räknas upp med högre belopp. Utfal-let kom emellertid att bli ett annat, inte minst vid de regionala ensem-bler som tillhör musikteatrar. Genom kopplingen till befintligt riksav-tal infördes en kategoriindelning och lönedifferentiering bland musi-kerna som tidigare inte funnits. Omorganisationen har därmed inneburi att många f.d. regionmusiker, utan att uppgifterna väsentligt för-ändrats, har fått befattningar som konsertmästare, stämledare och en-sembleledare. Lönenivån är numera väsentligt högre än vad som be-räknades i tidigare planering.

4 Central organisation

4.1 Musiklivets behov

Den tid som stod till förfogande för att utforma ett förslag till ny central musikinstitution gav möjlighet att göra en relativt förutsättningslös studie av institutionens ansvarsområde och uppgifter. Utgångspunkten var att institutionen skulle främja utvecklingen av musiklivet i hela landet och inom olika musikaliska uttrycksformer. Uppgifterna skulle anpassas efter regionala och lokala behov.

Större delen av 1985 använde Cemus för att på olika sätt studera och söka bedöma omvärldens behov, men även personalen fick möjlighet att lämna synpunkter, bl.a. i en skriftlig enkät. På ett tidigt stadium stod det klart att behoven vida överskred den ekonomiska ram som stod till förfogande enligt riksdagens principbeslut. Dessutom gjorde direktiven det omöjligt att lägga förslag som kunde medföra ökade kostnader. Cemus stod inför en svår prioriteringssituation. Mot den bakgrunden föreslogs en flexibel organisation som successivt skulle kunna anpassas till en föränderlig omvärld. Det material som samlats in om musiklivets behov delades in i 20 områden, som underlag för den kommande programdiskussionen. Med program avsåg Cemus ett avgränsat men tidsbegränsat ansvars- och arbetsområde, inom vilket flera olika men besläktade projekt skulle kunna bedrivas. Avsikten var aldrig att alla 20 programmen skulle kunna pågå samtidigt.

Som senare kommer att framgå blev antalet program i utgångsläget sex av främst ekonomiska skäl.

4.2 Sveriges Musikråd

Den 4 december 1985 överlämnade Cemus betänkandet Sveriges Musikråd, SOU 1985:56 till regeringen. Betänkandet innehöll förslag till ny central musikinstitution och statlig musikorganisation i Stockholms län samt vissa förslag om hur omorganisationen borde genomföras.

Förslaget till ny central organisation för musiklivet innehöll följande huvudpunkter:

Den 1 januari 1988 skulle Sveriges Musikråd bildas med uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet och inom olika musikaliska uttrycksformer. Samtidigt skulle regionmusiken och Rikskonserter upphöra. Namnet valdes för att ingen sammanblandning skulle ske med den tidigare organisationen och för att markera institutionens stödjande och inte styrande karaktär.

Sammanfattningsvis borde Musikrådet få följande huvuduppgifter

- musikpolitiskt, konstnärligt och musikpedagogiskt planerings- och utvecklingsarbete
- service till landsting, kommuner, folkrörelser och andra arrangörer
- service till musikinstitutioner, artister och andra intressegrupper i produktionsledet
- internationella och nationella produktioner
- musikproduktion i Stockholms län med bl.a. egna ensembler.

Cemus beräknade att Musikrådet behövde omkring 65 anställda för dessa uppgifter. I motsvarande befintliga organisation fanns omkring 135 anställda.

Till Musikrådet skulle Stockholms Blåsarmusik knytas. Blåsarmusiken skulle bestå av ett antal ensembler t.ex. Stockholms Blåsarsymfoniker och en ridande musikkår. Dessutom skulle bl.a. den musikaliska utbildningen av arméns musikpluton skötas härifrån. Musikrådets uppgifter i Stockholms län skulle samordnas av särskilda musikkonsum-

lenter som skulle ingå i Musikrådets produktionsenhet. Omfattningen av rådets uppgifter i länet skulle regleras genom överenskommelser mellan Musikrådet och Stockholms läns landsting.

Musikrådet skulle få en öppen och flexibel organisation som successivt skulle anpassas efter musiklivets behov.

Statens inflytande skulle främst komma till uttryck genom att regeringen angav riktlinjer för verksamheten och utsåg styrelse och direktör. Styrelsen skulle bl.a. kunna lämna förslag till regeringen om de åtgärder som kan behövas för att främja musiklivet, lokalt och regionalt, liksom för hela landet.

Det regionala inflytandet skulle garanteras bl.a. genom att företrädare för landsting, kommuner och folkbildning aktivt skulle delta i rådets planerings- och utvecklingsarbete. De första åren skulle det framför allt bli fråga om att fullfölja musikreformen genom att på olika sätt stödja den regionala musikplaneringen. Som ett led i det arbetet borde Musikrådet kalla till årliga planeringskonferenser med bl.a. de nya huvudmännen. Arrangörsledets inflytande över rådets musikpolitiska och musikpedagogiska utvecklingsarbete skulle kanaliseras genom den särskilda utvecklingsdelegation som föreslogs knuten till rådets utvecklingsenhet.

Cemus räknade med att Musikrådet skulle få stor betydelse för det konstnärliga utvecklingsarbetet och som kontaktskapande organ mellan musiken och arrangörerna och därmed även publiken. En väsentlig del av rådets verksamhet skulle bedrivas inom ramen för s.k. program eller projekt inom olika musikaliska uttrycksformer. Programmen skulle fastställas av Musikrådets styrelse som ett led i det årliga planeringsarbetet. För att kunna förbereda Musikrådets första verksamhetsår förutsatte Cemus följande sju program:

- Blåsmusik
- Symfoni- och kammarmusik
- Musik- och dansteater
- Vokalmusik

- Folkmusik
- Afro-amerikansk musik
- Elektroakustisk musik.

Till varje program skulle knytas en referensgrupp, kallad programgrupp, med företrädare för musikområdet. Programansvaret skulle läggas på en musikkonsulent med hög musikalisk kompetens. Musikrådet borde få möjligheter att anställa musik konsulenter för begränsad tid.

Inom ramen för programmen skulle Musikrådet bedriva såväl utvecklingsarbete som egen produktion och information/konsultation. Den egna produktionen borde begränsas till sådan verksamhet som av konstnärliga, tekniska eller ekonomiska skäl inte kan åstadkommas av andra. I princip borde rådet inte medverka i sammanhang där det enbart var fråga om att lämna ekonomiskt stöd. Kapaciteten borde framför allt användas för mer komplicerade produktioner eller sådana med väsentliga utvecklingsinslag. Vidare föreslogs ett fonogramförlag för utgivning av Caprice-skivor o.d.

Rådet borde även ha ett ansvar för det internationella utbytet av produktioner, idéer och information på musikområdet. Det innebar bl.a. att den samrådsgrupp som fanns borde knytas till Musikrådet.

Organisationsförslaget borde, om det genomfördes, medföra vissa förändringar i Musikrådets omvärld. De förslag till förändringar, som förutsatte mer ingående analyser och överläggningar, och som berörde statens kulturråd, Musikaliska akademien, STIM m.fl. skulle överlämnas i ett andra betänkande om ett halvår.

Vissa förslag, som berörde annan verksamhet, presenterades redan i det första betänkandet. Cemus föreslog bl.a. att Teatrarnas Riksförbund, TR, borde bli arbetsgivarorganisation för Musikrådet under förutsättning att TR genomförde vissa förändringar av sin organisation. Musikadministrationen inom försvarsmakten borde anpassas till de nya förutsättningar som skulle gälla fr.o.m. 1988. Statens musiksamlings enhet för biblioteksfrågor borde överta ansvaret för regionmusikens centrala notbibliotek.

Cemus föreslog också vissa medel för att underlätta att en särskild ensemble för äldre musik bildades i anknytning till Stiftelsen Drottningholms teatermuseum.

Lokalradion borde i samband med musikreformen ges ökade möjligheter att spegla det lokala musikkivet. Cemus avsåg därför att inleda en försöksverksamhet i samarbete med ett antal landsting och lokalradio-stationer under 1986 och 1987.

Intresseorganisationerna på musikområdet borde få ett ökat stöd bl.a. genom att Musikrådet erbjöd lokal- och kontorservice till ett subventionerat pris. Cemus föreslog att Musikrådet borde skapa ett "Musikens hus" i Gamla Stan.

Cemus räknade med att de fortsatta uppgifterna främst skulle vara

- att* utföra de ytterligare utredningar som behövdes för att konkretisera förslagen rörande angränsande institutioner
- att* förse den nya arbetsgivarorganisationen med underlag för förhandlingar om löner och anställningsvillkor
- att* anställa personal vid Musikrådet
- att* lämna in Musikrådets första anslagsframställning
- att* samordna arbetet med Musikrådets organisation och landstingens arbete med den regionala musikorganisationen
- att* bistå landstingen, regionmusiken och Rikskonserter i omställningsarbetet
- att* initiera projekt med syfte att följa och utvärdera musikreformen
- att* avge förslag rörande arrangörsavgifter och modeller för regional samverkan.

Strävan att leva upp till riksdagens ambitionsnivå för omställningsarbetet förutsatte, enligt Cemus, ett aktivt stöd från regeringen för bl.a. dem som skulle bli övertaliga. De som kunde beredas sysselsättning inom Sveriges Musikråd eller på annat håll måste få tillfälle till utbildning för att klara de nya uppgifterna. Arbetet med omplaceringar och utbildning skulle bedrivas parallellt med verksamheten i övrigt under

1986 och 1987. För att kunna genomföra omställningen på ett försvarbart sätt och samtidigt upprätthålla musikverksamheten på en godtagbar nivå var det nödvändigt att kunna utfärda särskilda planeringsdirektiv till regionmusiken och Rikskonserter.

Betänkandet kom att väcka en oväntat intensiv debatt, inte bara bland personalen utan också hos utomstående.

Musikaliska akademien kallade i februari 1986 till ett offentligt samtal under ledning av Paul Lindblom, Rikskonserterns förre chef och kulturrådets förre ordförande. Det man framför allt vände sig emot var namnet, programindelningen och den makt den nya institutionen bedömdes kunna få. Många uppfattade Sveriges Musikråd som ett nytt myndighetsorgan på musikområdet, trots att Cemus i sitt förslag mycket starkt markerat att rådet inte skulle ha några styrande uppgifter.

4.3 Proposition 1985/86:114

I mars 1986 lade regeringen fram sin andra särproposition om omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter. Propositionen innehöll två avsnitt. I det första anmäldes överenskommelsen mellan staten och Landstingsförbundet om ändrat huvudmannskap för den regionala musikverksamheten. Riksdagen skulle godkänna överenskommelsens ekonomiska förpliktelser för staten och bereddes därför tillfälle att ta del av överenskommelsen i sin helhet.

Det andra avsnittet innehöll förslag om den nya institutionen som skulle bildas på central nivå den 1 januari 1988 när regionmusiken och Rikskonserter skulle upplösas i sin dåvarande form. Förslaget byggde i allt väsentligt på betänkandet Sveriges Musikråd. På en punkt avvek emellertid propositionen från Cemus förslag. Den nya institutionen skulle överta namnet Rikskonserter och ha samma förhållande till regeringen som Riksteatern och Riksutställningar.

I följande frågor gjorde statsrådet Göransson särskilda markeringar:

- Tyngdpunkten i Rikskonserters utvecklingsarbete skulle vara musikverksamhet riktad till nya miljöer och publikgrupper, däribland barn och ungdom.
- En indelning efter gruppering i musikgenrer fick inte leda till en för stark specialisering och befästa klyftor eller gränser mellan olika slags musik. Det måste finnas en balans mellan genreinriktat arbete och ett arbete inriktat på målgrupper.
- Musikkonsulenterna i den nya institutionens programverksamhet borde vara projektanställda eller ha annan form av tidsbegränsad anställning.
- Det fanns skäl överväga en närmare samordning än den Cemus föreslagit mellan musikverksamheten i Stockholms län och Stockholms Blåsmusik.

Även vissa andra frågor lyftes fram särskilt i propositionen. Statsrådet Göransson delade Cemus uppfattning om det pågående reformarbetets betydelse. Musikreformen berörde inte bara regionmusiken och Rikskonsorter utan kunde bli av betydelse för hela musiklivet. Genom reformen ändras ansvarsförhållandena på ett sätt som ger musiklivet på regional och lokal nivå betydligt större självständighet och nya möjligheter till samverkan och utveckling.

När det gällde fonogramfrågorna framhöll Göransson att det nu var dags att göra en samlad bedömning av de statliga stödinsatserna inom hela fonogramområdet och att han hade för avsikt att återkomma till regeringen med förslag i denna fråga.

I propositionens uppräknning av den nya institutionens centrala funktioner fanns inte den föreslagna planeringsfunktionen med. Cemus tolkade senare detta som att någon planeringsenhet inte skulle finnas.

Statsrådet Göransson betonade också att den tid som stod till buds före omorganisationen skulle användas för en öppen diskussion om den föreslagna organisationen och dess sätt att fungera. Vidare framhöll Gö-

ransson att en förutsättning för att lägga arbetsgivaransvaret på TR var att de förändringar Cemus föreslagit först kunde genomföras. I den frågan hade Göransson samrått med både Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet.

Riksdagen fattade beslut i enlighet med propositionen med det undantaget att den nya institutionen för att markera förändringen skulle benämnas Svenska rikskonserter.

4.4 Samspel med Svenska rikskonserter

I juni 1986 lade Cemus fram sitt andra betänkande Samspel med Svenska rikskonserter, Ds U 1986:8.

I betänkandet begränsades innehållet till förslag som, för att kunna förverkligas, förutsatte beslut av riksdag, regering, annan kulturinstitution eller de nya regionala huvudmännen. Som bakgrund till förslagen utvecklade Cemus sin syn på uppgifterna för Svenska rikskonserter. Därmed kunde remissbehandlingen av detta andra betänkande ses som ett led i den öppna diskussion som borde föregå omorganisationen.

Cemus lämnade också förslag till stadgar för Svenska rikskonserter och utvecklade i det sammanhanget ändamålet med verksamheten i de avseenden det kunde ha samband med andra institutioner. I sådana fall där besluten kunde fattas av Cemus för Svenska rikskonserter och av resp. organ förutsatte vi fortsatta överläggningar med berörda institutioner.

Kapitlet om Svenska rikskonserterers samarbete med andra institutioner inleddes med ett par avsnitt om utlandsverksamheten på musikområdet. Cemus förutsatte att Svenska rikskonserter skulle överta nuvarande Rikskonserterers uppgift att samordna kontaktverksamheten med utlandet. Samordningen borde kunna ske genom att Svenska rikskonserter fick ansvar för att verksamheten inom den befintliga samrådsgruppen för musikutbyte med utlandet fungerade praktiskt och effektivt. Uppgiften att informera om svensk musik borde koncentreras till

STIM/Svensk Musik och en viss överflyttning av resurser borde därför övervägas. Kanslierna för International Music Council och NOMUS borde förläggas till Svenska rikskonserter.

För att stimulera ett fortlöpande och nära samarbete mellan statens kulturråd och Svenska rikskonserter föreslog Cemus försök med cirkulationstjänstgöring. Om försöket föll väl ut borde det kunna utvidgas till att omfatta även andra kulturinstitutioner. Cemus förutsatte vidare att kulturrådet använde den sakkunskap inom musikområdet som skulle komma att finnas hos Svenska rikskonserter vid beredning av olika slag av bidragsbeslut m.m. I ett något längre perspektiv borde en regionalisering av en del av kulturrådets bidragsgivning övervägas.

Regionmusikens nuvarande centrala notbibliotek borde föras över till biblioteksenheten inom statens musiksamlingar. Ett nära samarbete i dokumentationsfrågor borde inledas mellan Svenska rikskonserter och musiksamlingarna. I sammanhanget aktualiserades också OMUS förslag om ett musikpedagogiskt dokumentationscentrum.

Musikaliska akademiens kunnande och erfarenhet borde kunna nyttiggöras i större utsträckning genom att akademien erbjöds medverka i olika slag av projekt. Däremot borde inte akademien i fortsättningen åläggas särskilda regeringsuppdrag. Det pågående och tidsbegränsade Musica Sveciae-projektet borde dock fullföljas utan ändringar.

Frågorna om särskilda medel för ett Musikens hus och en barockensemble knuten till Drottningholms teatermuseum borde avgöras som ett led i budgetarbetet inom Svenska rikskonserter. Cemus föreslog senare att det skulle vara styrelsen för Svenska rikskonserter som inom ramen för ett totalanslag avgör storleken på bidrag för dessa och andra ändamål, t.ex. till Musik för Ungdom.

En väsentlig del av planerings- och organisationsarbetet på central och regional nivå borde ha som syfte att förbättra situationen för frilansartister och arrangörer. Hänsyn togs till de båda grupperna vid utformningen av detaljorganisationen för Svenska rikskonserter. Det var däremot varken lämpligt eller möjligt att då presentera ett förslag till en-

hetligt system för arrangörsavgifter som tillgodosåg de krav som riksdagen ställt upp. Framför allt mot bakgrund av att de nya regionala huvudmännen bör ha ett avgörande inflytande på avgifternas storlek m.m. ansåg Cemus att ett sådant system måste växa fram under de berördas medverkan. Cemus ansåg vidare att man inte i nämnvärd grad kunde förändra balansen mellan stöd till producenter och stöd till arrangörer inom tillgänglig resursram utan att krympa den fasta organisationen. Principiellt kunde inte artisters situation förbättras genom att minska antalet fasta anställningar. Avvägningen mellan antalet fast och tidsbegränsat anställda artister borde ytterst bero på kvalitets-skäl och konstnärliga krav. Det var också svårt att i väsentlig grad minska skillnaderna i kostnad för arrangörer mellan engagemang av fast anställda musiker och engagemang av frilansartister. Det förutsatte en så kraftig prishöjning för insatser av de fast anställda att avsättningssvårigheter skulle bli aktuella innan den nya organisationen funnit sin form. En viljeinriktning var emellertid möjlig att slå fast. Det var främst en sådan Cemus presenterade mot bakgrund av en beskrivning av situationen.

4.5 Budgetpropositionen 1987

I budgetpropositionen 1987 (prop. 1986/87:100 bil. 10) anmälde Cemus betänkande Samspel med Svenska rikskonserter. En sammanställning över remissyttrandena och inkomna skrivelser bifogades. Vidare anmälde Cemus anslagsframställningar för Rikskonserter, regionmusiken, Svenska rikskonserter och Bidrag till regional musikverksamhet.

Under anslaget Täckning av vissa kostnader vid Operan, Rikskonserter och regionmusiken anmälde att vissa omställningskostnader skulle komma att uppstå i samband med omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter. Föredragande statsråd föreslog att de båda institutionerna för ändamålet skulle få disponera högst 4 milj.kr. efter regeringens prövning. De omställningskostnader som kunde komma att uppstå utöver den nyss nämnda summan skulle bäras inom ramen för de ordinarie anslagen till regionmusiken och Rikskonserter. Dessa bå-

da anslag omfattades inte av det s.k. huvudförslaget. Det innebar att inga anslagsnedskärningar gjordes under omställningsperioden.

Statsrådet Göranssonns överväganden rörande Svenska rikskonserter byggde i allt väsentligt på Cemus betänkande. När det gällde verksamheten lyfte Göransson särskilt fram följande punkter:

- Tyngdpunkten i utvecklingsarbetet skulle vara musikverksamhet riktad till nya miljöer och publikgrupper, däribland barn och ungdom.
- Ansvarsfördelningen mellan olika instanser i fråga om utlandsverksamheten på musikområdet fungerade i stort sett väl och borde bibehållas även sedan Svenska rikskonserter kommit med i samarbetet.
- En barockensemble engagerad på det sätt Cemus föreslagit borde självklart att ha sin främsta anknytning till Drottningholmsteatern.
- En huvuduppgift i det pågående organisationsarbetet är att praktiskt beskriva Svenska rikskonserterns roll och uppgifter i det nya musikliv som kommer att växa fram ute i landet som en följd av reformen.
- De nya regionala huvudmännen skall redovisa den verksamhet som förekommer i regionerna. En sådan redovisning bör ingå naturligt i den löpande översikt över utvecklingen på musikområdet och de samlade insatserna från stat, landsting och kommuner som kulturrådet har att göra. Därför bör det också vara kulturrådets uppgift att bedöma behovet av förändringar när det gäller de olika statliga stödformerna. Det är emellertid självklart att rådet i det arbetet drar nytta av den kompetens som kommer att finnas inom Svenska rikskonserter.

- De årliga förhandlingarna mellan staten och Landstingsförbundet bör inte ha andra syften än vad som hittills avsetts, dvs. förhandlingar om bidragens värdebeständighet.
- Staten bör behålla ett visst ansvar för att stödja arrangörsledet och frilansmusikerna. Den bidragsgivning som kulturrådet har hand om är ett av uttrycken för detta ansvar. Därför kan föredraganden inte biträda överväganden om att bidrag skall fördelas av landstingen.
- Regionmusikens centrala notbibliotek bör föras över till statens musiksamlingar och ett samarbete i dokumentationsfrågor bör inledas mellan musiksamlingarna och Svenska rikskonserter.
- Anknytningen av Stiftelsen Elektroakustisk musik i Sverige (EMS) till Svenska rikskonserter bör övervägas ytterligare.
- Cemus bör fortsätta verka för att medlemsorganisationerna i Musik för Ungdom (MfU) tar del i det ekonomiska ansvaret för verksamheten på lika villkor.
- Försöksverksamheten med Svenska Konsertbyrån AB bör inte avbrytas i förtid och utvärderingen bör inte tidigareläggas.
- Med hänsyn till att de nya regionala huvudmännen åtagit sig att särskilt beakta behovet av insatser för frilansande musiker och för arrangörsledet bör huvuddelen av ansvaret för utvecklingen på området ligga på regional nivå.
- Arrangörsavgifterna i den nya organisationen är en fråga för berörda parter att själva besluta om.
- Under förutsättning att Rikskonserterers distributionsverksamhet för fonogram kan utvecklas till ett mer fristående organ öppet för övriga programproducenter är det motiverat med ett statligt ekonomiskt stöd av engångskaraktär under en tid av förslagsvis tre

år. Regeringen bör träffa avtal med det enskilda organ som skall handha distributionen om villkoren för ett sådant stöd.

Vid riksdagsbehandlingen av budgetpropositionens förslag ägnades barockensemblen vid Drottningholmsteatern särskild uppmärksamhet till följd av en motion från Jan-Erik Wikström. Beslutet blev att Drottningholmsteatern fick 500 000 kr. i extra medelstilleddning.

4.6 Organisation och bemanning

Hösten 1986 ägnades i huvudsak åt att utforma Svenska rikskonserter verksamhet och organisation. Cemus genomförde bl.a. en enkät för att kartlägga musiklivets behov av service och benägenhet att betala för denna. Frågorna bereddes i ett antal arbetsgrupper med Cemus experter och anställda inom regionmusiken och Rikskonserter. Efter förhandlingar med personalorganisationerna fattades beslut i kommittén.

Runt årsskiftet 1986/87 fattade Cemus beslut om Svenska rikskonserter organisation och bemanning fr.o.m. den 1 januari 1988. Beslutet återges här i sammandrag:

"Svenska rikskonserter skall under styrelsen ledas av en direktör och bestå av sex enheter, varav en för utvecklingsarbete, en för produktion och konsertservice, en för musik i Stockholms län och för Stockholms Blåsarmusik, en för fonogramproduktion, en för information och dokumentation samt en för administration.

Svenska rikskonserter bör ha tre dotterbolag varav ett för artistförmedling (Svenska Konsertbyrå AB), ett för rese- och konferensservice (Art Tours) och ett för fonogramdistribution.

Stiftelsen Elektroakustisk Musik i Sverige (EMS) och svenska sektionen av Jeunesses Musicales, dvs. Musik för Ungdom (MfU) skall enligt senare beslut samordnas med institutionen.

Ledningsfunktionen skall bestå av direktör med sekreterare.

Utvecklingsenheten skall ha till uppgift

- att* nå nya publikgrupper och nya miljöer med särskild tonvikt på barn och ungdom
- att* utveckla det musikaliska innehållet i verksamheten
- att* pröva nya metoder för uppsökande och kontaktskapande insatser samt
- att* utveckla verksamhet som ger professionella artister fler arbetstillfällen och stödja amatörmusikaliska insatser.

Vid enheten skall finnas 1 chef, 7 musikkonsulenter och 4 assistenter.

Produktionsenheten skall bl.a. ha till uppgift

- att* genomföra för landet kompletterande musikproduktion med inhemska och utländska artister
- att* sprida musikpolitiskt angelägna musikprogram, producerade av andra organisationer, i Sverige och utomlands
- att* ge verksamheten ett mångsidigt musikaliskt innehåll med utgångspunkt från bl.a. programområden
- att* verka för spridning av svensk musik i utlandet samt
- att* presentera utomeuropeisk musikkultur i Sverige.

Vid enheten skall finnas 1 chef, 6 programansvariga musikkonsulenter och 5 assistenter, varav 2 med särskild kompetens i projektadministration.

Enheten för fonogramproduktion skall producera fonogram i syfte att komplettera den repertoar som ges ut av andra fonogramproducenter. Tonvikten skall ligga på svensk musik som är orepresenterad eller ofullständigt representerad på fonogram samt utgivning av svenska artister vars konstnärskap inte kan anses tillräckligt dokumenterat på fonogram. Produktion skall kunna ske på uppdrag av t.ex. Musikaliska akademien eller landsting. Även försök med videoproduktion skall kunna bedrivas.

Enhetens personal skall bestå av 1 chef, 3 producenter/redaktörer, 1 ljudtekniker/videotekniker och 1 marknadsförare.

Stockholmsenheten skall svara för

Musikproduktion i Stockholms län i samverkan med bl.a. landsting, kommuner och bildningsförbund.

Musik inom försvarsmakten och vid statsceremonier.

Internationella och nationella musikproduktioner samt utvecklingsarbete i samverkan med Svenska rikskonserters övriga enheter.

Vid enheten skall finnas 1 chef, 2 kapellmästare, 2 producenter, 1 redaktör, 1 intendent, 1 inspicient, 1 vaktmästare, 2 assistenter och 57 musiker, varav 2 huvudsakligen för arméns musikpluton.

Informationsenheten har till uppgift

- att* sprida allmän information om svenskt och utländskt musikliv och stimulera till debatt om musik, speciellt om nya tendenser i svenskt musikliv
- att* informera om Svenska rikskonserters, dess musikpolitiska uppdrag och verksamhet
- att* göra informations- och marknadsföringsinsatser i anslutning till Svenska rikskonserters produktioner (motsv.)
- att* ge stöd åt musikinitiativ utanför Svenska rikskonserters genom rådgivning och stöd i informationsfrågor
- att* biträda övriga enheter inom Svenska rikskonserters med dokumentation, presentation och spridning av deras erfarenheter samt
- att* särskilt biträda produktions- och utvecklingsavdelningarna vid information i utlandet om svensk musik, svenska musiker och svenskt musikliv.

Enhetens personal skall bestå av 1 chef, 3 redaktörer, 2 assistenter och 2 grafiska formgivare.

Administrativa enheten skall svara för

Uppgifter i den interna administrationen inom SRK-gruppen (Svenska rikskonserter med dotterföretag) och uppgifter för externa parter.

Till de först nämnda uppgifterna hör:

verksamhetsplanering, organisations- och affärsutveckling
 personal- och ekonomiadministration
 kontorsservice
 juridisk service.

Den andra gruppen uppgifter innebär att enheten skall sträva efter att utveckla kompetens för rådgivning och direkta arbetsinsatser åt utomstående, delvis mot avgift.

Enhetens personal skall bestå av 1 chef, 3 intendenten och 3 assistenter för ekonomiadministration, 2 intendenten för personalfrågor, 3 vaktmästare, 2 assistenter för växel och reception och 1 assistent med allmänna sekreteraruppgifter.

Konsertbyrån skall förmedla artister (tonkonstnärer) inom och utom landet. Vidare skall byrån kunna åta sig särskilda uppdrag för Svenska rikskonserter.

Art Tours skall svara för rese- och turnéteknisk service för musiklivet och andra kulturområden. Vidare bör bolaget kunna bygga upp en konferensservice.

Dotterbolaget för fonogramdistribution skall svara för lager, ordermottagning, försäljning och distribution av fonogram och liknande för Svenska rikskonserter och andra producenter.

Dotterbolagen skall själva anställa sin personal och i princip vara självbärande."

Beslutet om bemanning innebar totalt 66 helhårsbefattningar, exklusive musikerna. Samtliga befattningar skulle i ett inledande skede vara anslagsfinansierade.

Besluten bildade underlag för rekryteringsarbetet våren 1987. I ett första steg gavs den befintliga personalen vid Rikskonserterns huvudkontor och regionmusikens centrala kansli möjlighet att anmäla intresse för de lediga befattningarna.

Cemus planerings- och organisationsarbete fortsatte under hela 1987 för att successivt övergå i verksamhet inom Svenska rikskonserter med dotterbolag och de nya regionala musikstiftelserna. Innehållet i det arbetet redovisas i det följande endast i den mån det ändrar eller kompletterar ovan redovisade organisationsbeslut. Stockholmsmusiken redovisas i ett särskilt avsnitt.

4.7 Budgetprogram

Cemus hade i sina anslagsframställningar för Svenska rikskonserter avvisat tanken på särskilda budgetprogram, fastställda av regeringen. I synnerhet under de första verksamhetsåren borde styrelsen för den nya institutionen få avgöra hur resurserna skulle fördelas mellan de olika verksamhetsgrenarna. Regeringen hade en annan uppfattning och fastställde, efter beredning i Cemus, följande budgetprogram för Svenska rikskonserter:

Utvecklingsarbete

Produktion

Fonogramverksamhet

Verksamhet i Stockholms län och för försvarsmakten

Stöd till musikalivet.

Budgetprogrammen kom att gälla endast under Svenska rikskonserterns första halva verksamhetsår. I regleringsbrevet för budgetåret 1988/89 har regeringen följt Cemus linje och uteslutit programmen, vilket innebär att Svenska rikskonserter själv får avgöra hur resurserna

skall fördelas med utgångspunkt från huvuduppgifterna enligt stadgar-
na.

4.8 Programorganisation

I maj 1987 bestämde Cemus att följande program skulle finnas vid Svenska rikskonserters utvecklingsenhet:

Utvecklingsarbete för barn och ungdom inkl. läromedelsproduktion
Utvecklingsarbete för nya lyssnargrupper
Konstnärligt utvecklingsarbete inkl. beställningsverk
Fortbildning för professionella musiker inkl. musiker med uppgifter för
försvaret
Utveckling av verksamhet som ger professionella artister fler arbets-
tillfällen.

Några programgrupper/referensgrupper för utvecklingsenhetens pro-
gram har Cemus aldrig förordat men väl beslutat om den för program-
men gemensamma utvecklingsdelegationen. För närvarande pågår in-
om Svenska rikskonsorter diskussioner om programmens innehåll.
Bl.a. anser man att fortbildning av musiker med uppgifter för försvaret
skall skötas av Stockholmsenheten.

I maj 1987 bestämde Cemus vilka program som skulle finnas inom pro-
duktionsenheten:

Symfoni- och kammarmusik
Folkmusik
Elektroakustisk musik
Körmusik
Jazz- och afroamerikansk musik
Blåsmusik.

När ekonomiskt utrymme fanns skulle programmet för musikteater,
kyrkomusik och utomeuropeisk musik stå närmast i tur att bildas.

Till produktionsenhetens program skulle programgrupper/referensgrupper knytas. Under sommaren och tidig höst tog Cemus ställning till vilka institutioner och organisationer som skulle vara representerade i grupperna. Dessa fick därefter erbjuda att föreslå representanter. Vissa protester restes inom Rikskonserter både mot grupperna som sådana och mot urvalsförfarandet. Cemus stod dock fast vid beslutet om programgrupperna för att värna om den möjlighet de erbjöd för musiklivets organisationer att få ett större inflytande över Svenska rikskonserterns verksamhet än de haft över Rikskonserter. Kontakterna under arbetets gång hade visat att det fanns en allmän uppfattning att vare sig institutioner, arrangörer eller artister hade kunnat påverka regionmusiken och Rikskonserter i nämnvärd grad. Båda institutionerna bedömdes vara i alltför hög grad styrda av de anställdas personliga värderingar. Erfarenheterna hittills under 1988 visar dels att Svenska rikskonserter aktivt använder sig av programgrupperna, dels att de utsedda företrädarna för musiklivet inte alltid deltagit så aktivt som man tidigare själva önskade.

4.9 Utvecklingsdelegation

I det första betänkandet föreslog Cemus att en rådgivande delegation skulle knytas till den centrala institutionens utvecklingsenhet. Delegationen skulle bestå av företrädare för landsting, kommuner, folkbildningen, skolöverstyrelsen, universitets- och högskoleämbetet, socialstyrelsen, statens kulturråd, Musikaliska akademien m.fl. Delegationen skulle kunna arbeta sammanhållen eller i sektorer efter de tre utvecklingsinriktningarna, dvs. konstnärligt, musikpolitiskt och musikpedagogiskt utvecklingsarbete. Cemus förutsatte att delegationen starkt skulle kunna påverka och stimulera utvecklingsarbetet. Delegationen, liksom flera andra Cemus-förslag, ifrågasattes av Rikskonserterns personal. Främst vände man sig mot att den skulle bestå av företrädare för institutioner. Efter ingående diskussioner under 1987 genomfördes emellertid förslaget med den ändringen att delegationen direkt underställdes direktören. Efter inledande överläggningar våren 1988 väntar man sig nu inom Svenska rikskonserter betydelsefulla insatser från delegationens medlemmar.

4.10 Beställningsverksgrupp

Verksamheten inom Rikskonserters beställningsverksgrupp hade genom åren totalt lett fram till ca 500 nya kompositioner. Regionmusikens repertoar- och beställningsgrupp hade genom sitt arbete åstadkommit att det 1987 fanns 84 beställningsverk i regionmusikens ägo vid sidan av det stora antal arrangemang som tagits fram under årens lopp för att anpassa befintlig repertoar till musikavdelningarnas olika stämbesättningar. Cemus bedömde det på ett tidigt stadium som mycket angeläget att denna verksamhet på lämpligt sätt skulle få fortsätta i Svenska rikskonserter. Våren 1987 behandlades frågan relativt ingående i en arbetsgrupp. Gruppens synsätt redovisas här, eftersom det inte har dokumenterats i annat sammanhang:

Svenska rikskonserter har ett kulturpolitiskt ansvar för det musikaliska nyskapandet men också ett ansvar för att bidra till de svenska tonsättarnas utkomst. Musikaliskt nyskapande äger rum i olika former alltifrån fri improvisation till en slutgiltigt formulerad komposition. Även produktionsprocesserna skiljer sig åt. Rent improviserat skapande äger rum i själva framförandesituationen, medan noterad komposition och genomarbetad elektroakustisk komposition vanligen föregås av en lång kalkylerings- och notationsprocess. Improvisationsmusiken främjas bäst genom att nyskapande improvisationsmusiker bereds tillfälle att utöva sin konst i konsertsituationer. Noterad komposition och genomarbetad elektroakustisk komposition främjas genom åtgärder som gör det möjligt för tonsättaren att komponera och genom insatser som leder till att verken kommer till framförande. Nyskapandet inom olika musikformer är principiellt lika berättigat till stöd och stimulans oberoende av om kompositionsprocessen förutsätter notskrivning, arbete i elektroakustisk studio eller upprepat repetitionsarbete. Oavsett vilken musikform det är fråga om omfattar ansvaret för det musikaliska nyskapandet också informationsinsatser, fonogramutgivning och en rad åtgärder som sammanfattningsvis kan kallas administrativa. Dit hör bl.a. verkframtagning, kontrakt, ekonomi, rättigheter och förlagsfrågor. Hanteringen av det musikaliska nyskapandet förutsätter därför en helhetssyn som innefattar produktion, utveckling, information, fonogramverksamhet och administration.

För att möjliggöra sådant musikaliskt nyskapande som kräver en lång kompositionsprocess förutsatte Cemus att även Svenska rikskonserter skulle kunna lägga ut kompositionsuppdrag. Det övergripande motivet för sådana uppdrag skulle vara av konstnärlig natur. Därutöver skulle kompositionsuppdrag kunna betingas av:

- Behov av ny repertoar inom en bestämd produktion eller genre
- Specifika konstnärliga utvecklingsprojekt
- Behov inom målgruppsinriktade utvecklingsprojekt
- Behov inom pedagogiska utvecklingsprojekt
- Arbetsmarknadsmässiga bedömningar.

Kompositionsuppdragen skulle kunna ges formen av specificerade verkbeställningar eller tidsbegränsade projektanställningar, som eventuellt också inkluderade annat än kompositionsarbete, dvs. s.k. tonsättaranställningar.

Beslut om kompositionsuppdrag skulle fattas av chefen för utvecklingsenheten, som till sitt förfogande skulle ha en referensgrupp, benämnd beställningsverksgruppen. Den blivande chefen för utvecklingsenheten presenterade hösten 1987 ett förslag till sådan grupp, som senare fastställdes av kommittén. Cemus bedömde det som angeläget att den framtida verksamheten på området även skulle innefatta den typ av uppgifter som legat på regionmusikens repertoar- och beställningsverksgrupp.

Genom Svenska rikskonserter skulle kanaliseras impulser till kompositionsuppdrag från både den egna organisationen och omvärlden. Samtidigt ansåg Cemus att Svenska rikskonserter borde agera på ett sådant sätt att ansvaret för kompositionsuppdrag, inte bara moraliskt och konstnärligt utan också ekonomiskt, sprider sig och fördjupas såväl hos musiklivets olika institutioner och organisationer som hos landsting, kommuner och företag.

Våren 1988 ägnade Cemus de upphovsrättsliga frågorna kring regionmusikens och Rikskonserterens beställningsverk viss uppmärksamhet.

Ambitionen var att få de rättigheter och skyldigheter som följer av avtal och kontrakt med tonsättare överflyttade till Svenska rikskonserter för Rikskonserters del och till statens musiksamlingar för regionmusikens del. Inom den tidsram som stod till förfogande kunde inte Cemus nå fram till en slutlig lösning. Genom särskilda skrivelser aktualiserade Cemus i stället frågorna hos TR, STIM och statens musiksamlingar.

4.11 Notbibliotek

När det gäller regionmusikens centrala notbibliotek fattade statsmakterna våren 1987 beslut i enlighet med Cemus förslag att biblioteket skulle införlivas med biblioteksenheten inom statens musiksamlingar. Med biblioteket följde 200 000 kr. per år, ett belopp som motsvarade kostnaderna för en bibliotekarietjänst. Detta var vad musiksamlingarna hade krävt för att ta över biblioteket. Med hänsyn till att alla parter varit överens om det lämpliga i överflyttningen kom den att ägnas relativt ringa uppmärksamhet i beredningsarbetet. Detta kom därför att slutföras först under våren 1988. Ökade medel är motiverade för nyförvärv och omkostnader vid statens musiksamlingar.

4.12 Caprice Distribution AB

Cemus beslut att dela upp fonogramverksamheten i en del för produktion inom Svenska rikskonserter och ett fristående dotterbolag för distribution möttes av viss kritik men kom att stå fast med hänsyn till att det hade fast förankring i budgetpropositionen 1987 och därpå följande riksdagsbeslut. Dotterbolaget Caprice Distribution AB bildades formellt redan sommaren 1987. Under hösten arbetade en arbetsgrupp och bolagets bolagsstämma, styrelse och blivande verkställande direktör med de praktiska förberedelserna för att bolaget skulle kunna träda i funktion vid kalenderårsskiftet. Ett avtal har även träffats mellan det nya distributionsbolaget och regeringen om ett statligt ekonomiskt stöd av engångskaraktär för en period av tre år fr.o.m. 1988. Svenska rikskonserter har aktiemajoritet i bolaget. Övriga aktieägare är ett tiotal produktionsbolag och flertalet regionala musikstiftelser.

4.13 Svenska Konsertbyrån AB

På Rikskonserters initiativ inleddes den 1 juli 1985 en treårig försöksverksamhet med internationell artistförmedling. För försöket bildades Svenska Konsertbyrån AB. I sitt första betänkande föreslog Cemus att den centrala musikinstitutionen skulle överta Rikskonserters aktier i Konsertbyrån under förutsättning att försöksverksamheten skulle övergå i permanent form. Cemus förutsatte vidare att verksamheten skulle bli självbärande fr.o.m. 1989 och beräknade inte resurser för artistförmedling i sitt förslag. Senare ändrade Cemus uppfattning och framhöll att Konsertbyråns framtida organisation och ställning måste behandlas samtidigt med att Svenska rikskonserters interna organisation bestämdes. Det innebar att en ev. utvärdering av försöksverksamheten borde tidigareläggas med ett år och att den borde göras av Cemus i samråd med Rikskonsorter. Några månader senare, närmare bestämt i november 1986 hemställde Cemus i skrivelse till regeringen att försöksverksamheten skulle förlängas med ett år till den 1 juli 1989. I budgetpropositionen 1987 avstyrkte föredragande statsrådet förslaget att avbryta försöksverksamheten i förtid och tidigarelägga utvärderingen. Han anmälde också sin avsikt att återkomma till regeringen med förslag när det blir aktuellt att göra den utvärdering som är nödvändig för att ta ställning till om och i vilka former verksamheten kan fortsätta. Frågan kom under 1987 att behandlas ingående och i september skrev Cemus till regeringen och föreslog

- att* Svenska Konsertbyrån AB fr.o.m. den 1 januari 1988 skulle vara ett dotterbolag till Svenska rikskonsorter
- att* Konsertbyrån fr.o.m. den 1 juli 1988 skulle erhålla 1 milj.kr. årligen som statligt stöd att utbetalas direkt till byrån
- att* Konsertbyrån även för budgetåret 1987/88 skulle få ett bidrag från regeringen på 1 milj.kr.

I november 1987 avslog regeringen framställningen i vad avsåg ytterligare medel från utbildningsdepartementet för budgetåret 1987/88. Vidare överlät regeringen åt Svenska rikskonsorter att inom ramen för tilldelade medel bedöma lämpligheten av och formerna för en fortsatt verksamhet med artistförmedling för tiden efter den 31 december 1988.

Den 28 april 1988 beslöt Svenska rikskonserters styrelse att utse en beredningsgrupp med representanter för Svenska rikskonsertbyrå, Svenska Konsertbyrå AB och AMS för att utreda Konsertbyråns framtid. Som ordförande i gruppen tillkallades en organisationskonsult från Statens institut för personalutveckling. Utredningen överlämnades till Svenska rikskonsert den 29 juni 1988. Utredningen lämnade sammanfattningsvis följande förslag.

"Svenska Konsertbyrå fortsätter sin nuvarande verksamhet med i stort oförändrad inriktning dock med följande viktiga förändringar och kompletteringar:

- ★ SKB skall förmedla engagemang till i första hand svenska artister såväl i Sverige som utomlands.
- ★ SKB bör även fortsättningsvis vara en självständig organisation men med AMS som ny huvudman.
- ★ Verksamheten vid SKB beräknas f.n. kosta 2,2 milj.kr. årligen inkl. en välbehövlig datorinvestering. Provisionsintäkterna kan beräknas till 0,7 milj.kr. vilket innebär att huvudmannen måste tillskjuta resterande medel som bidrag.
- ★ Satsningen på unga musiker intensifieras och kompletteras genom igångsättning inom Svenska rikskonsert av ett projekt för lansering av unga frilansmusiker.

Till projektet rekryteras årligen ett 10-tal musiker som genom allsidig utbildning och yrkesträning under två eller tre års tid utvecklas till professionella yrkesmusiker på frilansbasis.

Projektet finansieras genom beredskaps- och arbetsmarknadsutbildningsmedel om totalt 2,1 milj.kr. årligen samt genom ett tillskott på 0,7 milj.kr. till Svenska rikskonserters årliga anslag."

Svenska rikskonserters styrelse behandlade frågan den 18 augusti 1988 och beslöt följande:

"Svenska rikskonserter bidrar till Svenska Konsertbyråns verksamhet under budgetåret 1988/89 med 1 milj.kr. samt svarar för lokalhyra.

I och med utgången av budgetåret 1988/89 avslutas försöksverksamheten med artistförmedling. Därefter ankommer det på regeringen att ta ställning till den fortsatta verksamheten.

Enligt Svenska rikskonserter är det angeläget att verksamheten får fortsätta. Svenska rikskonserter förordar att AMS blir huvudman för verksamheten samt att Konsertbyrån bildar en självständig enhet inom AMS. En lämplig form för att bedriva verksamheten kan enligt Svenska rikskonserter vara stiftelseformen. Svenska rikskonserter föreslår att det i ledningen för Konsertbyrån bör finnas företrädare för det svenska musiklivet inbegripet Svenska rikskonserter.

Svenska rikskonserter hemställer att AMS tilldelas 1,5 milj.kr. i enlighet med arbetsgruppens förslag för att fr.o.m. den 1 juli 1989 kunna bedriva artistförmedlingen Svenska Konsertbyrån.

Vidare har Svenska rikskonserter beslutat att fortsättningsvis inte driva artistförmedling inom sitt budgetutrymme om AMS inte får medel för att driva Konsertbyrån. Bakgrunden till detta beslut är följande. Under 1988/89 är det möjligt att avsätta medel för detta ändamål genom att ta i anspråk reserverade medel från föregående år. Sådana förutsättningar finns inte för tiden därefter och en omfördelning skulle allvarligt skada annan verksamhet inom Svenska rikskonserter."

Med hänvisning till nyss nämnda beslut den 18 augusti skrev Svenska rikskonserter till regeringen den 1 september 1988 och begärde att regeringen tilldelar AMS 1,5 milj.kr. fr.o.m. den 1 juli 1989 för att bedriva artistförmedlingen Svenska Konsertbyrån. Samråd hade ägt rum med AMS.

Beträffande projektet för lansering av unga frilansmusiker hänvisades till Svenska rikskonserters anslagsframställning för 1989/90.

4.14 Art Tours AB

I det ursprungliga organisationsförslaget föreslog Cemus att Rikskonserters rese- och turnétekniska sektion skulle bilda en resebyrå, som skulle ingå i den nya institutionens administrativa enhet. I direktörens s.k. motförslag föreslogs att resebyrån skulle sortera direkt under direktören. Cemus beslöt till slut att bilda ett särskilt dotterbolag för resebyråverksamheten, inkl. konferensservice. Bolaget bildades sommaren 1987 och kom att få namnet Art Tours AB. Relativt snart efter bildandet inledde Cemus förhandlingar med ett danskt resebyråföretag om försäljning av Art Tours. Dotterbolaget såldes hösten 1987. Ett avtal träffades mellan de nya ägarna och Svenska rikskonsorter om de villkor som skall gälla i det framtida samarbetet. I vissa avseenden har dessa villkor ändrats. Bl.a. är Svenska rikskonsorter inte bunden av att endast använda Art Tours tjänster. Under hösten 1988 har verksamheten inom Art Tours AB avvecklats.

4.15 Stiftelsen elektroakustisk musik i Sverige, EMS

Det framtida samarbetet mellan EMS och den nya centrala institutionen började Cemus diskutera redan 1985 i samband med kartläggningen av musiklivets behov. Från EMS sida hade intresset främst sin grund i stiftelsens ekonomiska problem som man räknade med skulle komma närmare en lösning genom en anknötning till en större institutions anslag. Cemus såg frågan vidare än så och tyckte från första stund att det borde finnas förutsättningar för en nära och för båda parter givande samverkan, i synnerhet om man inom den nya institutionen skapade ett program för elektroakustisk musik. Inom ramen för ett sådant program skulle den nya institutionen kunna ta ett ansvar och utföra uppgifter som hittills legat på EMS. I Cemus diskussioner om den framtida arbets- och ansvarsfördelningen tillstötte vissa komplikationer. Musikaliska akademien, som var EMS huvudman, ansåg att Cemus öv-

erskred sina befogenheter, en uppfattning som periodvis även tycks ha rått inom EMS styrelse. Regionmusikens och Rikskonserterns dåvarande direktör, som även ingick i EMS styrelse, ansåg att det inte skulle komma att finnas ett intresse hos Svenska rikskonserter för ett nära samarbete. Inställningen kan ha haft sin grund i att man befarade att Svenska rikskonserter skulle få ett ekonomiskt ansvar för EMS till men för övrig verksamhet.

Efter ingående behandling i arbetsgrupper skrev Cemus hösten 1987 till regeringen i frågan om associering av EMS till Svenska rikskonserter. I skrivelsen föreslogs att regeringen i budgetpropositionen skulle ta upp bidraget till EMS som en särskild anslagspost under anslaget till Svenska rikskonserter. Samtidigt tillstyrktes den förstärkning av bidraget till EMS som kulturrådet föreslagit i sin anslagsframställning för 1988/89.

I anslutning till skrivelsen bestämde Cemus att det material som samlats rörande Svenska rikskonserterns arbete i frågor om elektroakustisk musik skulle överlämnas till Svenska rikskonserter för vidare åtgärder. I december 1987 bestämde Cemus vilka personer som skulle ingå i programgruppen för elektroakustisk musik. Däremot fanns det inget ekonomiskt utrymme för att från början anställa någon särskild musik-konsulent för området. Detta bör förhoppningsvis kunna ske så snart det är ekonomiskt möjligt.

Regeringen kom i budgetpropositionen 1988 att i allt väsentligt följa Cemus förslag. Det innebar att statens stöd till EMS fr.o.m. budgetåret 1988/89 anvisas under anslaget till Svenska rikskonserter och omräknas enligt samma principer som gäller för medelsanvisningen i övrigt under det anslaget. Därmed skulle EMS verksamhet vila på en stabilare ekonomisk grund än tidigare. I propositionen förordas ingen organisatorisk sammankoppling av de båda stiftelserna. Det kan tvärtom ligga vissa fördelar i att EMS ställning som självständig stiftelse upprätthålls. En ökad samverkan mellan EMS och Svenska rikskonserter bör likväl vara till fördel för båda parter.

Överläggningar om samverkan inleddes våren 1988 mellan de båda institutionerna. Överenskommelse har träffats om nya stadgar för EMS, som gäller från den 1 juli 1988 och ett utökat samarbete har inletts.

4.16 Musik för ungdom, MfU

Cemus föreslog i sitt första betänkande att MfU skulle bli en helt fristående institution i vars verksamhet den nya centrala institutionen borde medverka på samma villkor som Kommunförbundet, Folkbildningsförbundet och eventuellt Landstingsförbundet. MfU borde utvecklas mot vad föreningen egentligen var avsedd att vara, dvs. en fristående samlingsorganisation av väsentligen folkrörelsekaraktär. En del av MfU:s dåvarande uppgifter skulle komma att utföras inom den nya regionala musikorganisationen, medan andra kunde ses som en del av den centrala institutionens internationella verksamhet och utvecklingsarbete, som i hög grad skulle inrymma musik för barn och ungdom. Ingenting hindrade att den centrala institutionen överlät en del av sin internationella verksamhet på MfU, som genom att utgöra den svenska sektionen av Federation International des Jeunes Musicales hade ett omfattande kontaktnät utomlands och en rik erfarenhet av verksamhet bland barn och ungdom. För att underlätta samverkan borde den centrala institutionen även kunna erbjuda lokaler och ev. viss administrativ service kostnadsfritt. Det borde ankomma på den centrala institutionens styrelse att efter överläggningar med övriga berörda parter för varje år bestämma storleken på sitt bidrag till MfU.

Frågan om MfU berördes inte våren 1986 i regeringens proposition 1985/86:114. Däremot fick Cemus i tilläggsdirektiven till följd av propositionen i uppdrag att ytterligare överväga MfU:s roll och ställning inom Svenska rikskonserter liksom formerna för stöd till föreningen.

I avsnittet om MfU i det andra betänkandet redovisades inledningsvis MfU:s egna önskemål framförda i en särskild skrivelse. Cemus konstaterade att MfU inom ramen för det ursprungliga förslaget kunde utvecklas i den riktning man önskade. Cemus vidhöll därför förslagen och aviserade överläggningar under 1987 med studieförbunden, Folkbild-

ningsförbundet, Landstingsförbundet, Kommunförbundet m.fl. för att söka komma överens om MfU:s framtida uppgifter och struktur. Cemus bedömde också att det skulle finnas anledning att återkomma till MfU i anslagsframställningarna för budgetåren 1987/88 och 1988/89.

Utgångspunkten för de kontakter Cemus tog var att vidga kretsen av medlemmar i MfU och att åstadkomma en mer jämbördig fördelning mellan medlemmarna av främst det ekonomiska ansvaret för verksamheten. Intresset för att föra diskussioner med den inriktningen var minimalt. Däremot började man i olika sammanhang, bl.a. i Cemus krets av experter, att diskutera bildandet av regionala MfU. En utveckling i den riktningen skulle innebära att ett framtida centralt MfU i första hand skulle vara en serviceorganisation för de regionala motsvarigheterna. Vad serviceuppgifterna skulle innebära kunde inte preciseras förrän den regionala nivån bildats och kunde ställa krav. Därför kunde Cemus inte lägga konkreta förslag i anslagsframställningarna. Hösten 1987 anmäldes att organisationsarbetet skulle fortsätta. Förslag om MfU kunde inte läggas förrän de nya regionala musikstiftelserna trätt i funktion. Vid årsskiftet 1987/88 förändrades Cemus roll. Ansvaret för att utveckla verksamheten låg fr.o.m. den tidpunkten på Svenska riks-konserter och de nya länsmusikstiftelserna. Mot den bakgrunden föll det sig naturligt att överlåta delansvaret för MfU:s framtida verksamhet på Svenska rixskonserter.

På ett par punkter kom de ursprungliga förslagen om MfU att förverkligas. Verksamheten har ingen egen anslagspost under anslaget till Svenska rixskonserter, vilket innebär att styrelsen och inte regeringen beslutar om stödet till MfU. Cemus anställde också två personer för MfU och ställde lokaler till förfogande inom ramen för Svenska rixskonserterns anslag. Konstruktionen är i första hand tänkt för perioden fram till 1990.

Under 1988 har MfU haft en mycket uppmärksammas och aktiv period inom Svenska rixskonserterns ram. Bl.a. samlades världsungdomsorkestern för första gången i Sverige och inledde där sin Skandinavienturné. Orkesterns konsert i Stockholm spelades in av Caprice. Moderorganisa-

tionen Jeunesses Musicales förlade också sin generalförsamling till Sverige.

4.17 Musikens Hus

Tanken på att anordna ett Musikens Hus i lokalerna vid Schönfeldts gränd i samband med omorganisationen föddes på ett tidigt stadium av organisationsarbetet. Vid ett s.k. storsamtal med företrädare för musikalivet i juni 1985 fördes idén fram av Madeleine Ugglå, ordförande i Sveriges Körförbundet och tidigare bl.a. ledamot i regionmusikens styrelse och rektor för Stockholms musikpedagogiska institut, SMI. Hon pekade på en rad intresseorganisationer som hon bedömde skulle vara intresserade av en nära samverkan med den nya centrala musikinstitutionen. Hon menade att behov av informations- och reseservice bl.a. fanns hos

Körorganisationerna

Svensk musikpedagogisk union – SMPU

Sveriges orkestrars riksförbundet – SOR

Riksförbundet Sveriges amatörorkestrar – RSAO

Riksförbundet Unga Musiker – RUM

Svenska Jazzriksförbundet – SJR

När det gällde nordiskt och internationellt utvecklingsarbete i form av artist- och ungdomsutbyte, beställningsverk m.m. fanns behov av stöd hos

Jeunesses Musicales – JM

Nämnden för Nordiskt musiksamarbete – NOMUS

International Society for Music Education – ISME

Nordiskt Barn- och Ungdomskörsamarbete – NORBUSAM

Samrådet för nordisk amatörmusik – SAMNAM

Nordisk Musikpedagogisk Union – NMPU

Cemus lade fram förslaget om ett Musikens Hus i sitt första betänkande och avsatte 500 000 kr. för ändamålet av den ekonomiska ram som stod till disposition. I regeringens proposition 1985/86:114 framhöll

statsrådet Göransson att han inte var beredd att utan ytterligare utredning ta ställning till förslaget om att avsätta medel till Musikens Hus. Frågans fortsatta hantering kom i hög grad att påverkas av att Cemus måste prioritera Svenska rikskonserters övriga verksamhet och av de kraftigt fördyrade lokalkostnaderna. I februari 1987 i anslutning till att Cemus tog beslut om budgeten för Svenska rikskonserters första halva verksamhetsår beslöts att verksamheten med ett Musikens Hus skulle träda i kraft först efter den 1 juli 1988. Visserligen hade Cemus i den preliminära lokalplanen reserverat ca 10 rum för Musikens Hus men under det första halvåret behövdes såväl budget som lokaler för annat, bl.a. den nödvändiga övergångsorganisationen. Cemus bestämde också att en skrivelse som klargjorde förutsättningarna skulle gå ut till intresserade organisationer under hösten 1987. Skrivelsen kom att dröja främst beroende på att förutsättningarna gång på gång förändrades. I november 1986 hade Cemus tecknat ett nytt hyreskontrakt för lokalerna vid Schönfeldts gränd för perioden fr.o.m. den 1 januari 1988. Kontraktet innebar bl.a.

- att* utrymmet för Svenska rikskonsorter blev betydligt mindre än det Rikskonsorter och regionmusiken haft
- att* en genomgripande reparation skulle genomföras i samband med omorganisationen och
- att* kvadratmeterhyran fr.o.m. den 1 januari 1988 blev betydligt högre än tidigare.

Kostnaderna för ett Musikens Hus skulle alltså på lokalsidan bli betydligt högre än vad Cemus räknat med. Alternativet att erbjuda intresseorganisationerna service till självkostnadspris var knappast realistiskt eftersom det skulle leda till en avsevärd fördyring av administrationen för organisationerna. Därtill kom att Svenska rikskonserters eget lokalbehov blev större än beräknat, främst beroende på att Cemus anställde fler personer än vad som ursprungligen var tänkt. Bärkraften i idén om ett Musikens Hus började med andra ord att svikta, vilket ledde till att Cemus inte skrev till de organisationer som anmält intresse förrän våren 1988. Budskapet i breven var att frågan om ett ev. Musikens Hus skulle avgöras av Svenska rikskonsorter. De nya lokalerna för organisationen i dess helhet blev inte klara för invigning förrän i

september 1988. Vid den tidpunkten disponerade redan vissa utomstående organisationer utrymme i huset, bl.a. organisationskommittén för ett folkmusik- och dansår 1990.

4.18 Stadgar för Stiftelsen Svenska rikskonserter

I december 1987 fastställde regeringen stadgarna för Svenska rikskonserter. De återges här i sin helhet:

Ändamål och uppgifter

1 § Stiftelsen Svenska rikskonserter har till ändamål att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet och inom olika musikaliska uttrycksformer. Stiftelsens verksamhet skall anpassas efter regionala och lokala behov.

2 § Stiftelsen förvaltar de medel som staten eller annan anslår till verksamheten samt de medel som uppkommer i stiftelsens verksamhet.

3 § Stiftelsen skall ha följande huvuduppgifter inom musikområdet:

- musikpolitiskt, konstnärligt och musikpedagogiskt utvecklingsarbete, varvid särskilt skall beaktas sådant arbete som riktar sig till nya miljöer och publikgrupper, däribland barn och ungdom,
- service till landsting, kommuner, folkrörelser och andra arrangörer,
- service till musikinstitutioner, artister och andra intressegrupper i produktionsledet,
- internationell kontaktverksamhet,
- nationella och internationella produktioner,
- fonogramverksamhet,
- musikproduktion i Stockholms län med bl.a. egna ensembler,
- musik inom försvarsmakten och vid statsceremonier.

4 § Stiftelsens fonogramverksamhet skall särskilt inriktas på utgivning av dels ny svensk musik, som är orepresenterad eller ofullständigt representerad på fonogram, dels svenska artister vars konstnärsskap inte kan anses vara tillräckligt dokumenterat på fonogram. Stiftelsen bör vid denna utgivning sträva efter att komplettera den musik som ges ut av andra fonogramproducenter. Övrig utgivning får ske om kostnaden kan täckas på affärsmässig grund eller med bidrag från andra uppdragsgivare.

Distributionen av fonogram för stiftelsen bör vara organisatoriskt skild från stiftelsens fonogramproduktion.

5 § Stiftelsen får bedriva artistförmedling.

Organisation

6 § Stiftelsen leds av en styrelse som består av en ordförande och tio andra ledamöter. I styrelsen ingår direktören. Styrelsen utser inom sig en vice ordförande.

Gällande föreskrifter om personalföreträdare i statlig myndighets styrelse m.m. skall tillämpas på stiftelsen.

Stiftelsen har sitt säte i Stockholm.

7 § Hos stiftelsen finns en direktör som är chef för verksamheten.

Styrelsen beslutar i övrigt om stiftelsens organisation. Styrelsen får inrätta rådgivande organ.

Ärendenas handläggning

8 § Styrelsen avgör viktigare frågor rörande stiftelsens verksamhet, organisation och ekonomiska förvaltning samt ger in anslagsframställning och andra framställningar till regeringen.

Styrelsen utfärdar arbetsordning och övriga föreskrifter som erfordras för verksamheten, tillsätter sådana chefer som lyder direkt under direktören samt avgör frågor som direktören hänskjuter till styrelsen.

Styrelsen får uppdra åt ordföranden eller annan ledamot av styrelsen att avgöra vissa frågor som inte behöver prövas av styrelsen i sin helhet.

Styrelsen företräder stiftelsen och tecknar dess namn. Styrelsen kan bemyndiga ordföranden, annan styrelseledamot, direktören eller annan lämplig person att företräda stiftelsen och teckna dess namn.

Direktören äger dock alltid företräda stiftelsen och teckna dess namn i de ärenden som enligt 12 § ankommer på honom.

9 § Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden, när denne finner lämpligt eller när minst sex ledamöter begär det.

Styrelsen är beslutför när ordföranden eller, vid förfall för denne, vice ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande.

När ett ärende av större vikt handläggs, skall om möjligt samtliga ledamöter närvara.

Som styrelsens beslut gäller den mening varom de flesta förenar sig eller, vid lika röstetal, den mening som ordföranden biträder.

10 § Om ett styrelseärende är så brådskande att styrelsen inte hinner sammanträda för att behandla det, avgörs ärendet genom meddelanden mellan ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter. Kan ärendet inte avgöras på detta sätt, får ordföranden besluta ensam. Beslut som fattas enligt denna paragraf skall anmälas vid nästa sammanträde med styrelsen.

11 § Vid styrelsens sammanträden förs protokoll. Av detta skall framgå vilka som varit närvarande, styrelsens beslut och de skiljaktiga me-

ningar som uttalats. Protokollet justeras av den som varit ordförande vid sammanträdet.

12 § Ärenden, som inte skall avgöras av styrelsen eller av någon som fått styrelsens uppdrag att avgöra dem, avgörs av direktören. I den mån sådana ärenden inte är av det slag att de behöver prövas av direktören, får de avgöras av annan tjänsteman enligt vad som anges i arbetsordningen eller i särskilda beslut.

Tillsättning av ledamöter m.m.

13 § Ordföranden och övriga ledamöter i styrelsen utom direktören utses av regeringen för högst tre år i sänder. Tre av ledamöterna utses på förslag av Landstingsförbundet och två på förslag av Svenska kommunförbundet.

14 § Direktören förordnas av regeringen för högst sex år. Anställningsvillkoren för tjänsten som direktör fastställs av styrelsen.

Annan personal anställs av stiftelsen, som också beslutar om löne- och anställningsvillkor för denna personal.

För stiftelsens personal skall statliga tjänstepensionsbestämmelser tillämpas.

Räkenskaper, revision m.m.

15 § Stiftelsens räkenskapsår omfattar tiden den 1 juli – den 30 juni.

Styrelsen skall för varje räkenskapsår upprätta ett bokslut för stiftelsens verksamhet. Bokslutet skall för revision överlämnas till riksrevisionsverket senast tre månader efter räkenskapsårets utgång.

16 § Styrelsen skall för varje räkenskapsår upprätta en verksamhetsberättelse och senast fem månader efter räkenskapsårets utgång ge in

denna samt revisionsberättelsen till utbildningsdepartementet och statens kulturråd.

Tillsyn

17 § Stiftelsen skall vara undantagen från tillsyn enligt lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser.

Stadgeändring och upplösning

18 § Fråga om ändring av stiftelsens stadgar eller om upplösning av stiftelsen prövas av regeringen.

Regeringen avgör hur stiftelsens tillgångar skall användas, om stiftelsen upplöses.

4.19 Styrelse

I december 1987 utsåg regeringen också styrelsen för Svenska rikskonserter. Viss kontinuitet i förhållande till Cemus planeringskapacitet kunde garanteras genom att Cemus ordförande utsågs att även vara ordförande i den nya styrelsen under dess första verksamhetsår. Ytterligare en av Cemus ledamöter är styrelseledamot i Svenska rikskonserter, tillika vice ordförande.

5 Stockholmsmusiken

Principbeslutet från hösten 1984 innebar att staten skulle behålla ansvaret för vad som då var regionmusikavdelningen i Stockholm. I det läget bedömdes det som lämpligt att även det som var rikskonsertverksamhet i Stockholms län skulle bli kvar under statligt ansvar. De båda verksamhetsgrenarna skulle samordnas och anknytas till den centrala musikinstitutionen. En särskild överenskommelse borde träffas mellan staten och Stockholms läns landsting om utnyttjandet av de statliga musikresurserna inom landstingets område. Även om Stockholmslandstinget inte skulle ta ansvar för någon egen regional musikorganisation i det här sammanhanget ansåg staten att landstinget borde ha ett fortsatt ansvar för att länets musikbehov kunde tillgodoses, att de statliga musikresurserna i länet utnyttjades för detta ändamål och att arrangörerna inom länet kunde göra detta på samma villkor som skulle komma att gälla för landet i övrigt.

Statens förhandlingsnämnd åtog sig att föra förhandlingen även med Stockholms läns landsting. Cemus lämnade underlag för den förhandlingen under 1985, men något senare än förhandlingsunderlaget i övrigt. Nämnden valde att bryta loss Stockholmsfrågorna från de övriga förhandlingarna med landstingen för att ta dem senare i ett annat och större sammanhang. Hösten 1988 har fortfarande inte någon överenskommelse träffats mellan staten och Stockholmslandstinget.

Utgångspunkten i förhandlingsunderlaget och även i andra sammanhang var att kapaciteten vid Stockholmsavdelningen kunde delas in i tre delar:

- Musik i försvaret och vid statsceremonier.

- Utvecklingsarbete och konsertproduktion i samverkan med Svenska rikskonserters övriga enheter.
- Musikverksamhet i Stockholms län.

Till försvarsdelen återkommer Cemus nedan under avsnittet om Försvaret.

Beredningsarbetet beträffande de båda övriga delarna kom att bli segdraget. Den befintliga personalen vid musikavdelning, regionkansli och regionkontor hade utgått ifrån att vad som sagts i principbeslutet gällde deras framtida verksamhet och inriktat sig efter detta. Det fanns även interna förslag om hur den framtida verksamheten skulle organiseras och byggas upp. Den gemensamma uppfattningen var att man inom en ny, sammanhållen enhet skulle bedriva såväl utvecklingsarbete som produktion för i första hand Stockholms län. Vad gällde de fast anställda musikerna skulle det även kunna bli fråga om verksamhet på nationell och internationell nivå. De förslag Cemus i inledningsskedet lade fram hade en annan inriktning:

- Stockholms länssektion bildas av delar av befintligt regionkontor och kopplas till Musikrådets produktionsenhet.
- Utveckling och produktion av blåsmusik skall skötas inom blåsmusikprogrammet, knutet till Musikrådets utvecklingsenhet.

Motiven för båda förslagen var att undvika en alltför fast bindning till de egna musikerna. Den tänkta länssektionen skulle i lika hög grad arbeta med frilansartister och andra institutioners musiker som med de egna. Det tänkta utvecklingsarbetet på blåsmusikområdet skulle avse hela landets blåsmusik.

I det slutliga organisationsbeslutet knöts länsresurserna till Stockholmsenheten. Blåsmusikprogrammet finns kvar men kopplat till produktionsenheten. Svenska rikskonsertter överväger emellertid att föra delar av blåsmusikutvecklingen till Stockholmsavdelningen.

Efterfrågan på musik från Stockholmsavdelningen är svår att få ett grepp om. Det gäller inte minst önskemålen från Stockholms läns landsting. Cemus har haft upprepade kontakter med landstinget utan att lyckas nå fram till en lösning. Under 1985 gjorde landstinget en kartläggning och utredning för att förbereda förhandlingarna med staten. Utredningen ledde aldrig fram till beslut. Den åberopades aldrig i kontakterna med Cemus. Däremot skisserade man på tjänstemannaplanen en modell för det framtida samarbetet. Modellen byggde på det försök landstingets kulturnämnd bedrev med regional teaterverksamhet. I korthet innebar modellen följande:

- Landstinget avsätter medel för regional musikverksamhet, i första hand avsedda för fria grupper.
- Ansökningar om medel för ändamålet, dvs. turnéverksamhet i länet, skall vara kulturförvaltningen tillhanda vid en fast tidpunkt på hösten året innan medlen utfaller.
- Kulturförvaltningen gör ett förslag till fördelning av musikstödet som behandlas i en referensgrupp som utsetts av länets kommuner.
- Ärendet tas upp för beslut i kulturnämnden senast i januari, helst redan i december.
- I början av året sänder kulturförvaltningen ut information om nämndens beslut till kommunerna.
- Stödet betalas ut i sin helhet i början av året efter att varje utvald grupp förbundit sig att spela ett visst antal föreställningar eller konserter.

Cemus kunde snabbt konstatera att medel för regional musikverksamhet enligt den föreslagna modellen knappast skulle vara tillgängliga för Svenska rikskonserter, inte ens för Stockholms Blåsarmusik. Trots detta tillstyrkte Cemus förslaget av hänsyn till de fria grupperna och

enskilda frilansartister. Cemus erbjöd också producenthjälp från Svenska rikskonserter. Allt i förhoppningen om att landstinget som motprestation skulle avsätta en rejäl summa pengar för frilansproduktioner i länet. Så har inte blivit fallet. Svenska rikskonserter får nu ta över Cemus uppgift att parallellt med förhandlingsnämndens åtgärder träffa en uppgörelse med landstinget.

Bristen på tydlig efterfrågan från musiklivet i länet gjorde det svårt att ta ställning till den s.k. profileringen av Stockholms Blåsarmusik. Cemus nöjde sig därför med att ta ställning till det antal musiker som skulle finnas och föreslog 57 musiker, varav två skulle arbeta för arméns musikpluton. Cemus föreslog också två kapellmästare, varav en på deltid skulle vara konstnärlig ledare för plutonen. Förslagen överensstämde med det antal musiker och kapellmästare som fanns vid avdelningen. Regeringen kom att anta förslagen genom att i förhandlingarna med personalorganisationerna gå med på att befintliga musiker och kapellmästare i Stockholm skulle behandlas på samma sätt som personalen vid musikavdelningarna ute i landet. De skulle alltså få och fick också senare anställningserbjudanden. Därmed var emellertid inte den långsiktiga profileringsfrågan löst. Den behandlades hösten 1986 i en av arbetsgrupperna.

Till de profileringsproblem gruppen hade att diskutera hörde frågan om framtiden för den internationellt erkända slagverksensemblen KROUMATA. Ensemblens framgångar på internationell och nationell nivå hade medfört att den i praktiken endast i mycket begränsad utsträckning kunde fungera i avdelningens ordinarie verksamhet. Vid spelningar för försvaret och i de flesta orkestersammanhang anlidade man vikarier för de fast anställda slagverkarna, vilket medförde betydande merkostnader. För att bl.a. lösa det problemet föreslog gruppen att blåsorkestern vid Stockholms Blåsarmusik skulle bestå av 45 musiker. Därutöver skulle vid avdelningen finnas 10 s.k. fria löneutrymmen vid sidan av de två musikerna för musikplutonen. I ett inledningsskede skulle de fria utrymmena användas för 5 slagverkare, vilket motsvarade en reducerad KROUMATA-ensemble, 1 pianist och 4 löneutrymmen för korttidsanställningar. Kommittén antog gruppens förslag, varpå följde en intensiv debatt. Förslaget uppfattades som ett försök från Ce-

mus att skära ned musikerstyrkan i Stockholm. Debatten kulminerade vid ett möte på Myntet våren 1987 med företrädare för landstinget, länets kommuner och ett antal intresseorganisationer. Det gick inte att komma fram till någon enhetlig uppfattning men kommittén hävde sitt profileringsbeslut. Det innebar att frågan återfördes till utgångsläget. Vad som fanns var de befintliga musikerna men ingen långsiktig inriktning. Den dåvarande regionkapellmästaren lade i det läget fram ett väl genomarbetat profileringsförslag med utgångspunkt från de musiker som fanns. Förslaget antogs i sina huvuddrag av kommittén i juni 1987.

Även frågan om samarbete mellan Stockholmsenheten och Svenska rikskonserters övriga enheter har varit en svår nöt att söka knäcka. I stor utsträckning har det varit så att Stockholmsavdelningen är gamla regionmusiken och övriga avdelningar gamla Rikskonserter. De motsättningar som fanns mellan de båda institutionerna har återspeglats i organisationsarbetet. Cemus försökte motverka detta genom att bygga in gamla regionmusikfunktioner i Svenska rikskonserters produktions- och utvecklingsavdelningar. På motsvarande sätt såg Cemus en fördel i att till sist lägga in länsproducentfunktionerna inom Stockholmsavdelningen. Cemus räknade med att operationen åtminstone skulle innebära en integrering mellan vad som varit regionmusikens resp. Rikskonserters verksamhet i länet. Genom att endast en f.d. Rikskonsertanställd sökte och fick arbete inom Stockholmsavdelningen har integreringen och därmed länsverksamheten fördröjts, men är nu på väg att successivt genomföras.

6 Försvaret

6.1 Avtalen

Principbeslutet från 1984 innebar att ett belopp på 11,8 milj.kr. skulle avsättas för musik inom försvaret. Beloppet var beräknat i den prisnivå som gällde i regleringsbrevet för budgetåret 1983/84. Till regionmusiken betalade försvaret under det budgetåret 14,7 milj.kr. Tjänstemusiken inom försvarsmakten skulle alltså i samband med reformen skäras ned med 2,9 milj.kr. Under hand framfördes hösten 1984 att försvaret skulle använda ett belopp motsvarande nedskärningen för andra musikinsatser inom försvaret. Den aviserade nedskärningen har genomförts. Det är ännu för tidigt att beskriva försvarets användning av de medel som motsvarade besparingen.

Av den fastställda ramen på 11,8 milj.kr. skulle 3,3 milj.kr. gå till den del av den nya statliga institutionen som skulle arbeta med försvarsmusik. Det innebar att en ram på 8,5 milj.kr. återstod för den regionala nivån. Enligt principbeslutet skulle vidare försvarsåtagandena delas mellan Stockholmsavdelningen och fem regionala ensembler, närmare bestämt de ensembler som i den dåvarande organisationen var musikavdelningarna i Boden, Östersund, Linköping, Uddevalla och Karlskrona. Åtaganden och medelsfördelning skulle regleras genom särskilda avtal, dels med Stockholmsavdelningen, dels med de nya huvudmännen. Därvid skulle också prövas vilken lösning för Gotlands kommun som skulle vara mest praktisk. Sammantaget skulle de angivna ensemblerna svara dels för tjänstemusik vid förband och skolor vid ca 500 speltillfällen per år, dels för musik vid statsceremonier vid ca 200 speltillfällen per år. Om åtagandena förändrades skulle de särskilda avtalen kunna justeras, lämpligen i samband med de årliga överläggningar-

na om det statliga bidraget till den regionala musikorganisationen. De särskilda avtalen om uppgifterna för försvaret borde gälla t.v. med en uppsägningstid om två år. Staten borde dock binda sig för att den statliga insatsen till de berörda regionala ensemblerna skulle vara oförändrad under den första femårsperioden sedan avtalen trätt i kraft.

Det underlag Cemus lämnade till statens förhandlingsnämnd i mars 1985 innehöll även förslag till fördelning av uppgifter och medel för tjänstemusik inom försvaret. Efter överläggningar med Gotlands kommun och berörda landsting förutsatte Cemus bl.a. att avtal skulle träffas även med Gotlands kommun och att de berörda regionala ensemblerna även skulle utföra högvaktsmusik i Stockholm. Avtalen kom i allt väsentligt att följa Cemus underlag. Cemus hade också räknat med att avtalen skulle behöva kompletteras med särskilda överenskommelser mellan ÖB eller chefen för armén och de nya huvudmännen om de särskilda villkor i övrigt som skulle gälla för musiktjänst inom försvarsmakten. Så kom emellertid inte att bli fallet. I egenskap av intimerstyrelse för Svenska rikskonserter träffade Cemus en överenskommelse med chefen för armén om villkoren i försvarssammanhang för musikerna vid Stockholms Blåsarmusik. Någon motsvarande överenskommelse kom aldrig att träffas med berörda landsting eftersom dessa ansåg att avtalen med staten var fullt tillräckliga. Detta ledde fram till att chefen för armén ensam utfärdade en författning i mars 1987 med föreskrifter om musiktjänst inom försvarsmakten. Författningen inkluderade arméchefens överenskommelse med Cemus. Gällande författningar om tjänstemusik inom försvaret finns intagna i bilaga 3.

Avtalen mellan staten och de fem landstingen samt Gotlands kommun reglerade bl.a.

- åtagandet i form av antalet musikerspeltillfällen per kalenderår och berörda försvarsenheter,
- åtagandet för högvaktsmusik,
- begreppet tjänstemusik,
- ersättningen per år och landstingskommun,
- planeringscykeln för tjänstemusik och högvaktsmusik,
- tjänstedräkten vid musikframträdanden,

- försvarsmaktens åtaganden i form av handräckning, interna transporter, omklädningslokaler m.m. i samband med musikframträdanden.

Värd att observera i det här sammanhanget är följande protokollanteckning i avtalen:

"Landstingskommunen samverkar med den centrala musikinstitutionen och de militära förbanden när det gäller militär utbildning för att upprätthålla och utveckla de militärmusikaliska traditionerna. Staten tillhandahåller denna militära utbildning kostnadsfritt."

Chefens för armén ovan nämnda författning innehåller inledningsvis en redogörelse för den militära musikadministrationen, träffade överenskommelser mellan staten och landstingen samt för den överenskommelse som träffats med Cemus. Därutöver ingår tillämpningsföreskrifter som reglerar vilka militära myndigheter som har planeringsansvar och ansvar för att tillhandahålla utrustning m.m. Vidare finns vissa handlingsregler som skall tillämpas vid samverkan med landstingskommun och Gotlands kommun. Chefen för armén anmäler också att han fr.o.m. den 1 januari 1988 disponerar en mindre anslagspost för övrig musiktjänst inom försvarsmakten och att Svenska rikskonserter från samma datum har utbildningsåtaganden avseende arméns musikpluton m.fl.

Cemus överenskommelse med chefen för armén reglerar fördelningen av det antal musikerspeltillfällen per år som Svenska rikskonserter åtagit sig att utföra, samarbetsformerna, tjänstedräkten m.m. Av speciellt intresse är följande båda paragrafer i överenskommelsen

- "15. Den militära huvudmannen för musik inom försvarsmakten, chefen för arméstabens sektion 3, ingår såsom försvarsmaktens representant i den rådgivande grupp inom Svenska rikskonserter, som har till uppgift att främja utvecklingen av musiken inom försvarsmakten och vid statsceremonier. I konstnärligt hänseende biträds denne av en sakkunnig inom Svenska rikskonserter.

16. Svenska rikskonserter ställer fr.o.m. den 1 januari 1988 personal, som kan fullgöra tjänster som musikdirektör, regementstrumslagare och trumslagare kostnadsfritt (löner och sociala kostnader) till arméns musikplutons förfogande med ansvar för den konstnärliga delen av plutonens utbildning och verksamhet.

En förutsättning för åtagandet är att musikplutonens konstnärliga ledning kan användas för andra ändamål, t.ex. militärmusikalisk utbildning av fasta ensembler för tjänste- och högvaktsmusik, frivilliga militärmusikkårer och hemvärnsmusikkårer."

Hösten 1988 finns ännu ingen rådgivande grupp inom Svenska rikskonserter med den uttalade uppgiften att främja utvecklingen av försvarsmusiken. Vad som finns är en allmän utvecklingsdelegation och en programgrupp för blåsmusik. Nuvarande chefen för arméstabens sektion 3 är ledamot av Svenska rikskonserterers styrelse.

6.2 Militärmusikalier, instrument och viss utrustning

Huvudregeln i avtalen mellan staten och landstingen var att noter och övriga arkivalier från tiden före den 1 juli 1971 som hörde till den övertagna verksamheten skulle förbli i statens ägo men deponeras hos landstingskommunen. Indirekt kunde man utläsa av avtalen att övriga noter, dvs. sådana som anskaffats efter nämnda datum skulle överlåtas till de nya huvudmännen. Bakgrunden till tudelningen av notmaterialet var att militärmusiken på sin tid klassificerat noter som arkivhandlingar. De tillhörde därmed resp. förbands diarium och arkiv. Enligt den s.k. proveniensprincipen kunde de inte i ett senare skede brytas loss från sitt ursprung. Även under regionmusiktiden hade alltså dessa noter, för vilka krigsarkivet var arkivmyndighet, varit deponerade hos användaren, dvs. regionmusiken. Försvarets representanter i organisationsarbetet lade särskild vikt vid bestämmelsen i avtalen att det var notmaterial som hörde till verksamheten som skulle deponeras hos landstingen. Deras slutsats var att militärmusikalier inte rimligen kunde sägas höra till verksamheten hos en musikstiftelse som inte har försvarsåtaganden. Däremot skulle musikalierna kunna användas av

andra stiftelser med försvarsuppgifter, av musikplutonen, frivilliga militära musikkårer eller hemvärnskårer. Musikalierna var också kulturhistoriskt intressanta för de förband till vilka de en gång hört och naturligtvis för krigsarkivet. Mot den bakgrunden skrev Cemus under 1987 till landstingen och bad dem överlämna noter som inte längre behövdes till musikavdelningarnas resp. moderförband eller till krigsarkivet. Cemus begärde också in uppgifter om det sätt man valt att hantera musikalierna på. Vidare ansåg Cemus det nödvändigt att skriva nya depositionsbeslut eller revidera gamla där sådana funnits. Med hänsyn till att det stora flertalet landsting valde att behålla noterna som deposition eller långlån kom frågan både att avdramatiseras och dra ut på tiden. En sammanställning över vad som faktiskt hänt med noterna kom att göras först våren 1988.

För instrumenten och viss utrustning var förhållandena likartade. Enligt avtalen mellan staten och landstingen skulle instrument och utrustning som hörde till den övertagna verksamheten överlåtas till landstingen. Försvarets representanter ansåg att instrument och utrustning som till övervägande del använts i militärmusikaliska sammanhang inte kunde sägas höra till verksamheten vid musikstiftelser som inte hade åtagit sig försvarsuppgifter. Däremot behövdes den typen av utrustning vid musikplutonen, hemvärnskårer m.fl. Även när det gällde instrumenten m.m. gjorde Cemus därför en inventering av vad som fanns och vad som kunde överföras till annan. Utfallet blev klart först våren 1988 och magert ur försvarets synvinkel. Endast ett fåtal instrument, regementstrumslagarstavar och s.k. gehäng har kunnat föras över till andra.

6.3 Den ridande musikkåren

Inom regionmusiken hade den ridande enheten vid Stockholms musikavdelning ofta vållat debatt. Den fanns och hade funnits under militärmusiktiden men dess existens var inte reglerad och fanns inte omnämnd i beslut av statsmakterna. Musikerna ansåg därför att de spelade till häst som ett frivilligt åtagande och att det egentligen inte ingick i deras arbetsskyldighet. Cemus ambition var att reglera förhållandet i

samband med omorganisationen. I principbeslutet uttalade riksdagen att mycket starka skäl utifrån såväl kulturpolitiska som turistmässiga synpunkter talade för att en högvakt med beriden musikkår borde bibehållas. Därmed var och är frågan inte löst. Den framtida finansieringen av verksamheten, främst kostnaderna för hästarna, är fortfarande ett problem. Den 1 juli 1987 bildades en särskild stiftelse för att bl.a. förse den beridna musikkåren och högvakten med hästar. Tanken var att stiftelsen skulle kunna mobilisera näringsliv, turistnäring, föreningsliv och enskilda bidragsgivare att bidra med de 20 milj.kr. som behövdes för att säkerställa vidare verksamhet. En stödförening med i dag ca sju tusen medlemmar har också bildats. Det är emellertid ännu för tidigt att säga att problemet med den långsiktiga finansieringen därmed är löst.

Cemus har i sitt arbete utgått från att den beridna musikkåren skall finnas kvar och koncentrerat sig på dess effekter på profileringen och verksamheten i övrigt. Ett av problemen under regionmusiktiden var att de ridande musikerna hämtades från flera olika ensembler, som inte kunde fungera när den ridande enheten var i funktion. Detsamma gällde när musikerna tränade. Att spela till häst är svårt och riskfyllt. För att upprätthålla färdigheterna måste musikerna som regel träna en gång i veckan. Ensemblerna splittrades alltså inte bara när den ridande kåren skulle framträda. Ambitionen var därför att skapa en ensemble av de musiker som red, dvs. musikerna skulle även kunna framträda tillsammans till fots. Cemus räknade med att det profileringsbeslut som togs våren 1987 skulle tillgodose detta krav. Debatten blossade emellertid upp på nytt. I stället för 18 musiker ville man ha 22 i den beridna musikkåren. Inslaget av träblåsare borde öka, dvs. profileringen ändras, så att man kunde använda den gamla svenska repertoaren för blåsorkester. Musikerna vid den beridna avdelningen skrev till Cemus om detta redan i maj 1987. Med hänsyn till att man i brevet förenade profileringskraven med ett antal andra krav avseende arbetstider och allmänna tjänstgöringsvillkor kunde Cemus inte ta ställning förrän avtalen med SYMF var klara. Därför träffades ingen uppgörelse med de berörda musikerna förrän senhösten 1987. Överenskommelsen innebar en viss revidering av det profileringsbeslut Cemus tagit i juni 1987. Sammanfattningsvis skulle 53 fasta musiker och 4 fria löneutrymmen

finnas. Av de fasta skulle 17 ingå i den ridande, 34 i den gående och 2 användas för arméns musikpluton. Av de fria löneutrymmena skulle 2 användas av den ridande och 2 av den gående. En allmän översyn av bemanning m.m. skulle dock ske under 1988. Överenskommelsen innefattade även avsnitt om bl.a. sommarverksamhet, semesterperioder, intensivvecka, repetitioner, utbudsperioder, arbetstidsuttag och beslutsordning vid otjänlig väderlek. För dessa avsnitt gällde att de skulle ses som försöksverksamhet under 1988. Även när det gäller dessa frågor måste det alltså bli ett fortsatt organisationsarbete inom Svenska rikskonserter.

7 Regional organisation

7.1 Regional indelning

Landstingens arbete med musikpolitisk planering, som intensifierades i samband med principbeslutet 1984, gled successivt över i konkret organisationsarbete. Landstingen i Västsverige och i Norrbotten inledde försöksverksamhet för att vinna erfarenheter inför 1988. I Västerbotten hade försöksverksamhet pågått sedan 1976 och därmed bildat en av förutsättningarna för Norrlandsoperan. Flera landsting började före kalenderårsskiftet 1987/88 att arbeta efter den modell som senare skulle komma att gälla.

I principbeslutet betonades att de nya huvudmännen själva skulle avgöra vilken regional indelning som var lämplig. De skulle därmed kunna välja en regional indelning som byggde på samverkan över länsgränserna. Samverkan bedömdes kunna ske i olika former, såsom samarbetsavtal, delat huvudmannaskap m.m. De nya huvudmännen hade själva att besluta om detta. Den indelning i nio resp. åtta musikregioner som funnits inom Rikskonserter och regionmusiken skulle alltså inte vara styrande.

Frågans fortsatta hantering kan ha påverkats av förhandlingsarbetets uppläggning. I principöverenskommelsen mellan staten och Landstingsförbundet var parterna ense om att det normalavtal, som fogades till överenskommelsen, skulle tillämpas även i de fall landstingskommun hade bildat stiftelse för verksamheten. I dessa fall och i de fall landstingskommuner senare bildade stiftelser för verksamheten skulle berörda landstingskommuner och kommuner som inte ingår i landstingskommun svara för att avtalen fullföljdes. Ansvar och åtaganden

knöts alltså till de enskilda landstingen även i de fall de var beredda att samverka i regioner. Detta förhållande kan ha bidragit till att det till slut bara blev regioner större än ett län i två fall, nämligen Musik i Väst och Musik i Skåne.

7.2 Uppgifter

För att klargöra uppgifterna för den nya regionala musikorganisationen behövdes, enligt principbeslutet, en regional musikpolitisk planering som utgick från musiklivets totala situation i regionen. I planeringen skulle beaktas att den nya organisationen byggdes upp för att fullfölja regionmusikens och Rikskonserters uppgifter på det regionala planet. Planeringen skulle emellertid ha betydligt vidare syften eftersom den skulle utgå från musiklivets totala situation. Den skulle bl.a. klargöra situationen och behovet av insatser för frilansande musiker och för arrangörsverksamheten.

Fem regionala ensembler, nämligen de dåvarande musikavdelningarna i Boden, Östersund, Linköping, Uddevalla och Karlskrona skulle dessutom tillsammans med den statliga musikkåren i Stockholm tillgodose försvarets musikbehov inom var sin räjong. Senare, i förhandlingarna mellan staten och landstingen, tillkom försvarsuppgifter även för Gotlands kommun.

Flertalet landsting inledde sitt organisationsarbete med att ta fram regionala musikpolitiska handlingsprogram. Av olika skäl kom programmen att spela en mindre roll i förhandlingarna med staten än vad statsmakterna förutsatte i principbeslutet. Till bilden hör naturligtvis att en stor del av de resurser som skulle tillföras landstingen var bundna i fasta kostnader. Under det första året med den nya organisationen har det därför i hög grad blivit fråga om att fullfölja den verksamhet regionmusiken och Rikskonsert bedrivit. Utrymmet för nya satsningar har i inledningsskedet varit mycket begränsat. Handlingsprogrammen har emellertid givit de nya stiftelsernas styrelser en genomarbetad utgångspunkt för det första verksamhetsårets planeringsarbete. I den

mån väsentliga förändringar är önskvärda bör de kunna genomföras fr.o.m. verksamhetsåret 1989.

Landstingsförbundet anordnade i december 1987 en konferens om Musikstiftelsernas verksamhetsplanering. Konferensen behandlade i första hand stiftelsernas produktionsinriktade arbete. Efter konferensen gav förbundet ut en fyllig dokumentation. I anslutning till konferensen gav förbundet också ut rapporten Arrangörsstöd och utbyte över länsgränserna.

I februari 1988 publicerade Landstingsförbundet skriften *Samspel* – grunden för regional musikpolitik. Följande citat ur skriftens inledning ger en uppfattning om arbetsläget vid ingången av det första verksamhetsåret med den nya organisationen:

"Den organisatoriska formen för de nya institutionerna utgörs i de flesta fallen av en stiftelse med politiskt vald styrelse. Strukturen i länets musikliv, medborgarinflytande genom den politiskt valda styrelsen och ett konkret ekonomiskt ansvar ger den yttre ramen för verksamheten. Innehållet bestäms av två huvuduppgifter:

- ansvar för framtagning och förmedling av musikproduktioner med den fast anställda musikresursen eller i samarbete med frilansmusiker
- ansvar för en regional musikpolitik som omfattar länets hela musikliv.

I det musikpolitiska arbetet kommer stiftelserna att agera i skärningspunkten mellan olika intresseområden. De egna fast anställda musikerna, musiklivets olika intressenter, länets kommuner och föreningsliv har krav och förväntningar på stiftelserna och deras sätt att arbeta.

De ekonomiska och personella resurserna är begränsade i förhållande till omvärldens krav. Stiftelsernas chefer och personal är i många fall ovana vid att arbeta i en politiskt styrd verksamhet. Det ställer krav på riktlinjer, beslutsunderlag och en fungerande ansvarsfördelning mellan stiftelsernas styrelser och deras personal.

Våren 1987 tillsatte Landstingsförbundet en arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett underlag för verksamhets- och budgetplanering på musikstiftelserna.

Arbetsgruppens uppdrag var att

- beskriva hur styrelseledamöternas och landstingens behov av underlag för musikpolitiska beslut kan tillgodoses i den nya organisationen
- beskriva tekniker för verksamhets- och budgetplanering där styrelsernas och landstingens insyn i verksamheten underlättas
- belysa ansvarsfördelningen mellan stiftelsernas styrelser och dess ledning och personal
- belysa stiftelsernas samspel med andra inom musikområdet verk samma organ både inom länen och på central nivå."

Skriften, som var ett resultat av gruppens arbete, var främst avsedd som en handbok med tyngdpunkt på samspelet mellan administrativ planering och politisk målstyrning. Förbundet räknade med att skriften också kunde användas som underlag i samband med utbildning och studiedagar. Förhoppningen var att skriften skulle inspirera alla som leder musikstiftelser att föra en öppen dialog om verksamhetens innehåll och inriktning.

I skriften sammanfattas musikstiftelsernas uppgifter på följande sätt:

"Musikstiftelserna skall

- bidra till att utveckla ett musikliv som riktar sig till och fungerar tillsammans med människor i alla åldrar och i olika sociala och kulturella miljöer
- verka för kvalitet, bredd och mångfald
- stödja arrangörerna i deras arbete och verka för att förbättra både konsertmiljön och kvaliteten på arrangemangen
- sträva efter att utveckla länsmusikens ensembler för att stärka attraktiviteten både inom och utanför regionen
- sträva efter att rimlig balans i utbudet råder mellan frilansmusiker och institutionsensembler
- stimulera och stödja amatörer

- verka för en aktiv samplanering och samverkan mellan i regionen befintliga musikinstitutioner och musikutövare
- söka tillvarata de resurser och det intresse på musikområdet som finns i kommunerna och inom de fria organisationerna
- arbeta för samverkan med andra län när det gäller utbyte av ensembler, produktioner och samproduktioner
- söka tillvarata de resurser och de möjligheter som mediatekniken erbjuder så att musiken kan spridas med hjälp av bl.a. etermedia och fonogram
- samverka med Svenska Rikskonserter (SRK), t.ex. när det gäller utvecklingsarbete och uppgifter på ett vidare nationellt eller internationellt plan. Härvid förutsätts att SRK har särskilda medel för utvecklingsarbete och för att stödja turnéer över hela eller delar av landet med regionala produktioner.

De regionala arbetsuppgifterna förutsätter en ingående kännedom om musiklivets och arrangörsledets struktur i länet. Insatserna måste definieras utifrån den befintliga verksamheten där stiftelserna får en kompletterande roll. Parallellt med det produktionsinriktade arbetet skall stiftelserna ha samordnande, initierande och stödjande uppgifter i länets musikliv.

De nya uppgifterna kräver flexibilitet och samstämmighet mellan personalens och styrelsens syn på verksamhetsmål och arbetssätt. De musikpolitiska målen och styrelsens prioriteringar bör spegla sig i stiftelsernas program- och prispolitik och övriga verksamhet."

Citatet visar att Landstingsförbundet och landstingen redan under de första månaderna i den nya organisationen har en ambition att genomföra de åtaganden som följde av överenskommelsen med staten.

7.3 Verksamhetsform

De nya huvudmännen skulle själva bedöma vilken verksamhetsform som var lämplig för den nya regionala musikorganisationen och därvid väga samman olika intressen och önskemål. Statsrådet Göransson för-

de dock i princippropositionen fram önskemålet att verksamhetsformen för den nya organisationen skulle bli så enkel som möjligt för att underlätta samverkan. Som redan framgått kom flertalet landsting att välja stiftelseformen.

Den 1 januari 1988 hade följande stiftelser bildats:

Musik i Uppland
 Kultur i Sörmland
 Östgötamusiken
 Musik i Kronoberg
 Kalmar läns musikstiftelse
 Gotlands musikstiftelse
 Länsmusiken i Blekinge
 Musik i Skåne
 Musik i Halland
 Musik i Väst
 Värmlands Teater- och Musikstiftelse
 Musik för Örebro län
 Musik i Västmanland
 Musik i Dalarna
 Musik i Västernorrland
 Länsmusiken i Jämtlands län
 Västerbottensmusiken
 Norrbottensmusiken.

I Gävleborgs och Jönköpings län har musikresurserna inordnats som en enhet inom landstingens kultur- resp. utbildnings- och kulturförvaltning. Den 1 januari 1989 får även Jönköpings läns landsting en särskild kulturnämnd med tillhörande förvaltning. Kulturnämnden blir samtidigt styrelse för länsmusiken och länsteatern.

Grundsynen att länsmusikens verksamhet skall omfatta hela länets musikliv har i flera län aktualiserat frågan om sammanläggning med befintliga statsunderstödda musikorganisationer. Det har t.ex. gällt symfoniorkestrarna i Gävle, Göteborg, Helsingborg, Malmö och Norrköping samt kammarorkestrarna i Örebro och Västerås. Sammanlägg-

ning mellan reformens resurstillskott och Oskarshamnssensemblen genomfördes, liksom mellan musik- och teaterresurserna i Värmland. I Uppland har nyligen sammanläggning skett med Upplands musikstiftelse. En liknande operation kan bli aktuell i Västerbotten. I de här sammanhangen är det en komplikation att statsbidragen till de tidigare institutionerna är konstruerade på ett annat sätt. Tiden har varit för kort för att konstruera ett enhetligt system för statliga bidrag, vilket skulle ha underlättat en samordning.

7.4 Våren 1988

Våren 1988 besökte företrädare för Cemus, Landstingsförbundet och Svenska rikskonserter flertalet nya musikstiftelser för att få en uppfattning om hur den nya organisationen fungerade. Det allmänna intrycket var att övergången vid kalenderårsskiftet gått förhållandevis friktionsfritt. Vare sig de anställda eller omvärlden hade märkt av några större förändringar, vilket kan ses som ett gott betyg åt organisationsarbetet. De otaliga praktiska frågorna i samband med övergången hade kunnat hanteras. Den verksamhet som pågick under våren hade i allt väsentligt planerats av den gamla organisationen. De nya styrelsernas intentioner kommer att få genomslagskraft tidigast verksamhetsåret 1989.

En annan förklaring till att förändringarna var tämligen små finns i den ekonomiska situationen. Den uppgörelse som träffades hösten 1987 om bidragsbeloppen för 1988 och 1989 visade sig inte vara så förmånlig som man i förstone ansåg. Inte minst de avtal som senare träffades om löner och anställningsvillkor gjorde att de fasta kostnaderna för stiftelserna genomgående blev högre än vad man ursprungligen tänkt. Samma effekt har de lösningar man valt för administrationen haft. Med få undantag har stiftelserna byggt upp en egen organisation för personal- och ekonomiadministration. I praktiken visade det sig vara svårt att lägga in delar av musikadministrationen i landstingens befintliga förvaltningar. Musikfrågorna är alltför speciella.

En tredje förklaring till den lugna starten är att de nya stiftelsernas styrelser åtminstone delvis består av ledamöter som inte varit med i förberedelsearbetet. På längre sikt är detta helt i linje med reformens syften. Alltfler människor engageras i och får ta ansvar för musiklivet. På kort sikt innebär detta att man måste ge information och utbildning hög prioritet under ytterligare en period. Det är bl.a. därför som Cemus skrivit denna rapport. För att nå de långsiktiga effekterna kan det vara nödvändigt att än en gång orientera om utgångspunkterna för reformen.

I den dialog Cemus fört med de nya musikstiftelserna har ofta samma frågor dykt upp som under förberedelsearbetet för reformen. De problem och möjligheter som diskuteras är inte frågor som kan lösas en gång för alla. Det handlar mer om viktiga beståndsdelar i det musikpolitiska ansvaret, dvs. problemområden som kommer att vara aktuella under överskådlig tid. Några sådana områden antyds nedan:

Försvarsmusiken uppfattas fortfarande som en begränsning av handlingsfriheten för de landsting som åtagit sig uppgifter i det här sammanhanget, trots att försvaret inte alltid tagit ut musik enligt sin kvot. Däremot tycks konstruktionen med åtaganden uttryckta i musikerspeltillfällen fungera utmärkt.

Profileringen av den framtida musikerresursen är ett vanligt debattämne i flertalet stiftelser.

Sysselsättningen för de fast anställda musikerna måste innefatta verksamhet utanför det egna länet.

Konstnärlig utveckling av den fasta ensemblen reser krav på kontinuerlig konstnärlig ledning, fortbildning och ny repertoar.

Avtalen om löner och anställningsvillkor har varit relativt komplicerade.

Administrativ utveckling, i form av bl.a. fortbildning för chefer, producenter, administratörer, redaktörer m.fl. har efterlysts.

Ansvarsfördelningen på central nivå har ibland uppfattats som komplicerad men klarlades senast vid en konferens som Landstingsförbundet och Svenska rikskonserter genomförde i oktober 1988.

Artistförmedlingen är fortfarande ett problem, liksom det begränsade ekonomiska utrymmet för frilansproduktioner.

Lokalradion har endast på några håll börjat spela den roll Cemus räknade med i organisationsarbetet.

Samarbetet med resp. läns musikinstitutioner och amatörmusiker har på sina håll ännu inte utvecklats.

Folkbildningens inflytande och insatser diskuteras och samverkan har inte överallt formaliserats men på vissa håll nått mycket långt.

Musikteaterproduktioner upplevs som alltför dyrbara för att kunna utnyttjas av stiftelserna över länsgränserna. Samarbetet med Riksteatern är begränsat men däremot har på flera håll nya möjligheter öppnats i samarbetet med resp. länsteater.

Arrangörstödet och samarbetet med arrangörsledet har ännu inte funnit sina former.

Akustiken har fortfarande sina brister även i nybyggda lokaler.

Ett par av de frågor Cemus under våren diskuterat med de nya stiftelserna förtjänar att behandlas i egna avsnitt.

7.5 Regional samverkan och utveckling

Utgångspunkter

Musikstiftelserna skall enligt de musikpolitiska utgångspunkterna i överenskommelsen samverka med andra statsunderstödda musikinstitutioner inom landstingsområdet.

De skall också tillvarata de resurser och det intresse på musikområdet som finns i kommunerna och inom de fria organisationerna samt sträva efter att utveckla ett musikliv som fungerar för människor i olika miljöer och med olika levnadsvillkor.

Cemus har funnit att nämnda utgångspunkter rimmar väl med budskapet i Europarådets pågående landsbygdskampanj och har strävat efter att skapa utrymme för musiken i det sammanhanget. För Cemus har det varit självklart att musiklivet har en väsentlig betydelse för landsbygdens välfärd och utveckling, men så är inte alltid fallet för andra. Det har faktiskt ibland varit svårt att få länsstyrelser, kommuner, utvecklingsfonder m.fl. att förstå att kultur kan vara annat än kulturmiljövärd. Kulturlivet som helhet måste samverka för att med kraft kunna föra en dialog med instanser som har resurser och möjligheter att förnya och aktivera landsbygden.

Jordmånen för en dialog borde vara god i slutfasen av landsbygdskampanjen, i synnerhet som budskapet kan förstärkas genom landstingens medvetna satsning på kultur som regional utvecklingsfaktor.

Även om samverkan inom hela kultursektorn och med andra samhällssektorer är viktig måste ändå det primära vara samarbetet med andra samhällsstödda musikinstitutioner, i första hand symfoniorkestrar och musikteatrar.

Symfoniorkestrar

Landets sju professionella symfoniorkestrar genomförde hösten 1987 en kampanjvecka för att fästa uppmärksamheten på orkestrarnas problem och möjligheter. Följande citat ur förordet till informations- och debattskriften *De svenska symfoniorkestrarna* ger en uppfattning om kampanjens innehåll.

"I vårt land är flera av de sju professionella symfoniorkestrarna redan inne på sitt åttonde decennium. Åldern är ett bevis på förankring i tradition och historia.

Symfoniorkestrarna har också medverkat till den svenska musikens utveckling genom ett mycket nära samspel med vår tids tonsättare. Därigenom har bron till framtiden slagits.

Aldrig tidigare har den svenska musikutbildningen varit så bra som nu. Aldrig tidigare har de svenska symfoniorkestrarna blivit försedda med så bra musiker som nu. Aldrig tidigare har den konstnärliga nivån legat så högt som nu. Och aldrig tidigare har våra svenska symfoniorkestrar haft så många internationella framgångar som nu.

Men vad väntar oss . . . ? Hur kommer framtiden att se ut? Kan det fortsätta så här? Och vem bestämmer?

Vi som i dag arbetar i och med de svenska professionella symfoniorkestrarna vill med denna skrift informera, väcka tankar, ställa frågor, debattera, ja rent av provocera.

Vi tror nämligen på framtiden! Och i den framtiden är symfoniorkestrarna viktiga för alla!"

Skriften i övrigt behandlade bl.a.: De svenska symfoniorkestrarnas historia, utbildning, rekrytering, musikinstrument, arbetsvillkor och musikernas personliga ekonomi.

I slutkapitlet ställs frågan: Har vi råd att inte satsa? Ur kapitlet är följande båda citat hämtade.

"Det är viktigt att orkestrarna även i framtiden får möjlighet:

- att utvecklas konstnärligt och att svenska tonsättare och musiker kan få möjlighet att samarbeta med symfoniorkestrarna
- att ge sin publik ett så varierat och rikt repertoarutbud som möjligt och därigenom ta ett folkbildningsansvar
- att ta särskilt ansvar för våra barns musikfostran genom kontakt mellan den levande musiken och en ung publik
- att ge tonsättare och frilansmusiker möjlighet till skapande arbete så att vi därigenom kan bevara en nationell och kulturell identitet
- att delta i ett internationellt samspel genom att bjuda in internationella dirigenter och solister och själv ge svenskt kulturliv en profil utanför landets gränser."

"Därför är det viktigt

- att stödet från stat, landsting, kommuner och andra anslagsbeviljande myndigheter inte minskas utan istället ges den omfattning att utvecklingen för våra svenska professionella symfoniorkestrar kan fortsätta i positiv riktning.

I själva verket är den levande kontakten med musiken något omistligt – både för oss som älskar att lyssna och för oss som älskar att spela."

Vad som i skriften sägs om symfoniorkestrarna och deras musiker skulle i princip också kunna sägas om länsmusiken. De båda typerna av institutioner har allt att vinna på ett samarbete. En översyn av villkoren för symfoniorkestrarna påbörjas under vintern.

Musikteatrar

Det finns en uppenbar risk för att musikteaterfrågorna får en styvmoderlig behandling med hänsyn till att det centrala ansvaret är delat mellan Svenska rikskonserter och Svenska riksteatern. Cemus sökte lösa problemet genom att föreslå att ett program för musikteater med bl.a. en musikteaterkonsulent skulle bildas vid Svenska rikskonserter. Förslaget har ännu inte genomförts.

Oberoende av om programmet bildas eller inte har Svenska rikskonserter och även länsmusiken mycket att vinna på en nära samverkan med Svenska riksteatern. Den senare institutionen bildades redan 1933/34 och är en riksorganisation för landets ca 185 lokala teaterföreningar och 21 länsteaterföreningar. Riksteatern är därmed en organisation av folkrörelsekaraktär, väl förankrad i ett arrangörsnät. En möjlighet som borde prövas är om inte det nätet skulle kunna användas för musikförmedling, åtminstone förmedling av musikteater.

I samarbetet mellan Svenska rikskonserter och Riksteatern borde möjligheterna prövas att fortsätta den verksamhet som regionmusiken och Riksteatern bedrev under några år. Riksteaterns centralt anställda artister, i första hand sångare, samverkade i turnéverksamheten med musikavdelningar, amatörorkestrar och amatörkörer. Det innebar att endast ett mindre antal artister, främst sångsolister, turnerade medan musiker och körer fanns på platsen. Kostnaderna blev lägre än vad de skulle ha varit för en motsvarande central produktion och musikerna fick konstnärligt krävande uppgifter. Bland de produktioner som genomfördes kan nämnas Den främmande kvinnan och Don Quijote. Cemus, Landstingsförbundet och Riksteatern anordnade våren 1986 en konferens i Gävle angående möjligheterna att fortsätta denna typ av samarbete i den nya organisationen. Det var i det sammanhanget Cemus tankar på ett musikteaterprogram föddes.

Att värna om institutioner under uppbyggnad borde vara särskilt angeläget under de närmaste åren. I musikteatersammanhang blir då musikteatrarna i Karlstad och Umeå aktuella. Såväl Svenska rikskonserter

ter som Riksteatern och systerorganisationerna i angränsande län borde känna ett särskilt ansvar för utvecklingen av dessa båda ensembler.

Under uppbyggnad är också samarbetet mellan de nya länsmusikstiftelserna och de regionala teatrarna. I det samarbetet finns tidigare oprövade utvecklingsmöjligheter.

Amatörsamverkan

Den musikstiftelse som strävar efter att utveckla ett musikliv som fungerar för människor i olika miljöer och med olika levnadsvillkor kan knappast undgå samverkan med amatörer. En stor del av landsbygdens musikliv bärs upp av amatörer i den meningen att de inte får sin försörjning från musiken.

Regionmusiken hade samarbetsavtal med Sveriges Orkesterföreningars Riksförbund (SOR), Riksförbundet Sveriges Amatörorkestrar (RSAO), Riksförbundet Unga Musikanter (RUM) och Samarbetsrådet för Sveriges körer (KÖRSAM). Det är för mycket sagt att samarbetet alltid fungerade väl, men det fanns och ledningens ambition var klar. Kapellmästare och musiker deltog i samarbetet som dirigenter, instruktörer och stämledare. Rådgivning i repertoarfrågan förekom, liksom utlåning av noter. Cemus förutsätter att samverkan av denna typ kan fortsätta och utvecklas i den nya organisationen.

Under senare fasen av sitt arbete har Cemus haft relativt nära kontakter med Kontaktnätet, Riksförbundet för folkmusik och dans (RfoD) och Svenska Spelmäns Riksförbund (SSR).

Kontaktnätet är en riksorganisation med ca 150 föreningar för vad man kallar icke-kommersiell kultur. Kontaktnätet finns i samtliga länstingsområden. Antalet medlemmar 1988 är ca 28 000 st. Organisationen bildades 1974 för utbyte av erfarenheter och kontakter mellan musiker och arrangörer. De musikföreningar som ingår i kontaktnätet har företrädesvis inriktning på rockmusik men ett antal verkar inom ett vidare område med dans, teater och andra former av kultur på sitt pro-

gram. Kontaktnätet borde vara intressant för musikstiftelserna främst som kanal till ungdomskulturen.

Svenska rikskonserter och flera länsmusikstiftelser är redan aktivt engagerade i förberedelserna för ett folkmusik- och dansår 1990. Cemus förutsätter att det samarbete som etableras i det sammanhanget kan fortsätta efter kampanjåret.

7.6 Etermedia och fonogram

Musikstiftelserna skall tillvarata de möjligheter medietekniken erbjuder så att musiken kan spridas med hjälp av bl.a. etermedia och fonogram.

Utan att förringa musikinslagen i riksradio och TV har Cemus lagt tonvikten vid lokalradion med hänsyn till att denna är en regional kulturinstitution med eget kulturpolitiskt ansvar. Genom musikreformen har avtalsenliga förutsättningar skapats för att länsmusiken regelbundet skall kunna medverka i lokalradion. De möjligheter som ligger i detta måste tas tillvara, liksom möjligheten att via lokalradion kunna dokumentera verksamheten till en förhållandevis ringa kostnad.

När det gäller information via etermedia vill Cemus också fästa uppmärksamheten på de samlingar som finns inom arkivet för ljud och bild, ALB. Av upphovsrättsliga skäl är ALB:s samlingar i dag bara tillgängliga för seriösa forskningsändamål. Det innebär att allmänheten och övriga intresserade i praktiken inte har tillgång till den del av vårt kulturarv som finns bevarad på ljud- och bildupptagningar. I sitt remissyttrande över betänkandet Ljud och bild för eftervärlden (SOU 1987:51) framhöll Cemus, i likhet med utredningsmannen, att det på sikt är önskvärt att ALB:s samlingar får en vidare användning.

Närradions verksamhet borde också ägnas ökad uppmärksamhet. Musiken är ofta ett dominerande inslag i närradiosändningarna. Närradioproducenterna borde vara en tacksam målgrupp för musikcirklar.

Det faktum att flera regionala musikstiftelser tecknat aktier i Caprice Distribution AB visar att intresse redan finns för fonogramverksamhet. Cemus förutsätter att intresset kommer att öka, inte minst med tanke på att fonogram både är ett utmärkt hjälpmedel i stiftelsernas informationsverksamhet, och kan vara en betydelsefull del av aktiv musikverksamhet, bl.a. genom egen regionalt profilerad produktion.

8 Utbildning och information

8.1 Allmänt

Cemus betonade i sitt första betänkande att en väl avvägd utbildnings- och informationsinsats måste ingå i genomförandet för att musikreformen skulle få avsedd effekt. Cemus ansåg det vara viktigt att redan i ett inledande skede framhålla reformens omfattning. Den gällde inte bara en omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter även om dessa båda institutioner var utgångspunkten. Om riksdagens principbeslut och Cemus förslag i anslutning till detta förverkligades skulle det bli fråga om en väsentlig ombildning av landets musikliv. Cemus ansåg därför att den utbildning och information som behövdes inte bara skulle rikta sig mot de anställda. Den gällde mer eller mindre också

- Politiker och anställda inom landstingens kulturadministration
- Politiker och kulturadministratörer inom primärkommunerna samt kommunala musikledare
- Lärare vid musikhögskolor och folkhögskolor
- Forskare och lärare vid musikvetenskapliga institutioner
- Musikhandläggare inom UHÄ och SÖ
- Centrala och regionala musik-, teater- och dansinstitutioner
- Intresseorganisationer på musikområdet
- Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden
- Radio och TV
- Musikhandläggare inom försvarsmakten
- Församlingar inom Svenska Kyrkan och de fria trossamfunden
- Länsbibliotek och folkbibliotek
- Riksarkiv och landsarkiv
- Musikmuseet och läns museer.

Av praktiska och ekonomiska skäl blev det senare nödvändigt att hålla en relativt låg ambitionsnivå och att fördela ansvaret för utbildningen och informationen. Vid sidan av informationen till de anställda begränsade Cemus sina insatser till CEMUS-bulletinen, lokalradioförsök och ett antal konferenser och informationsmöten. Landstingsförbundet har burit och bär huvudansvaret för utbildningen av politiker och anställda inom landstingens kulturadministration. En god samverkan har skett med Cemus. Regionmusiken och Rikskonserter svarade för merparten av omställningsutbildningen. Fr.o.m. 1987 och under våren 1988 har TR anordnat en rad konferenser i första hand som arbetsgivarorganisation. Även Svenska rikskonserter har genomfört några konferenser för den regionala nivån. Med hänsyn till att ansvaret för utbildning och information kom att ligga på för många parter har under 1988 en ansvarsfördelning vuxit fram mellan Landstingsförbundet, TR, kulturrådet och Svenska rikskonserter.

8.2 CEMUS-bulletinen

För att kunna nå den vida krets som skulle komma att beröras av musikreformen började Cemus på ett tidigt stadium att ge ut ett informationsblad som fick namnet CEMUS-bulletinen. Målgruppen var i första hand landsting, kommuner, folkbildningsorganisationer, musiklivets intresseorganisationer, lokalradion och anställda inom regionmusiken och Rikskonserter. Det första numret kom ut i oktober 1985. Sammanlagt har 13 nummer, varav ett dubbelnummer, givits ut. Avsikten var att förse Bulletinen med ett innehåll som kunde vara av praktisk nytta i planeringsarbetet och som beslutsunderlag. Cemus ville bl.a.:

- berätta om det aktuella läget i det centrala organisationsarbetet,
- ge exempel, modeller och regelfakta,
- informera om olika verksamhetsgrenar inom musiklivet,
- förmedla idéer och uppslag.

Bulletinen skulle *inte* vara någon debattskrift och ingen musikpolitisk vägröjare utan en kanal för saklig information.

Det enda gemensamma för samtliga nummer av Bulletinen har varit ordförandens ledare, som kretsat kring de vid utgivningstillfället aktuella frågorna i organisationsarbetet. En sammanställning av ledarna bifogas.

Innehållet i övrigt har varierat. I det första numret presenterades Cemus och andra med inflytande över reformarbetets utveckling. Vidare redovisades en översikt över frågor som borde behandlas i den då pågående regionala musikplaneringen. Dubbelnumret i december 1985 var en sammanfattning av det första betänkandet. Våren 1986 presenterades principavtalet mellan staten och Landstingsförbundet och de regionala musikpolitiska handlingsprogram som var klara. 1986 blev det av ekonomiska skäl nödvändigt att göra ett uppehåll i utgivningen. Bulletinen rymdes inte inom den medelsram Cemus fått för budgetåret 1987/88. I februari 1987 fanns förutsättningar att börja ge ut Bulletinen på nytt i nya former. Det första numret efter uppehållet dominerades av organisationsbeslutet. I de därpå följande numren behandlades olika musikfrågor t.ex.:

Utvecklingsarbete för blåsmusik

Musikskolan resp. folkbildningen i den regionala musikverksamheten

Musiklivets praktiska frågor

SOR-orkestrarnas del i musiklivet

Kyrkomusiken

Dansen

Skolkonserter och förskolemusik

Arrangörsfrågor.

Det näst sista numret kom i december 1987 och innehöll en relativt fylig presentation av den nya organisationen centralt och regionalt. Ett halvår senare kom det sista numret som bl.a. behandlade Cemus arrangörskonferens, slutfasen i organisationsarbetet och musiklivets insatser i Europarådets landsbygdskampanj.

Svenska rikskonserter har under 1988 utvecklat de ömsesidiga informationsinsatserna bl.a. genom att utöver Tonfallet ge ut Musiksverige

som i första hand avser information till och från de regionala stiftelserna.

8.3 Informationsplanen

Våren 1986 arbetade en grupp i avgångsklassen vid Institutet för högre kommunikations- och reklamutbildning, IHR, med musikreformen i sitt examensarbete, som ingick i IHR:s s.k. sommarkampanj.

Gruppen lade fram ett förslag till informationsplan, som här återges i sammanfattning.

Informationen skulle ha som mål att skapa klarhet om

- ansvarsområden för reformens genomförande,
- reformens syften och mål,
- vilka som skall bedöma om målen uppnåtts,
- Svenska rikskonserters roll och uppgifter.

Informationen skulle också påverka personalens engagemang och inställning till reformen samt nå ut till alla övriga viktiga grupper.

De viktigaste målgrupperna bedömdes vara personalen, landstingen, kommunerna, arrangörerna, producenterna och frilansartisterna.

Bland övriga målgrupper nämndes övriga musiker, tonsättare, institutioner för musikutbildning, myndigheter/organisationer och allmänheten.

Enligt förslaget borde Cemus vidta följande åtgärder för att reformens mål skulle uppnås:

- Anställning av en informationsansvarig för bl.a. planering, organisation och samordning.

- Seminarier för personalen vid Svenska rikskonsorter om omorganisationen, service, uppföljning och kontroll.
- Sex konferenser för landsting, kommuner, arrangörer, producenter, utbildningsinstitutioner resp. musiker.
- Kontaktträffar med myndigheter/organisationer och tonsättare.
- Informationsbrev till arrangörer, frilansare och tonsättare.
- Massmediakontakter.
- CEMUS-bulletinen.
- Broschyrer om reformen i stort och om Svenska rikskonsorter.
- Information om reformen i utbudskataloger.
- Profileringsåtgärder för Svenska rikskonsorter.

De föreslagna åtgärderna kostnadsberäknades till ca 360 000 kr., exkl. kostnaderna för den nyanställda informatören och grundkostnaden för Bulletinen. Totalt skulle kostnaderna uppgå till ca 600 000 kr., vilket motsvarade halva Cemus dåvarande årsbudget.

Även om det inte fanns ekonomiska möjligheter att genomföra alla delar i informationsplanen kom den att vara vägledande för informationsarbetet under 1987. Cemus genomförde bl.a. ett informationsmöte i december 1987 och en konferens om arrangörsfrågor i maj 1988. Informationen i övrigt bestod av:

- Informationsbroschyr om musikreformen.
- Pressreleaser om reformen och de nya cheferna inom Svenska rikskonsorter.
- Förslag till ny tidning inom Svenska rikskonsorter.

- Praktisk folder, logotype, brevpapper, annons m.m.

Landstingsförbundet anordnade i oktober 1987 ett möte med landstingens informationsansvariga och i december en konferens om musikstiftelsernas verksamhetsplanering. Svenska rikskonserter genomförde en manifestation av den typ som föreslogs i informationsplanen i samband med att de nya lokalerna invigdes efter ombyggnaden i september 1988. Ett par av de förslag som ingår i planen hade genomförts redan innan den lades fram. Dit hör t.ex. det informationsmöte för musiklivet, som Cemus anordnade våren 1985. Cemus har också ordnat ett antal informationsmöten, öppna för i princip samtliga anställda vid regionmusiken och Rikskonserter, i anslutning till viktiga beslutspunkter i organisationsarbetet. Vid det första av dessa möten, närmare bestämt i maj 1985, redovisades också resultatet av den enkät som sänts ut till personalen inför omorganisationen.

8.4 Lokalradion

Cemus utgångspunkt när det gällde lokalradion var att den är en regional kulturinstitution med eget kulturpolitiskt uppdrag. Inte minst på musikområdet och med tanke på den kommande fjärde kanalen skulle den kunna fylla en viktigare funktion än den gör idag. Under den tid Cemus funnits till har en påtaglig ökning av insatser på musikområdet skett, främst inom Radio Stockholm men även på flera andra håll. Samsändning av musikevenemang från flera lokalradiostationer har t.ex. börjat förekomma i ökad utsträckning utan Cemus förtjänst. Insatserna för att utveckla lokalradions medverkan har givetvis inte inneburit någon nedvärdering av Riksradians (musikradions) betydelse. Cemus avsikt har varit att betona lokalradions roll som regional kulturinstitution och de möjligheter som ligger i en utvecklad samverkan mellan lokalradion och länsmusiken. Riksradiation bär inte ensam ansvaret för utbudet av kvalificerad musik.

Frågan berördes redan i riksdagens principbeslut 1984. I den proposition som låg till grund för beslutet framhöll statsrådet Göransson att

det är naturligt att verksamheten vid regionmusiken i första hand är inriktad på den levande musiken. Det ligger stora konstnärliga, kommunikativa och sociala värden i den levande kontakten mellan människor och musik. Samtidigt är det emellertid naturligt och viktigt att regionmusiken medverkar till att musik kan föras ut till människorna också på andra sätt.

Medietekniken öppnar sådana möjligheter i många olika avseenden, t.ex. radio, TV och bandinspelningar. Det bör självfallet vara en skyldighet för den som arbetar inom regionmusiken att tillvarata de möjligheter som denna teknik erbjuder så att verksamheten kan drivas rationellt och musiken spridas med hjälp av bl.a. etermedia och fonogram. Göransson förutsatte att det skulle gå att skapa avtalsenliga förutsättningar för detta.

Cemus försökte skapa de nödvändiga förutsättningarna på lokalradions område redan under övergångsperioden före omorganisationen. I det första betänkandet skrev Cemus relativt ingående om de möjligheter som skulle finnas i ett framtida samarbete mellan länsmusiken och lokalradion. Cemus framhöll bl.a. att mediaisolerade orkestrar och ensembler knappast ger den musikpolitiska återbäring som samhällets kostnader för dem motiverar. När varje landsting tagit ett primärt ansvar för musiken inom sitt område bör dess musiker med sitt arbete berika, utveckla och forma musiklivet i länet. Bestämda krav bör kunna ställas på att inte bara de som råkar bo i tätortsområden skall bli delaktiga i musikreformen. Både musiker och landsting kan genom samarbete med lokalradion spela en betydligt mer aktiv roll än i dag. Med lokalradion kan man nå varje medborgare inom landstingsområdet. Kravet på distribution via lokalradion borde vara odiskutabelt vad gäller offentliga konserter. I fråga om speciella, för lokalradion exklusivt framarbetade produktioner bör särskilda avtal kunna träffas.

Resonemanget inkluderade de produktioner med frilansartister som Cemus förutsatte att landstingen skulle genomföra. Cemus ansåg det vara en helt realistisk framtidsvision, möjlig att förverkliga inom detta årtionde, att varje lokalradiostation har tillgång till en "egen radioorkester" eller till en annan konstnärlig resurs av musikkaraktär. Det

skulle betyda en stor kvantitativ ökning av konstmusikens publik. Cemus anmälde också sin avsikt att inleda en försöksverksamhet i några län så snart påbörjade överläggningar med Sveriges Lokalradio AB kunnat slutföras och frågan kunnat behandlas med berörda fackliga organisationer. Syftet med försöksverksamheten skulle vara att vinna erfarenhet inför övergången 1988.

Cemus lyckades aldrig nå fram till någon speciell överenskommelse med de fackliga organisationerna, däremot specialavtal i de tre län som blev föremål för försöksverksamhet. Cemus avsatte också 100 000 kr. av sin budget att fördelas mellan de tre länen. Försöken innebar tveklöst mer direktsänd konstmusik i lokalradion men i vad mån detta berodde på att avtalsfrågorna eliminerats är det svårt att uttala sig om. Mot bakgrund av händelseutvecklingen våren 1988 drar Cemus slutsatsen att resultatet snarare var en följd av initiativet och penningtillskottet.

Avtalsfrågorna är nu lösta. Övertagandeaftalen mellan TR och SYMF innehåller regler för Radio- och TV-medverkan. De regionala musikinstitutionerna äger, mot ett lönetillägg av 75 kr./månad nyttja rätt till 10 timmar årlig sändningstid för radio/TV, varav TV högst 2 timmar. Parterna är överens om att sändning över lokalradio, regional TV, lokal kabel-TV-kanal, närradio eller motsvarande skall anses motsvara en tredjedel av riksradiotid. Därmed har Cemus gläntat på dörren till lokalradiokanalen, men inte mer än så. Det är nu upp till de regionala musikstiftelserna och Svenska rikskonserter för Stockholmsområdet att ta vara på de möjligheter som avtalsreglerna ger för att nå kulturpolitiska mål om spridning av musik inom länen.

Cemus hade under våren 1988 överläggningar i frågan med lokalradions centrala ledning. Med utgångspunkt från dessa konstruerades en modell för regionala överenskommelser mellan resp. länsmusik och lokalradiostation. Modellen byggde på följande grundstenar:

1. Resp. lokalradiostation sänder ett visst antal timmar med länsmusik (studioinspelad och/eller överföring) utan andra kostnader för stationen än de interna produktionskostnaderna.

2. Lokalradiostationen sänder regelbunden information, ev. med musikinslag, om musikstiftelsernas programverksamhet.
3. Länsmusikens program spelas in för resp. stiftelses dokumentations-, utbildnings-, repetitions- och informationsändamål.

Modellen skulle för lokalradion del innebära mer direktsänd musik i programutbudet. Länsmusiken skulle få ny publik, stöd i marknadsföringen och kvalitetsinspelningar för internt bruk. I avvaktan på kommande överläggningar mellan Landstingsförbundet och lokalradios ledning om ett normalavtal kom modellen att vila. Något normalavtal kom aldrig till stånd på grund av att stiftelserna själva ville träffa överenskommelser som var avpassade till regionala förhållanden. Landstingsförbundet utformade i stället en mall för hur ett avtal kan se ut och vad som bör beaktas. Det innebär att de regionala musikstiftelserna och lokalradiostationerna själva får finna formerna för samverkan.

9 Omställningsarbetet

9.1 Allmänna överväganden

Från första stund stod det klart att personalfrågorna i samband med musikreformen skulle bli förhållandevis svåra att hantera både på central och regional nivå, inte minst av ekonomiska skäl. Riksdagens principbeslut från december 1984 innebar

- att* förändringen skulle ske inom ramen för befintliga statliga resurser, dvs. de resurser som stod till regionmusikens och Rikskonserterns förfogande,
- att* 10 milj.kr. i 1983 års penningvärde skulle föras över från den centrala nivån till den regionala,
- att* tillskottet till den regionala ekonomin skulle användas för förstärkning av musikresurserna i vissa namngivna län, olika stimulansåtgärder samt förstärkning av medlen för resor och traktementen,
- att* försvarets bidrag till resursramen fr.o.m. den 1 januari 1988 skulle minska från 14,7 milj.kr. till 11,8 milj.kr. i 1983 års penningvärde,
- att* någon kostnadsövervältring till landstingssektorn inte fick ske.

Cemus kunde mot den bakgrunden snabbt konstatera att det skulle bli nödvändigt med en kraftig minskning av den centralt placerade personalen och att det inte skulle bli möjligt att erbjuda den övertaliga personalen anställningar regionalt. Cemus kunde också dra slutsatsen att det skulle bli regionala förändringar. Regionmusiken och Rikskonserter hade 8 resp. 9 musikregioner med regionkanslier resp. regionkontor. Förhandlingarna skulle ske med de enskilda landstingen. Cemus hade alltså att räkna med att de befintliga musikregionerna upplöstes

och att personalen måste räkna med att flytta. Cemus förutsatte i planeringsarbete och förhandlingsunderlag, att landstingen skulle överta arbetsgivaransvaret för den regionalt placerade personalen även om den inte kunde garanteras samma arbetsuppgifter och samma tjänstgöringsort som tidigare.

Omorganisationen skulle med princippropositionens ord inte bara bli tidskrävande. Den skulle också innebära en avsevärd och säkerligen också svår omställning för den befintliga organisationen och dess personal. Statsrådet Göransson var dock angelägen om att omställningen planerades väl och genomfördes på ett för alla parter godtagbart sätt.

Uppgiften skulle inte bli lätt. Cemus stötte på både formella och informella svårigheter. Till de formella hörde den tidigare beskrivna komplicerade organisationsbilden både på arbetsgivarsidan och på arbetstagersidan. Bland de informella svårigheterna fanns ett helt naturligt motstånd hos såväl chefer som personal inom de båda befintliga organisationerna mot förändringarna.

9.2 Planering

Redan våren 1985 fastställde Cemus en övergripande plan för omställningsarbetet vid regionmusiken och Rikskonserter. Enligt den planen skulle arbetet, både centralt och regionalt, inledas i december 1985. Cemus hade i planeringen räknat bakåt från den 1 januari 1988 med ledning av bestämmelserna i det statliga trygghetsavtalet, TRA-S. Enligt detta skulle uppsägningstiden på minst 6 månader föregås av en omställningsperiod på 9 månader. Omställningsperioden i sin tur skulle föregås av en riskförklaring. Cemus ambition var att hantera regionmusikens och Rikskonserters personal så lika som möjligt även om de tillhörde olika avtalsområden. Det innebar att en riskförklaring eller "ett varsel" om kommande uppsägning borde gå ut redan sommaren 1986. Den ursprungliga ambitionen var också att personalen skulle få så klara besked som möjligt om sina framtida uppgifter samtidigt med varslat om uppsägning. Cemus lade fram sitt förslag till central organisation redan i december 1985 och hade räknat med att använda våren

1986 för arbete med detaljorganisationen, bl.a. bemanningsplaner och ev. befattningsbeskrivningar. Cemus hade också räknat med att frågan om arbetsgivarorganisation skulle vara klar i februari 1986 och att löneförhandlingarna skulle kunna inledas direkt därefter. Cemus förutspådde att de regionala organisationskommittéerna i stort sett skulle kunna arbeta parallellt med den centrala nivån.

Av skäl som tidigare redovisats kom omställningsarbetet att förskjutas i stort sett ett år i tiden, dock utan att genomförandet försenades. Det organisationsförslag som lades i december 1985 kom att bli kraftigt omdiskuterat. I regeringens proposition till följd av förslaget våren 1986 förutsattes att den tid som återstod av organisationsarbetet skulle användas för en öppen diskussion om den nya organisationen och dess sätt att fungera. Det slutliga organisationsbeslutet kom att tas först i december 1986 och då återstod en rad frågor att lösa. Riskförklaringen gick ut och omställningsarbetet inleddes utan att framtiden kunde annat än skissas. Förhållandena var likartade på regional nivå, även om personalen där trots allt hade en bättre sats. Landstingen hade i avtalen med staten förbundit sig att ta över arbetsgivaransvaret för den regionalt anställda personalen. Något motsvarande åtagande fanns inte för personalen i Stockholm, med undantag för musiker och kapellmästare vid regionmusikens Stockholmsavdelning. I en protokollsanteckning från förhandlingarna mellan regionmusikens personalorganisationer och förhandlingsrådet inom SAV fanns noterat att dessa skulle behandlas som personalen vid övriga musikavdelningar.

Det här innebar komplikationer för omställningsarbetet. Cemus hade hela tiden varit medveten om att det skulle bli nödvändigt att arbeta efter två olika avtal. Nu tillkom det faktum att avtalen inte kunde tillämpas strikt. Omställningsarbete är i normalfallet de insatser som behövs göras för att förbereda övertalig personal för nya arbetsuppgifter. I detta fall blev det fråga om att inleda omställningsarbetet innan kretsen av reellt övertaliga kunnat fastställas och innan de nya arbetsuppgifterna var klara. Det blev därmed nödvändigt med generella insatser för i princip hela den centralt anställda personalen.

Gällande avtal reglerade bl.a. förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare i situationer med befarad övertalighet. Cemus kom så småningom fram till att arbetsgivarna i det här fallet måste vara regionmusiken och Rikskonserter. De båda befintliga organisationerna fick därför regeringens uppdrag att svara för avvecklingen av verksamhet och personal.

9.3 Rikskonserter

Rikskonserters styrelse hade redan i februari 1986 antagit ett handlingsprogram för personalanpassningen under övergången till den nya organisationen. Målet var att alla anställda skulle ha funnit en lösning på sin anställningssituation inom eller utanför den nya organisationen senast den 31 december 1987. En partssammansatt arbetsgrupp tillsattes med uppgift att förbereda beslut i personalfrågor med anledning av omorganisationen. Efter ett tredagarsinternat med alla Rikskonserters chefer genomförde dessa under våren 1986 ett enskilt samtal med varje anställd för att inventera intresseinriktning vad gällde arbetsuppgifter och utbildningsbehov. Kontakter etablerades också med SIPU, Arbetsmarknadsutbildning i företag, Trygghetsrådet, Kommunala vuxenutbildningen, TBV m.fl. Under vintern 1986/87 anställdes en arbetsförmedlare. Motivationen att söka andra arbeten var emellertid låg intill den tidpunkt besked kunde lämnas om vilka som fått arbete inom Svenska rikskonserter. Anställningsbesluten togs i april 1987. Den ursprungligen planerade "omställningsperioden" för reellt övertaliga hade därmed förkortats till nio månader. Hösten 1987 fanns fortfarande 35 personer inom Rikskonserter som var regelmässigt uppsagda från den 1 januari men inte löst sin arbetssituation. Bland dessa fanns några som redan vid sin anställning fått besked om att de inte kunde påräkna fortsatt anställning från 1988. Några av dessa valde att fortsätta studierna med bidrag för arbetsmarknadsutbildning eller bidrag från Trygghetsrådet. Rikskonserter bidrog med utfyllnad upp till ordinarie lön. I skrivelse till Cemus i slutet av november 1987 begärde Rikskonserters direktör att Cemus skulle överta det ansvar som beredningsgruppen haft och även avsätta medel för fortsatt ekonomisk hjälp till de övertaliga. Cemus avslög framställningen om medel, men kom att få ett delan-

svar för de övertaliga genom att fr.o.m. den 1 januari 1988 överta ansvaret för avvecklingen av de båda befintliga institutionerna.

De 35 övertaliga som fanns inom Rikskonserter senhösten 1987 förberedde sig på följande sätt:

- 5 hade egen firma eller planerade start av eget företag
- 6 hade fått eller prövade nytt arbete
- 10 planerade eller genomförde utbildning med utbildningsbidrag eller A-kassa från Trygghetsrådet
- 4 räknade med arbete i Cemus övergångsorganisation
- 4 räknade med arbete inom Svenska rikskonserter eller Konsertbyrå
- 4 var aktivt arbetsökande
- 1 planerade militärtjänst
- 1 planerade arbetslöshet, inkl. avgångsvederlag.

Av dessa fanns 4 oplacerade kvar våren 1988, vid sidan av de aktivt arbetsökande i övergångsorganisationen. Det sagda gäller den centralt placerade personalen. Av den regionala personalen fick alla erbjudanden om anställningar men flera av dessa erbjudanden avsåg arbete på annan ort. Det ledde fram till att ett antal anställda bytte tjänsteort medan andra skaffade annat arbete.

Några övertaliga mot vilka ett arbetsgivaransvar skulle föreligga fanns inte hösten 1988. Däremot fanns ett antal med sedvanlig företrädesrätt till anställning om vakanser med lämpliga arbetsuppgifter skulle uppstå under året.

9.4 Regionmusiken

Omställningsarbetet för regionmusikens centralt anställda gick förhållandevis friktionsfritt bl.a. med hänsyn till ålderssammansättningen, som innebar att flera kunde gå med ålderspension eller årlig ersättning.

Av totalt 40 anställda, exkl. kapellmästare och musiker, fick 16 anställning inom Svenska rikskonserter. De övriga 24 fördelades hösten 1987 på följande sätt:

- 1 hade erbjudits anställning inom statens musiksamlingar, SMS
- 6 hade av olika skäl slutat på egen begäran
- 4 sökte avgång med ålderspension
- 2 planerade återgång till bottenjänst vid annan statlig myndighet
- 2 var tidsbegränsat anställda t.o.m. den 31 december 1987
- 6 räknade med lönebidragsanställning vid Svenska rikskonserter eller statens musiksamlingar
- 3 räknade med anställning i övergångsorganisationen.

Lönebidragsanställningarna genomfördes. Av de 3 i övergångsorganisationen går en i pension under 1988 och två har fått annat arbete.

9.5 Löpande personalärenden

Vid sidan av de större frågor som beskrivits ovan har omställningsarbetet omfattat en rad löpande personalärenden. Dit hör bl.a.

Lönesättning

Anställningsbevis

Ledigheter och semestrar

Befattningsbenämningar

Arbetstidens förläggning.

Cemus har även haft ansvaret för merparten av MBL-förhandlingarna i samband med omorganisationen.

Den mest komplicerade förhandlingen avsåg rekryteringen till Svenska rikskonserter. Underlaget bestod av Cemus organisationsbeslut från december 1986. De tvistefrågor som uppstod avsåg formerna för personalorganisationernas inflytande och frågan om lagen om anställningsskydd - LAS - skulle tillämpas eller inte. Personalorganisationerna hävdade att LAS skulle tillämpas och att personalen i de befintliga

organisationerna hade företrädesrätt till anställning i den nya enligt gällande turordningsregler. Cemus hävade att Svenska rikskonserter var en helt ny organisation. Slutresultatet blev en kompromiss efter centrala förhandlingar. Cemus synsätt accepterades av personalorganisationerna under förutsättning att Cemus vid personurvalet tog hänsyn till de sökandes anställningstid.

Bland andra tvistefrågor i förhandlingarna kan nämnas tidpunkten för tillsättning av chefstjänsterna och kravet på tidsbegränsade anställningar av musikkonsulenterna.

Organismen, die sich in der Luft befinden, sind in der Regel
auf der Oberfläche von Wasser, Erde oder anderen festen
Substraten zu finden. Sie können jedoch auch in
flüssigen Medien, wie z. B. in Gewässern, vorkommen.
Die Vermehrung erfolgt durch ungeschlechtliche
Fortpflanzung, wobei die Elternorganismen
ihre Nachkommen durch Teilung erzeugen.

Die Vermehrung erfolgt durch ungeschlechtliche
Fortpflanzung, wobei die Elternorganismen
ihre Nachkommen durch Teilung erzeugen.
Die Vermehrung erfolgt durch ungeschlechtliche
Fortpflanzung, wobei die Elternorganismen
ihre Nachkommen durch Teilung erzeugen.

10 Övergångsorganisationen

10.1 Uppdraget

I skrivelse till regeringen hösten 1987 anmälde Cemus att omorganisationen skulle genomföras planenligt den 1 januari 1988 men att väsentliga delar av uppdraget inte kunde slutföras förrän efter den tidpunkten. Därtill kom att ansvaret för avvecklingen av den befintliga verksamheten då, enligt särskilt regeringsbeslut, låg på regionmusiken och Rikskonserter, som båda skulle upphöra vid årsskiftet. Cemus ville undvika att Svenska rikskonserter skulle belastas med uppgifter från den gamla organisationen och föreslog att avvecklingsuppgifterna skulle ankomma på kommittén. Cemus anmälde också sin avsikt att dokumentera de tre årens organisationsarbete i en slutrapport. För att kunna arbeta enligt planerna anhöll Cemus om fortsatt uppdrag. Regeringen meddelade genom beslut i oktober 1987 att befintliga direktiv rymmer de åtgärder Cemus föreslagit. Därför vidtog regeringen ingen åtgärd med anledning av framställningen.

10.2 Budget

I anslagsframställningarna för budgetåren 1986/87 och 1987/88 begärde Cemus särskilda medel för omställningsarbetet vid regionmusiken och Rikskonserter. I budgetpropositionen 1987 gick regeringen framställningarna till mötes genom att föra upp en ram på högst 4 milj.kr. under anslaget F 12. Täckning av vissa kostnader vid Operan, Rikskonserter och regionmusiken. Beloppet fick disponeras efter regeringens prövning. Riksdagen beslöt enligt propositionen och i juni 1987 fastställde regeringen anslaget. I augusti 1987 lämnade Cemus underlag

för regeringens beslut om fördelning av medlen. Genom beslut i oktober fick regionmusiken 1 milj.kr., Rikskonserter 1,6 milj.kr. och Cemus 1,4 milj.kr. för kostnader till följd av omställning av personal i samband med omorganisationen. Det belopp Cemus disponerade fördelades senare med 700 000 kr. till Svenska rikskonserter att förvaltas av Cemus och 700 000 kr. till utbildningsdepartementets kommittéanslag att användas som förstärkning av Cemus medelsram.

Medlen hos Svenska rikskonserter användes för korttidsanställningar av personal i övergångsorganisationen. Tillskottet till medelsramen användes för löner till den personal vid Cemus kansli som arbetade med övergångsorganisationen och till vissa andra oförutsedda kostnader, t.ex. merkostnaden vid flyttningen av centrala notbiblioteket till statens musiksamlingar.

10.3 Organisation och bemanning

Övergångsorganisationen fastställdes genom ordförandebeslut i december 1987. Uppgiften angavs vara att avsluta kommitténs verksamhet och slutföra avvecklingen av regionmusiken och Rikskonserter. Förutom bokslutsarbete och arkivläggning gällde det kvarvarande personal- och löneadministration samt vissa instrument- och repertoarfrågor.

Bemanningsplanen omfattade 13 personer med en anställningstid som varierade mellan 2 och 6 månader. Bemanningen kom senare delvis att förändras beroende på att samtliga, med ett par undantag, var aktivt arbetssökande när anställningsbesluten togs och relativt snart fick andra arbeten.

I januari 1988 fastställde Cemus en handläggningsordning för övergångsorganisationen. I övrigt reglerade handläggningsordningen ansvarsfördelningen för ekonomi, personal, arkiv och vissa övriga frågor.

10.4 Boksluten

Arbetet med de båda boksluten blev komplicerat och långdraget. Rikskonserters bokslutsarbete kunde slutföras först under juni månad 1988, alltså närmare sex månader efter verksamhetsperiodens slut. Regionmusikens bokslut fastställdes först i oktober 1988. Att bokslutsfrågorna skulle bli tekniskt svårhanterliga hade Cemus förutsett och bemannat övergångsorganisationen med hänsyn till detta. För regionmusikens del blev det t.ex. fråga om att för första gången skraddarsy bokslutsrutinerna. Under tidigare år hade det i stort sett bara varit fråga om att följa de bokslutsanvisningar som utfärdades av riksrevisionsverket och redovisningscentralen. För Rikskonsserter var situationen en annan. Även gamla Rikskonsserter var en statlig stiftelse med egna bokslutsrutiner som i allt väsentligt kunde följas även nu.

Vad Cemus inte hade förutsett var den rad svårigheter som uppstod i arbetet med kostnadsfördelningen mellan den regionala och den nya centrala organisationen. Utan stöd i beslut av statsmakterna hade man på många håll ute i landet den uppfattningen att merkostnader till följd av omorganisationen skulle belasta staten, dvs. den gamla organisationen. Det kunde t.ex. gälla kostnaderna för den administration som måste byggas upp för de nya stiftelserna i form av personal, lokaler, inredning och utrustning. Med hänsyn till att den administration det var fråga om tidigare utförts av Rikskonserters huvudkontor och regionmusikens centrala kansli har det utan tvekan varit så att det blivit administrativa merkostnader regionalt i förhållande till läget i den gamla organisationen. Därmed inte sagt att landstingen och de nya stiftelserna skulle ha rätt att få kompensation för merkostnaderna. Överenskomsten med staten ger ingen grund för sådana krav. Som framgår av redogörelsen för principbeslutet från 1984 skulle den kraftiga besparing som gjordes på den centrala administrationen, närmare bestämt 10 milj.kr. i 1983 års penningvärde, omvandlas till en förstärkning av musikresurserna på regional nivå.

Cemus kunde på ett relativt tidigt stadium av bokslutsarbetet konstatera att överskridanden var att vänta inom regionmusiken. Dessutom fanns inom båda institutionerna ett antal fakturor och/eller utbetal-

ningar kring årsskiftet som starkt kunde ifrågasättas. Mot den bakgrunden blev det nödvändigt för Cemus att göra en tidskrävande och noggrann genomgång av de ekonomiska transaktioner som ägde rum i anslutning till övergången till den nya organisationen.

Rikskonserters bokslut kom att uppvisa ett överskott, en utgående reservation, som enligt regeringens beslut i regleringsbrevet för 1987/88 fördes över till Svenska rikskonserters anslag. Det innebar att Svenska rikskonsorter har att avgöra frågan om användning av kvarvarande medel från Rikskonserters verksamhet. Cemus har rekommenderat Svenska rikskonsorter att i första hand använda medlen för riksproduktioner som gynnar olika delar av landet.

Regionmusikens bokslut visade på ett överskridande på en dryg miljon utöver det överskridande regeringen medgav hösten 1987 för då kända merkostnader för löner. Därtill kom utestående fordringar på en dryg halv miljon, som Cemus överlämnade till kammarkollegiet för bevakning.

De merkostnader som uppstått hade till övervägande del sin grund i förhållanden som inte kunnat förutses i budgetarbetet.

Inom regionmusiken hade under en följd av år funnits anställda som varit partiellt tjänstebefriade på grund av olika arbetshinder. För dessa hade i efterskott beviljats full kostnadstäckning från det s.k. särskilda löneanslaget, SLA. Den korrekta benämningen av anslaget är Lönekostnader vid viss omskolning och omplacering. Riksdagen beslöt 1987 att SLA-utbetalningarna skulle begränsas. Detta kom till regionmusikens kännedom först hösten 1987 och hade inte beaktats i arbetet med lönebudgeten. Begränsningen innebar att myndigheten själv skulle stå för en tredjedel av lönekostnaden för berörda anställda. Endast två tredjedelar skulle betalas ut från SLA. För regionmusikens del medförde begränsningen en merkostnad på ca 366 000 kr.

Enligt Cemus och regionmusikens direktiv skulle semesterplaneringen för 1987 läggas upp så att all semester togs ut före kalenderårets utgång. Därför budgeterades inga särskilda medel för semesterersätt-

ningar. Det fanns dessutom ingen vana vid att beräkna och budgetera dessa ersättningar eftersom kvarvarande semester under tidigare år kunnat tas ut i tid t.o.m. maj månad året efter semesteråret. Arbetsituationen hösten 1987 gjorde det nu i praktiken omöjligt att ta ut all semester före kalenderårsskiftet. Möjligheten att ta ut den efter årsskiftet hade försvunnit. Sammanlagt innebar detta att semesterersättningarna kom att uppgå till ca 560 000 kr.

Anslaget till regionmusiken och avtalen mellan staten och landstingen innehöll kompensation för förhöjda hyreskostnader i de fall de f.d. musikavdelningarna skulle få nya lokaler i samband med omorganisationen. Däremot hade vare sig regionmusiken eller de berörda landstingen budgeterat tillräckliga medel för de merkostnader i övrigt som alltid uppstår i samband med flyttningar. Under tidigare år hade regionmusiken kunnat avsätta medel genom omdispositioner inom anslagsramen för den här typen av ändamål. Hösten 1987 blev det fråga om alltför många flyttningar under kort tid för att budgeterade medel skulle räcka till.

Till bilden hör också att finansiell avslutning av en process med musikproduktioner efter ett halvår är föga rättvisande. Planering och förberedelser för vårens produktioner, som är den större delen inom ett budgetår, kräver kostnader under hösten som balanserar mot intäkter först under därpå följande vår. I regionmusikens fall har höstens kostnader gett intäkter under första halvåret 1988 och dessa intäkter har inte tillförts regionmusiken utan de landstingsägda musikstiftelserna (motsv.). Flera musikavdelningar uppvisade därför ett överskridande av sin produktionsbudget och trots betydande ansträngningar att få de regionala instanserna att vara med om att täcka en del av kostnaderna påverkar detta förhållande det totala underskottet.

Anslaget till regionmusiken upphörde fr.o.m. den 1 januari 1988. Cemus förutsatte i skrivelse till regeringen att de förhållanden som angivits väl motiverade det ingående underskottet med omkring 2 % av anslaget och hemställde att regeringen låter vid det gjorda överskridandet bero.

10.5 Personal

De personalfrågor Cemus hanterade i övergångsorganisationen hade övervägande ekonomisk karaktär. Det gällde t.ex.:

- fakturering av Trygghetsrådet för deras åtaganden i omställningsarbetet för Rikskonserter,
- ekonomiska ersättningar för övertid och outtagen semester under 1987,
- rekvisition av medel från det särskilda löneanslaget (SLA) och för lönebidragsanställda,
- överföring av lagstadgad sparad semester till stiftelserna,
- anställningsbevis för anställda inom Svenska rikskonserter och arbetsbetyg för anställda inom regionmusiken och Rikskonserter i den mån arbetet inte hanns med före årsskiftet.

10.6 Arkiv

Arkivläggningen av de handlingar som samlats under regionmusikens 17-åriga verksamhet var omfattande men förhållandevis enkel. Som statlig myndighet hade regionmusiken haft skyldighet att följa arkivstadgan m.fl. bestämmelser av betydelse i det här sammanhanget. Regionmusiken hade också haft en registrator. Motsvarande regler och rutiner hade aldrig funnits inom Rikskonserter, vilket försvårade arkivläggningen. Samtidigt ansåg Cemus att inte minst Rikskonserterers material måste vara av betydande värde för framtida musikforskning. Därför anställdes en särskild person under ett halvår i övergångsorganisationen för att ta hand om de båda arkiven. Regionmusikens arkiv bearbetades vid resp. enhet och musikavdelning. Rikskonserterers arkiv, omfattande 90 flyttkartonger, togs om hand av Cemus centralt. Hösten 1988 deponerades Rikskonserterers arkiv vid musikhögskolan i Stockholm för senare leverans till riksarkivet.

Även om Cemus överlämnat arkiven till Riksarkivet bör betonas att materialet är av intresse för en vidare krets. I sitt andra betänkande Samspel med Svenska rikskonserter antydde Cemus att ett dokumenta-

tionscentrum borde byggas upp inom statens musiksamlingar. Cemus föreslog också en nära samverkan mellan musiksamlingarna och Svenska rikskonserter i den omfattande kartläggnings- och dokumentationsverksamhet som bedömdes vara en förutsättning för Svenska rikskonserters utvecklingsarbete. Förutsättningarna har delvis förändrats sedan dess. Den 1 juli 1988 inrättades en professur i musikpedagogik vid musikhögskolan i Stockholm. Till professuren skall knytas ett musikpedagogiskt centrum, som skall ha till uppgift

- att* bedriva grundläggande forskning och därvid ägna uppmärksamhet åt teori- och metodutveckling,
- att* fullgöra forskningsuppdrag,
- att* anordna eller medverka i kurser av propedeutisk eller överbryggande art och i forskarutbildning i samverkan med andra institutioner, främst musikvetenskapliga och pedagogiska,
- att* dokumentera och informera samt
- att* fortlöpande konferera med referensgrupper för musikundervisningens empiriska fält.

Cemus anser att det material som formellt överlämnats till riksarkivet och det material som successivt kommer att tas fram inom Svenska rikskonserter bör vara av stort intresse för musikhögskolans pedagogiska centrum. Depositionen av Rikskonserters arkiv vid musikhögskolan skall ses mot den här bakgrunden.

10.7 Övrigt

Det arbete Cemus i övrigt utfört inom övergångsorganisationen har redovisats relativt utförligt i det föregående bl.a. i avsnittet om Försvaret med redovisningar om militärmusikalier, instrument och viss utrustning.

Cemus har också arbetat med de olika upphovsrättsliga frågor som hör samman med regionmusikens och Rikskonserters beställningsverk. Ambitionen har varit att göra verken kända och tillgängliga för det nya musikliv som växer fram efter den 1 januari 1988.

... die ...

... die ...

... die ...

1877

... die ...

... die ...

AVDELNING II

Centrala musikkommitténs verksamhetsberättelse

ABTHEILUNG II

Centrala musikkommissionens verksamhetsberättelse
1913

Innehåll

1	Centrala musikkommittén, Cemus	141
1.1	Bakgrund	141
1.2	Kommitténs uppgifter	141
1.3	Kommitténs direktiv	142
2	Cemus organisation	144
2.1	Kommitténs ledamöter	144
2.2	Sekretariat	145
2.3	Experter	145
2.4	Sammanträden	147
3	Kommitténs betänkanden	147
3.1	Betänkande 1 Sveriges Musikråd (SOU 1985:56)	147
3.2	Betänkande 2 Samspel med Svenska Rikskonserter (Ds U 1986:8)	148
4	Kommitténs övriga arbete	149
4.1	Beredningsarbete	149
4.2	Fackligt arbete	149
4.3	Remissyttranden	150
4.4	Enkäter	150
4.5	Skrivelser	151
4.6	Avtal	152
4.7	CEMUS-bulletinen	153
5	Kontaktverksamhet	154
5.1	Överläggningar med kultur- och musikinstitutioner	154
5.2	Cemus-information till musiklivet	155
5.3	Cemus deltagande i konferenser och möten	156
5.4	Besök	157
6	Avvecklingsarbete	160
6.1	Slutrapport	160
6.2	Kansliarbete	160

141	Centralsamfundningen, Comma	1
141	Bakgrund	1.1
141	Kommissionens uppdrag	1.2
142	Kommissionens arbete	1.3
144	Commas organisation	2
144	Commas ledningsstruktur	2.1
145	Styrans arbete	2.2
146	Ergebnis	2.3
147	Sammanfattning	2.4
147	Kommittens betänkanden	3
147	Betänkande 1 Överges Musikråd (SOU 1988: 60)	3.1
148	Betänkande 2 Samfund med Svenska Musikorkestern (SOU 1988: 61)	3.2
149	Kommissionens övriga arbete	4
149	Berättelser	4.1
149	Fackliga arbete	4.2
150	Sammanfattning	4.3
150	Erkast	4.4
151	Styrans arbete	4.5
151	Avslut	4.6
152	CEMUS-balkarna	4.7
154	Kontaktorganisationer	5
154	Överläggningar med kultur- och utbildningsmyndigheter	5.1
155	Commas information till musiklivet	5.2
156	Commas deltagande i konferenser och möten	5.3
157	Bevakning	5.4
158	Arvskiftesarbete	6
159	Styrans arbete	6.1
160	Knutarbete	6.2

1 Centrala musikkommittén, Cemus

1.1 Bakgrund

Omorganisationen av Rikskonserter och regionmusiken har föregåtts av olika utredningar av musiklivet som framgår av historiken i föregående avdelning.

- Kulturrådets betänkande "Ny kulturpolitik" Nuläge och förslag (SOU 1972:66)
- Teater- och musikerådets (TMR:s) musikteaterutredning 1973
- Den statliga kulturpolitiken (prop. 1974:28)
- Stat och kommun i samverkan (SOU 1974:28), den s.k. länsutredningen
- Riksdagsrevisorernas granskningspromemoria (av IRK 1970 och IRK/RM 1977/78), den s.k. Wihlborgska utredningen
- "Landstingen och kulturpolitiken. Underlag för landstingens kulturpolitiska programarbete" 1976.
Till rapporten fogades två bilagor:
  1. Organisationsformer för regionala kulturinstitutioner
  2. Kulturenkät till landstingen - sammanställning och kommentar
- Kommunerna, staten och kulturpolitiken (Kulturrådets rapport 1984:3), den s.k. KOSK-rapporten.

1.2 Kommitténs arbetsuppgifter

Genom beslut den 11 juli 1984 tillsatte regeringen en organisationskommitté, som senare tog namnet Centrala musikkommittén, förkortat

Cemus, för att förbereda omorganisationen av regionmusiken och Rikskonserter.

Genom beslut den 24 april 1986 uppdrog regeringen åt Cemus att fortsätta sitt arbete och genomföra organisationen.

Arbetets första fas bestod till största delen av utredning och planering. Kommittén hade tre huvuduppgifter – att utarbета förslag till en central musikinstitution, att samordna den centrala och den regionala verksamheten och organisationen samt att planera omställningen till den nya organisationen.

I arbetets andra fas arbetade Cemus med uppbyggnad av Svenska rikskonserter, samordning av organisationsarbetet och medverkan i omställningsarbetet. Under denna tid fattade Cemus interimistiskt beslut som fr.o.m. år 1988 ankom på den nya centrala stiftelsen samt hade också arbetsgivaransvar för stiftelsen.

Den tredje fasen omfattade uppföljning och rådgivning samt avveckling av regionmusiken och Rikskonserter, inbegripet verksamhetsberättelser och bokslut för dessa. Vidare gjordes sammanställningar av statlig dokumentation och avslutades en rad kvarstående ärenden främst av personell och ekonomisk karaktär.

1.3 Kommitténs direktiv

Nedan följer i kronologisk ordning det dokumenterade underlaget till kommitténs arbete.

- Regeringsbeslut den 20 oktober 1978 Uppdrag åt statens kulturråd att utreda regionmusikens och Rikskonserterns roll i den regionala musikverksamheten
- Musik i försvaret (Kulturrådets rapport 1981:5)

- Regional musikpolitik (Kulturrådets rapport 1981:6), den s.k. Tapperska utredningen
- Regionmusikens och Rikskonserters roll i det regionala musiklivet
Förslag 1981-09-28
Magnus Enhörning, direktör, Rikskonsorter
Anders Jansson, direktör, regionmusiken
- Regeringens proposition 1984/85:1 om omorganisation av regionmusiken och Rikskonsorter beslutad den 7 juni 1984
- Regeringsbeslut 54 den 11 juli 1984 Tillsättande av en organisationskommitté (U 1984:01) för att förbereda omorganisationen av regionmusiken och Rikskonsorter
- Regeringsbeslut 54 den 11 juli 1984. Uppdrag till statens förhandlingsnämnd (att förhandla med berörda landstingskommuner och kommuner ...)
- Kulturutskottets betänkande 1984/85:7 om omorganisation av regionmusiken och Rikskonsorter
- Med Försvarsutskottets yttrande 1984/85:1 y över proposition 1984/85:1 om omorganisation av regionmusiken och Rikskonsorter
- Snabbprotokoll från riksdagsdebatterna 1984/85 nr 48 5 § Omorganisation av regionmusiken och Rikskonsorter
- Riksdagens protokoll 1984/85:48 5 § Omorganisation av regionmusiken och Rikskonsorter (Utskottets hemställan bifölls med 223 röster mot 82 för reservation 1 av Ingrid Sundberg m.fl. 3 ledamöter avstod från att rösta.)
- Riksdagsskrivelse 1984/85:53 (Till Regeringen, Utbildningsdepartementet. Med överlämnande av kulturutskottets betänkande 1984/85:7 om omorganisation av regionmusiken och Rikskonsorter (prop. 1984/85:1) får jag anmäla att riksdagen denna dag bifallit

vad utskottet hemställt. Stockholm den 11 december 1984. Inge-
mund Bengtsson)

- Regeringsbeslut 39 den 31 januari 1985 Uppdrag till centrala musikkommittén (*dels* att tillgängliga medel ger en yttersta ram för i vilken utsträckning musikavdelningarna blir förpliktigade utföra musik för försvaret, *dels* att det kunde vara till fördel för en lösning av frågan om centrala musikkommittén inte i sitt arbete är bunden till villkoret att personalen hos den centrala musikinstitutionen skall ha statligt reglerade tjänster)
- Regeringens proposition 1985/86:114 om omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter (beslutad den 13 mars 1986)
- Regeringsbeslut 30 den 24 april 1986 Fortsatt uppdrag till centrala musikkommittén
- Kulturutskottets betänkande 1985/86:22 om omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter
- Propositionen 1986/87:100 (budgetpropositionen) bilaga 10 Utbildningsdepartementet (åttonde huvudtiteln) F 15, 16 och 17 samt G 3.

2 Cemus organisation

2.1 Kommitténs ledamöter

Ordförande i Cemus från den 16 juli 1984 har genom förordnande varit Urban Rosenblad, tidigare generaldirektör för statens institut för personalutveckling, SIPU. Han var tillika styrelseordförande i regionmusiken och Rikskonserter fram till avvecklingen av dessa.

I kommittén ingick från den 1 september 1984 även:

- generaldirektören Birger Bäckström, statens arbetsgivarverk,

- konserthuschefen Bengt Olof Engström, Stockholms konserthus,
- avdelningschefen Urban Karlsson, Landstingsförbundets utbildnings- och kulturavdelning.

Den 16 februari 1987 utökades kommittén med ytterligare fyra ledamöter:

- landstingsrådet Stig Gustafsson, Värmlands läns landsting, tillika ordförande i Landstingsförbundets utbildnings- och kulturberedning,
- musikdirektören Karin Marcus, studierektor vid Skärholmens gymnasium, Stockholm,
- SSA-sekreteraren Eivor Nilsson, ledamot i Södermanlands läns landsting och vice ordförande i Landstingsförbundets utbildnings- och kulturberedning,
- kommunalrådet Torsten W Persson, Umeå.

2.2 Sekretariat

Till kommitténs huvudsekreterare förordnades avdelningsdirektören Birgitta Eurenus, tidigare administrativ chef inom regionmusiken. Som biträdande sekreterare har Karin Heldt, tidigare sekreterare i konstnärsnämnden och chef för nämndens kansli, tjänstgjort.

I december 1986 tillkom ytterligare två biträdande sekreterare, nämligen musikpedagogen Kerstin Bergstrand-Wilson och departementssekreteraren Bengt-Åke Gustafsson.

I kansliet ingick också assistenten Sonja Holmberg, som den 1 januari 1988 ersattes av Elvy Oderbeck, båda tidigare byråassistenter vid regionmusiken.

2.3 Experter

Sammanlagt 18 experter arbetade åt kommittén.

Under arbetets första fas följande åtta:

- avdelningsdirektören Hans Enflo, statens kulturråd
- avdelningschefen Kurt Jansson, civildepartementet
- musikdirektören Göran Malmgren, Kommunförbundet
- utredningschefen Lars Linde, statens arbetsmarknadsnämnd
- översten Sten Ljungqvist, arméstaben
- översten Johan Palmgren, arméstaben
- förbundssekreteraren Ralph Uddman, Folkbildningsförbundet
- administrative direktören Rolf Österholm, Rikskonserter.

Samtliga förordnades den 1 oktober 1984.

Under 1985 tillkom ytterligare två experter:

redaktören Sigvard Hammar, Stockholm, den 15 februari och som ersättare för Ralph Uddman länsbildningskonsulenten Nils Gösta Oredsson, Lund, den 1 oktober.

1986 förordnades sju experter. Den 1 mars:

- tonsättaren Lars Gunnar Bodin, Stockholm
- vice VD Sture Carlsson, Stockholms Konserthus
- fil kand Björn Olsson, Göteborg
- byråchefen Lennart Palmér, kammarkollegiet.

Den 15 maj:

- professorn Gunnar Sjöström, Musikhögskolan, Göteborg.

Den 1 september:

- personalchefen Leif Pettersson, regionmusiken
- 1:e sekreteraren Auli Strandh, Landstingsförbundets utbildnings- och kulturavdelning.

1987, den 25 augusti, förordnades direktören för Svenska Rikskonserter Bengt Hall som Cemus expert.

Experterna har successivt entledigats sedan deras uppdrag slutförts.

2.4 Sammanträden

Centrala musikkommittén har sammanlagt haft 68 protokollförda sammanträden, fördelade sålunda: 1984 5, 1985 16, 1986 23, 1987 17 och 1988 7 sammanträden.

Nio sammanträden var internatsammanträden, förlagda på annan ort. Av dessa var fyra förknippade med sammanträffanden med företrädare för landsting, kommuner, musikinstitutioner och musikorganisationer – i Norrtälje, Karlstad, Umeå och Luleå, Arjeplog och Piteå – två ägde rum utom landet: ett i samband med studiebesök i Oslo och ett i Helsingfors.

Experterna deltog sammanlagt i 258 överläggningar förutom i vissa sammanträden med kommittén. Under 1984 arbetade experterna i grupper 11 gånger, 1985 63, 1986 79, 1987 80 samt 1988 25 gånger. Mötena gällde beredningsarbete för Cemus, fackliga möten, förhandlingar med Teatrarnas Riksförbund, sammanträffanden med statens förhandlingsnämnd, Landstingsförbundet, SAMN etc.

3 Kommitténs arbete

3.1 Betänkande 1 Sveriges Musikråd (SOU 1985:56)

Den 4 december 1985 överlämnade kommittén sitt första betänkande till statsrådet Bengt Göransson. Betänkandet innehåller i huvudsak förslag till en ny central musikinstitution och till en statlig musikorganisation i Stockholms län samt vissa förslag gällande den kommande omorganisationen.

Betänkandet som inte skulle remissbehandlas distribuerades genom Cemus kansli till samtliga landsting (motsv.), Landstingsförbundet, Kommunförbundet, statens kulturråd m.fl. myndigheter samt till ett 50-tal musikinstitutioner och musikorganisationer.

3.2 Betänkande 2 Samspel med Svenska rikskonserter (Ds U 1986:8)

Den 17 juni 1986 inlämnade Cemus sitt andra betänkande till regeringen. Betänkandet innehåller i stort sett förslag till stadgar för Svenska Rikskonserter (den slutliga benämningen på den nya centrala musikorganisationen, förkortat SRK), synpunkter på SRK:s samarbete med andra institutioner och förslag om utlandsverksamheten på musikområdet samt en diskussion om stöd till frilansartister och arrangörer.

Betänkandet sändes på remiss den 1 juli 1986 till följande instanser för yttrande senast den 10 oktober: överbefälhavaren, statens kulturråd, regionmusiken, Stiftelsen Institutet för rikskonserter, statens musiksamlingar, Stiftelsen Elektroakustisk musik i Sverige, Stiftelsen Drottningholms teatermuseum, Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM), Svenska institutet, Musikaliska akademien, Svenska riksteatern, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, Teaternas riksförbund, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Centralorganisationen SACO/SR, Folkbildningsförbundet, Svenska jazzriksförbundet, Riksföreningen för folkmusik och dans och Sveriges orkesterföreningars riksförbund.

Utöver remissinstansernas svar inkom ytterligare nio yttranden från: Riksförbundet Sveriges Kammarmusikarrangörer, Riksförbundet Sveriges Amatörorkestrar, Föreningen Svenska Tonsättare, HTF-Rikskonserter, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Kultur-Fritid-Turism, Upplands läns landsting, Musikcentrum, Arbetsarnas Bildningsförbund och museichefen Krister Malm.

Remissyttrandena som överförts i kopior från departementet förvaras – också i en sammanställd version – i Cemus arkiv.

4 Kommitténs övriga arbete

4.1 Beredningsarbete

Bakom kommitténs betänkanden ligger ett omfattande beredningsarbete i vilket experterna medverkat. Till en början fick varje expert sina egna uppgifter men under våren 1985 och därefter skedde arbetet huvudsakligen i olika arbetsgrupper.

För uppbyggnaden och starten av Svenska Rikskonserter tillsatte Cemus hösten 1986 en beredningsorganisation med sex grupper vilkas uppdrag var att ta fram underlag för beslut gällande Svenska Rikskonserter, inkl. Stockholms Blåsarmusik, verksamhet och organisation, medelsfördelning, administration och lokaler. Vidare gällde uppdraget planering av omställningsarbetet, innefattande bl.a. personalarbete, förhandlingar med TR och de fackliga organisationerna. Slutligen skulle informationen om omorganisationen planläggas och frågorna om arrangörsavgifter och frilansarna behandlas. Ledamoten Bengt Olof Engström samt Birgitta Eurenus, Kurt Jansson, Karin Heldt och Rolf Österholm var sammankallande i de olika grupperna till vilka också adjungerades företrädare för Rikskonserter och regionmusiken.

4.2 Fackligt arbete

Rikskonserter och regionmusikens personal informerades kontinuerligt. Cemus hade i synnerhet under 1987 täta kontakter med företrädarna för de fackliga organisationerna – HTF, DIK, ST och SYMF – i form av informationsmöten (16), MBL-förhandlingar (11) och avtalsförhandlingar med TR (27) – sammanlagt 54 möten.

Kontakten med den regionalt anställda personalen skedde huvudsakligen genom de fackliga representanterna men även direkt med Cemus. Personalgruppens ordförande Kurt Jansson besökte Rikskonserter samtliga regionkontor och sammanträffade också under dessa resor med företrädare för resp. landsting och diskuterade personalfrågor.

4.3 Remissyttranden

Kommittén har under åren yttrat sig över fyra remisser:

1985 – Arbetsmarknadsdepartementets remiss:

Arbetsmarknadsverkets ansvarsområde (SOU 1985:7) med bilaga Kulturarbetsförmedling (SOU 1985:9)

1986 – 1985 års uniformsutredning, UniU-85:

Tjänstedräkt för civil musikpersonal vid militära musikframträdanden

1986 – Utbildningsdepartementets remiss:

Statens kulturråd (Ds U 1986:9)

1987 – Utbildningsdepartementets remiss:

Ljud och bild för eftervärlden (SOU 1987:51)

4.4 Enkäter

Cemus genomförde under sin verksamhet två enkäter. Den första riktades till den administrativa personalen inom Rikskonserter och regionmusiken – centralt och regionalt. Den utsändes i april 1985.

Enkäten innehöll fyra frågor om de nuvarande arbetsuppgifterna, om dessa skulle kunna utvecklas eller göras annorlunda, vad som borde beaktas vid uppbyggnaden av den nya centrala musikorganisationen samt övriga synpunkter och önskemål inför omorganisationen, t.ex. flyttningsbenägenhet.

Svarsprocenten var hög – 75 %. Av 191 tillfrågade besvarade 143 enkäten. En sammanställning av enkätsvaren redovisades vid ett stormöte med personalen den 30 maj 1985.

Den andra enkäten utsändes i april 1986 till samtliga landsting (motsv.) med förfrågan om vilka tjänster och produkter i den nya centrala musikinstitutionen som skulle kunna avgiftsbeläggas samt hur

stort intresse landstingen hade för sådana tjänster, med eller utan avgift. Endast 11 landsting svarade – men vissa slutsatser om behovet av central service kunde man ändå dra av svarssammanställningen.

4.5 Skrivelser

Hos Cemus kansli har sammanlagt 407 ärenden diarieförts (33/1984, 63/85, 82/86, 184/87 och 37/88).

De utgående handlingarna kan sammanföras sålunda:

1. Framställningar till regeringen:
  - petita för budgetåren 1987/88 och 1988/89
  - om medel för omställningsarbetet m.m.
  - om förlängd försöksverksamhet med artistförmedling
  - om behov av experter
  - om tillstånd till resor och om sammanträden på annan ort
2. Uppgifter till utbildningsdepartementet om arbetsplaner, tidsplaner, budget och personal
3. Cemus föreskrifter till Rikskonserter och regionmusiken gällande samråd vid nyanställningar, uppkomna vakanser samt verksamhetsplanering under övergångstiden
4. Kontakter med landstingen (motsv.) bl.a. om dokumentation av länens musikplanering, om samrådsförfarande i personalfrågor och om lokalradioförsök i vissa län
5. Kontakter med andra departement (utöver utbildnings-), myndigheter och organisationer såsom försvarsdepartementet, chefen för armén, byggnadsstyrelsen, Teatrarnas Riksförbund m.fl.

Till dessa utgående handlingar kommer de icke diarieförda såsom arbets- och diskussionspromemorior, planeringsunderlag, informationsmaterial m.m.

Bland de inkommande handlingarna dominerade under åren 1984 och 1985 skrivelser med synpunkter på den nya musikorganisationen och musiklivet i övrigt.

Under perioden 1986–88 inkom skrivelser med åsikter om förslagen i Cemus första betänkande och t.ex. skrivelser med synpunkter och förslag om EMS, arrangörsavgifter, fonogramutgivning, om videoteknik och om de fria musikgrupperna.

En grupp skrivelser rörde musiktjänst inom försvarsmakten och andra noter, notbibliotek och notarkiv, musikinstrument och musikmateriel samt den beridna musikkårens rekrytering, sammansättning och verksamhet.

4.6 Avtal

Bland Cemus handlingar märks också vissa avtal och överenskommelser som slutits under omorganisationen. Nedan följer en sammanställning i kronologisk ordning (diarienummer inom parentes):

- Överenskommelse om ändrat huvudmannaskap för den regionala musikverksamheten från statens förhandlingsnämnd. Kopia (7/86)
- Överenskommelse mellan chefen för armén och centrala musikkommittén om tjänstemusik m.m. för statsledningen och försvarsmakten (37/86)
- Överenskommelse mellan chefen för armén och vissa landsting (och Gotlands kommun) om tjänstemusik m.m. inom försvarsmakten (37/86)
- 31 avtal mellan staten och berörda landstingskommuner om ändrat huvudmannaskap för den regionala musikverksamheten från statens förhandlingsnämnd. Kopior (48/86)

- Ersättning till arbetstagare vid regionmusiken vilka medverkar i lokalradion inom ramen för Cemus försöksverksamhet (56/86)
- Medlemskap för Svenska rikskonserter i Teatrarnas Riksförbund (64/86)
- Hyreskontrakt för Svenska Rikskonserter från HB Pyramus (75/86)
- Avtal mellan chefen för armén och Stiftelsen För Den Beridna Högvakten (76/86)
- Allmänna bestämmelser för tjänstemän vid landstingskommunala musikstiftelser TR-HTF/DIK (92/87)
Övriga avtal som träffats mellan TR och facket förvaras i en särskild pärm under detta samlingsdiarium (92/87)
- Hyreskontrakt för kv. Kungl. Myntet från byggnadsstyrelsen (117/87)
- Anslutning av Svenska rikskonserter till Statshälsan (133/87)
- Avtal mellan Svenska rikskonserter och NOMUS (147/87)
- Överenskommelse om statligt bidrag för regional musikverksamhet för åren 1988 och 1989 från statens förhandlingsnämnd. Kopia (164/87).

Samtliga anställningskontrakt inkl. intresseanmälningar till anställning har överlämnats till Svenska rikskonserter.

4.7 CEMUS-bulletinen

Som ett led i informationsverksamheten började Cemus i oktober 1985 att ge ut CEMUS-bulletinen med aktuella uppgifter om det pågående arbetet med omorganisationen både centralt och regionalt. Urban Ro-

senblad var ansvarig utgivare och ledarskribent. 1987 efterträdde Kerstin Bergstrand-Wilson Sigvard Hammar som redaktör.

Bulletinen har utkommit med sammanlagt 13 nummer (1985 kom två nummer varav ett dubbelnummer, 1986 tre, 1987 sju och 1988 ett nummer).

Bulletinen, som tryckts på Departementens offsetcentral i drygt 2 000 ex. har distribuerats till samtliga landstings kulturförvaltningar, samtliga kommuners styrelser, länsavdelningar och kulturnämnder, studie- och bildningsförbund, orkestrar och orkesterföreningar, musikorganisationer och föreningar, till samtlig personal i IRK/RM, m.fl.

I detta sammanhang kan nämnas att Cemus distribuerat en informationsbroschyr MUSIKREFORM 1988, utarbetad av informationsgruppen, till samma målgrupper som fått Bulletinen.

5 Kontaktverksamhet

5.1 Överläggningar med kultur- och musikinstitutioner

Utöver överläggningar vid konferenser m.m. som redovisas under avsnitten 5.3 och 5.4 hade Cemus särskilda överläggningar och samtal med regionmusikens och Rikskonserters styrelser, musikavdelningar, regionintendenter och många enskilda anställda samt med företrädare för olika landstings kultur- och utbildningsnämnder (motsv.).

Cemus hade vidare särskilda överläggningar med bl.a. överbefälhavaren, Sveriges Riksradio och Lokalradio, statens kulturråd, Drottningholmsteatern, Riksförbundet Sveriges Kammarmusikarrangörer, Kammarmusikgruppen, Militärmusiksamfundet, Sveriges Spelmäns Riksförbund, Riksförbundet för Folkmusik och Dans samt KÖRSAM och enskilda körförbund.

Som exempel kan nämnas sammanträde i december 1985 om musikteater och dans med företrädare för Operan, Riksteatern, Cemus och kulturrådet. Cemus träffade också Mats Johansson, Paul Stempel och Christina Hallman från Riksteatern i mars 1986 och diskuterade en rad frågor gällande administration, verksamhet och samarbete.

Under maj 1986 hade kommittén tre ingående diskussioner. Först med statens kulturråds företrädare Göran Löfdahl, Hans Enflo, Hans Johansson och Eva Schöld om kommande samarbete mellan kulturrådet och den nya musikstiftelsen. Några dagar senare presenterade Musikaliska Akademiens preses Hans Nordmark och dess sekreterare Hans Åstrand olika verksamheter inom akademien varpå följde ett samtal om samarbete mellan den nya musikstiftelsen och akademien. Vid ett följande sammanträde med Håkan Gezelius och Roland Sandberg från STIM och Svensk Musik diskuterades likaledes olika samarbetsformer mellan dessa institutioner och den kommande centrala musikstiftelsen.

5.2 Cemus-information till musiklivet

Cemus har ordnat tre större konferenser under sin verksamhet. Den första, "Storsamtal", anordnades i Grünwaldsalen i Stockholms Konserthus den 10 juni 1985. I den deltog 36 företrädare för olika musikorganisationer, fackliga organisationer m.fl. och framförde sina synpunkter och önskemål gällande den kommande omorganisationen av musiklivet. Konferensen togs upp på band. Bandinspelningen jämte ett skriftligt utdrag därav förvaras i Cemus arkiv.

Vid den andra konferensen "Cemus information" i Musikaliska Akademiens hörsal den 15 december 1987 informerade Cemus om Svenska rikskonserter och stiftelsens direktör Bengt Hall presenterade sina närmaste medarbetare – de olika avdelningscheferna. Till mötet kom 128 representanter från 58 musikorganisationer samt för landstingen, symfoniorkestrar, musikhögskolor och musikteatrar, fackliga organisationer, press, radio och TV.

Den tredje större konferensen "Artisten och arrangörssverige" ägde rum i konferenscentret PärLAN i Stockholm den 18 maj 1988 och riktade sig främst till arrangörer och artister. Omkring 70 personer från musikerorganisationer, symfoniorkestrar, studieförbund, länsbildningsförbund, länsmusikstiftelser och landstingens kulturnämnder hade infunnit sig och diskussionen – som refererades i CEMUS-bulletinen nr 1/88 – blev livlig.

En fjärde mindre konferens "Cemus Stockholmsdag" hölls i regionmusikens lokaler, Kungl. Myntet, och behandlade verksamheten i Stockholms län tillsammans med företrädare för regionmusiken, Rikskonserter, Stockholms läns landsting, Norrtälje och Tyresö kommuner samt Stockholms läns bildningsförbund. Förutom fyra ledamöter från kommittén samt sekretariatet och vissa experter deltog 25 personer i mötet.

5.3 Cemus deltagande i konferenser och möten

Cemus har under 1986 tillsammans med Landstingsförbundet anordnat två konferenser:

Den första "Konferens om militärmusikens civila utvecklingsmöjligheter" hade inbjudit de landsting (motsv.) som har ansvaret för tjänstemusik inom försvaret och ägde rum i Visby den 4–5 september. 37 personer deltog.

Den andra bestod av två konferenser med skilda teman – "Konferens om samspel med Svenska Rikskonserter" och "Konferens om folkbildningen som resurs i landstingens kulturverksamhet" – och hölls i Växjö den 8–10 december. Den hade samlat 45 deltagare från landstingens kanslier samt Göteborgs, Malmö och Gotlands kommunkanslier.

Cemus har under sin verksamhet inbjudits till åtskilliga konferenser och möten av vilka här endast kan redovisas de större:

- Rikskonserters chefsseminarium på Lejondal slott (februari 86)

- Musikaliska Akademiens "Offentligt samtal om betänkandet "Sveriges Musikråd" (februari 86)
- STIM/Svensk musiks "Idédag med svensk musik" (mars 86)
- Landstingsförbundets och Svenska riksteaterns rådslag om Riksteaterns hittillsvarande samarbete med regionmusiken och i framtiden (mars 86)
- Landstingsförbundets kulturkonferens i Tammerfors (oktober 86)
- Statens kulturråds konferens kring de regionala/lokala musikinstitutionernas utveckling (november 86)
- Statens kulturråds seminarium med fria musikgrupper m.fl. (februari 87).
- Landstingsförbundets konferens om de regionala musikstiftelsernas verksamhetsplanering (december 87).
- Glesbygdsdelegationens konferens "Kulturen som kraftkälla i regionalpolitiken" i Sunne (augusti 88).
- Landstingsförbundets konferens "Kultur och regional utveckling" i Kiruna (oktober 88).

5.4 Besök

Cemus har under sin verksamhet gjort följande särskilda besök utanför Stockholm:

1984-85

- Uppsala - landstinget, regionmusikavdelningen, Upplands Musikstiftelse, Uppsala kommun m.fl.

- Uddevalla - Landstingsförbundets kulturkonferens 1984 och regionmusikens avdelning
- Gävle - konferens med landstingen i Norrland och Kopparbergs län
- Visby - kommunen, musikavdelningen, företrädare för försvarsmakten på Gotland
- Göteborg - landstingen i västra Sverige m.fl. samt vid ett annat tillfälle möte med bl.a. intresseorganisationerna på folkmusikens område
- Örebro - ordförandekonferens med Sveriges Spelmäns Riksförbund
- Oslo - Norsk kulturråd, Rikskonsertene, Ny Musikk, Forsvarets Overkommando m.fl.
- Karlstad - landstinget, Värmlandsteatern, Rikskonserters regionkontor, musikavdelningen m.fl.
- Helsingborg - ordförande och chefer för fasta symfoniorkestrar samt företrädare för TR och kulturrådet
- Gävle - Landstingsförbundets kulturkonferens 1985
- Norrköping - kommunens kulturnämnd
- Härnösand - landstinget och Rikskonserters regionkontor
- Sollefteå - regionmusikens avdelning
- Luleå - landstinget och Rikskonserters regionkontor

1986

- Linköping - överläggningar med landstinget
- Borlänge - konferens
- Malmö - besök på Musikhögskolan, Konserthuset, möte med representanter för kultursektionen, debatt-afton
- Tällberg - medverkan i konferens med Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden
- Arjeplog - Lapplands Festspel och Academia Lapponica m.m.
- Leksand/Rättvik - sammanträde med RM:s och IRK:s styrelser samt besök på Musik vid Siljan

- Karlstad – sammanträden med Karlstad kommun, landsting, kultur- och näringsliv i Värmland, IRK och RM
- Göteborg – konferens med landsting och besök hos personal i Hjälpared och Göteborg
- Örebro/Strängnäs – invigning av Örebro nya konserthus och Swedish Army Tattoo i Strängnäs
- Kalmar – konferens med kulturtjänstemän i offentlig tjänst
- Umeå – invigning av Folkets Hus och samtal med landstinget
- Östersund – Riksförbundets Sveriges Amatörorkestrar, SOR
– årsmöte
- Sundsvall – invigning av Tonhallen

1987

- Skinnskatteberg – presentation av Cemus för folkmusikerna vid Skinnskattebergs folkhögskola
- Karlskrona – Blekinge läns landsting och den nya musikstiftelsen
- Luleå – folkbildnings- och kulturkonferens
- Norrtälje – Nordic Music Festival
- Helsingborg – körkonferens
- Ronneby – Landstingsförbundets kulturkonferens

1988

- Karlstad – landstingsmöte och Musikteatern i Värmland
- Sundsvall – Kulturhuset
- Östersund – Länsmusiken i Jämtland
- Linköping/
Nyköping – stiftelsen Musik i Östergötland/
Kultur i Sörmland
- Falun/Borlänge – invigning av Musik i Dalarna
- Skövde – Skaraborgsstiftelsen

Eslöv	- Musik i Skåne
Västerås/Örebro	- Musikstiftelserna i Västmanlands län och Örebro län
Boden/Luleå	- Norrbottens läns landsting i Luleå samt Norrbottensmusiken i Boden
Halmstad/Borås	- Musik i Halland och Musik i Väst
Oskarshamn/ Kalmar	- Kalmar läns musikstiftelse
Jönköping	- överläggningar med landstinget, länsmusiken och orkesterföreningen.

6 Avvecklingsarbete

6.1 Slutrapport

Såsom framgår av avsnitt 1.2 utgjordes arbetet under 1988 av uppföljning, rådgivning och avveckling medan Cemus ditillsvarande myndighetsuppgifter var avslutade.

En uppgift var att sammanfatta erfarenheterna från omorganisationen i en slutrapport. Denna innehåller både en historisk tillbakablick som en bakgrund till musikreformen och en ingående dokumentation av hela organisationsarbetet, bl.a. de diskussioner och förslag som föregått Betänkande 1 och 2.

6.2 Kansliarbetet

Under 1988 arbetade en övergångsorganisation hos Cemus med uppgift att avsluta kommitténs verksamhet samt viss verksamhet angående regionmusiken och Rikskonserter. I denna organisation var förutom Cemus kansli viss personal från tidigare regionmusiken och Rikskonserter anställd fram till budgetårsskiftet.

Avvecklingsarbetet bestod bland annat av följande uppgifter som gällde IRK/RM:

- ekonomi med beslut rörande bokslutsarbete, kontering, in- och utbetalningar samt övriga ekonomiska ärenden
- personalfrågor och därtill hörande administrativa frågor
- arkivfrågor gällande regionmusiken och i synnerhet Rikskonserter
- övriga uppgifter som gäller vissa instrument-, repertoar- och utbildningsfrågor.

Vidare arbetade Cemus kansli också med planering av arrangörskonferensen (se 5.2), sammanställningar av rapporter och underlag till slutrapporten, budgetredovisning samt arkivläggning av Cemus arkiv. Dessutom utarbetade kansliet förslag till verksamhetsberättelse och färdigställde det sista numret av CEMUS-bulletinen.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher but appears to contain several lines of prose.

BILAGOR

- Bilaga 1** Ordföranden har ordet, ledare i Cemus-bulletinen
- Bilaga 2** Författningar om tjänstemusik inom försvaret
- Bilaga 3** Synpunkter inför framtiden från styrelserna för regionmusiken och Rikskonserter den 28 december 1987

Bilaga 1: ...

Bilaga 2: ...

Bilaga 3: ...

1987

Ordföranden har ordet

Urban Rosenblad har inlett samtliga nummer av CEMUS-bulletinen med en ledare benämnd "Ordföranden har ordet". Att läsa dessa artiklar i följd ger en bild av hur arbetet med en omfattande musikreform fortskrider.

Oktober 1985

I samband med den omorganisation av regionmusiken och Rikskonserter som nu förbereds är de stora aktuella frågorna

- överenskommelser som under året skall träffas mellan staten och landstingen (inbegripet vissa kommuner)
- fördelning av ännu statliga resurser och medel mellan länen
- användning av dessa resurser och medel tillsammans med övriga musikresurser
- samverkan och utbyte över länsgränser
- planering med bl.a. avvägning mellan fast anställda, engagerade under begränsad tid eller för visst tillfälle och amatörverksamhet
- uppbyggnad av ny central statlig musikinstitution
- den nu anställda personalens framtid och omställningsproblem.

Alla frågor skall helst besvaras genom ett än rikare och mer mångskiftande musikliv som når fler människor.

CEMUS medverkan i förändringen

CEMUS har bedömt att dess medverkan i organisations- och verksamhetsförändringarna bl.a. bör bestå i informationsinsatser och rådgivning. Naturligtvis är vi då öppna för dialoger med enskilda landsting, organisationer och institutioner och glädjande nog förekommer detta i ökande utsträckning. Men även en mer generell information tror vi kan vara av värde. Därför startar vi nu "CEMUS-Bulletinen", typografiskt enkel men förhoppningsvis med ett innehåll som kan vara praktiskt nyttigt i planeringsarbete och som beslutsunderlag. Vi har tänkt att komma med åtta nummer inom loppet av ett år.

Vi tänker

- berätta om det aktuella läget i det nu centrala arbetet
- ge exempel, modeller och regelfakta
- informera om olika verksamhetsgrenar inom musiklivet
- förmedla idéer och uppslag.

Medverkan från andra

Vi har en ganska lång lista över ämnen som bör kunna fylla innehållet under ett år. Men viktigare än den listan är faktiskt att få förslag på innehåll från alla dem som i sin aktuella verksamhet känner behov av information av det ena eller andra slaget. Skriv en rad till CEMUS-Bulletinen, Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm.

Det finns andra vägar för att föra debatt, eller låta värderingar bryta sig mot varandra. Därför är CEMUS-Bulletinen ingen debattskrift och ingen musikpolitisk vägröjare. Vi vill ge saklig information som kan vara av intresse för landsting, kommuner, berörd personal, folkrörelser, intresseorganisationer och andra som deltar i svenskt musikliv och tycker att det är ett viktigt och värdefullt liv.

December 1985

I fjol lade regeringen och i första hand Bengt Göransson förslaget till den stora musikpolitiska reform som riksdagen efter att kulturutskottet lagt sitt betänkande antog under årets sista månad. Både propositionen och utskottsbetänkandet är för övrigt ett utmärkt underlag för en fortsatt musikpolitisk planering.

Ett år senare är förhoppningsvis grunden lagd för de avtal som måste träffas mellan staten och landstingen för att det ändrade huvudmannaskap som är en hörnsten i reformen skall bli verklighet. Skall tidpunkten för genomförandet kunna hållas, är det nu bråttom för alla berörda med den avtalsregleringen.

Ett år efter riksdagsbeslutet har nu också centrala musikkommittén fullgjort ett av sina uppdrag, nämligen att lägga förslag om den framtida centrala musikorganisationen och verksamheten i Stockholm och Stockholms län. Det arbetet har varit en huvuduppgift under senaste halvåret. Betänkandet med dessa förslag kommer ut i en ganska stor upplaga före nyår och bör vara av intresse att läsa för alla som sysslar med musikfrågor, eftersom det verkligen inte bara är ett organisationsförslag. För dem som snabbt vill ta del av det viktigaste i innehållet har vi lämnat utrymme för en fyllig och populär sammanfattning i detta nummer.

Av flera skäl har vi måst arbeta under stark tidspress. Det här medför att vi inte kunnat pröva alla våra idéer och tankegångar på alla intressenter och inte på numera ganska populärt sätt sökt "förankra" förslagen för att undgå kritik. Däremot vågar jag påstå att vi provat alla önskemål och idéer som i en rik ström har givits oss. Det uppdrag och den kostnadsram vi haft har tvingat oss till svåra och obekväma prioriteringar, som givetvis alltid kan ifrågasättas.

Kritiken måste också komma, därför att vi valt att inte ta särskild hänsyn till det bestående utan valt en okonventionell lösning utan förebilder. Vi har sökt sätta oss in i behovet hos det regionala och lokala musiklivets arrangörer, organisatörer och lyssnarföreträdare av central

service och stöd. Samtidigt har vi sökt ta hänsyn till musikskapares och utövares och deras organisationers intressen och behov av centrala insatser. Att vi sedan måste översätta strukturer i en del fyrkanter och linjer är mer till för att söka vara pedagogiskt tydliga och inte till för att göra byråkrati av kultur.

Särskilt viktigt i förslagen tycker vi det är att intressenter av olika slag får tillfälle till insyn i och påverkan på den inre verksamheten. Alla risker för isolering måste brytas.

I några frågor, som vi bedömer inte avgör organisation och ekonomi, har vi ansett att det behövs mer tid och framför allt mer överläggningar för att bestämma sig. Det kan gälla uppgifter inom centrala institutioner som om de förändras även förändrar arbetsinnehållet för statens kulturråd, musikaliska akademien m.fl. Konkreta förslag måste vara ordentligt underbyggda och berörda institutioner ha en rimlig möjlighet att värdera dem. Vi hoppas få återkomma med detta om ett halvår.

Samtidigt räknar vi med att lägga det förslag om arrangörsavgifter som vi har i uppdrag att lämna. Det finns knappast gehör i dag hos bl.a. landstingen, som i de flesta fall inte hunnit se långt i sin planering, att lägga ett förslag om enbart dessa avgifter och inte heller löses frilansarnas problem så enkelt. Avgiftssystem bör ses tillsammans med bidragssystem och andra frågor om ansvarsfördelning och användning av offentliga medel m.m. Vi känner ännu inte till den geniala lösningen, var den nu finns, men är tacksamma för alla uppslag.

Vårt förslag om den statliga Stockholmsensemblen och statlig medverkan i Stockholms län tillfredsställer inte alla. Både i de sammanhangen och ifråga om fria produktionsmedel har de ekonomiska ramarna givit ett obevekligt tak. Då är det vår uppgift att göra de obehagliga prioriteringarna och inte bara smita undan med den enklare lösningen att begära mer pengar.

Under givna förutsättningar tror vi på våra förslag och är samtidigt medvetna om, att om statsmakterna i huvudsak beslutar enligt dem,

återstår för oss ett svårt arbete att genomföra besluten. Men det är ju därför som man har en organisationskommitté som Cemus.

Mars 1986

Den centrala överenskommelsen om ändrat huvudmannaskap för det regionala musiklivet är i hamn genom att statens förhandlingsnämnd och landstingsförbundet kommit överens under januari. De landstingsvisa överläggningarna är igång, när detta läses, och man är överens om att de lokala avtalen skall vara klara före 15 maj. En viktig bit i det komplicerade musikpusslet är därmed på plats.

Den regionala musikplanering, som på de flesta håll påbörjats men nu kan få en fastare form, behöver under året leda fram till att landstingen bestämmer sig för hur resurserna skall användas. Cemus börjar i detta nummer med rapporter från några landstings arbete och kommer att fortsätta med sådana exempel. Vi ställer också gärna upp som samtalspartner – det har redan efterfrågats från dryft hälften av länen – men är inte beredda att ge några färdiga modellösningar. Det som berättas från det pågående arbetet över hela landet visar på ett spännande och stimulerande engagemang hos förtroendevalda och tjänstemän. Nästan varje besök hos landsting stärker min uppfattning att reformen kan bli en bra reform.

Inom de landsting, som även får uppgifter att svara för försvarets musikbehov, finns en viss oro som från början mycket handlade om att försvarsspelet skulle ta mycket tid men senare mer kommit att gälla risken för att vara låst vid en snäv blåsmusikprofil. För egen del tror jag att den exklusiva möjlighet som kommer att finnas på sammanlagt sju ställen i landet att utveckla och förnya en fin svensk blåsmusiktradition är någonting att slå vakt om.

Den länsvisa planeringen bör ge en bra organisatorisk bild. Många är inställda på att samla de nya resurserna i landstingsägda stiftelser, en form som jag personligen anser har de flesta fördelar bl.a. för det interregionala samarbetet som blir av avgörande betydelse för de flesta läns

framtida musikliv. Planeringen av samverkan utåt måste ta vid så snart den länsvisa interna planeringen givit en fastare struktur.

En stor pusselbit, som ännu inte är tillverkad, är anställnings- och avlöningsvillkoren i den nya regionala – och centrala – verksamheten. Arbetsgivarstrukturen är ännu inte klar på den offentliga sidan men den måste bli det före hösten, om tidsplaner skall kunna hållas.

I förra numret återgav vi delar av Cemus betänkande 1 med förslag till bl.a. ny central organisation. Vi visste ju att skulle vi hederligt följa de förutsättningar som regerings- och riksdagsbesluten innebar, skulle förslagen bli kontroversiella. Därför undvek vi också i denna omgång förslag som på något väsentligt sätt kunde beröra olika centrala institutioners revir, eftersom vi öppet och ärligt borde ha tillfälle utbyta tankar, idéer och erfarenheter med dem. Ändå är det från det hållet som angreppen "under hand" tycks vara mest ihärdiga men eftersom de endast når Cemus på omvägar, skall de inte kommenteras f.n. Endast ett klarläggande är motiverat: vi har aldrig avsett att det centrala organ vi kallat Sveriges musikråd skall ha några myndighetsuppgifter – det bör vara en kulturinstitution med just de uppgifter som namnet anger. Att det sedan finns en och annan myndighet som också heter råd förändrar inte det förhållandet.

Annan mer öppen kritik har förekommit. Företrädare för verksamhetsområden inom nuvarande Rikskonserter anser att resursfördelning och struktur borde vara annorlunda, från landstingshåll har framförts att organisationen, trots att den stämmer med riksdagsbeslutet, är för stor, från musiklivsföreträdare att de centrala resurserna blir för små osv. En del anser att det centrala organet blir för mäktigt, andra att det blir för svagt. Självklart har vi inte nått en idealisk lösning. Det är därför vi föreslår att statsmakterna nu endast anger ramar och inriktning och att vår strukturidé endast skall vara den startplatta från vilket det nya organet själv formar sin framtid och söker motivera sin existens. Den senare måste numera även etablerade institutioner göra, till fromma för ett levande kulturliv.

April 1986

Nästa steg i den stora musikreformen är taget genom att regeringen lagt sin proposition om överenskommelser mellan stat och landsting, ny central musikinstitution och organisation för Stockholms län m.m. Vi presenterar ett sammandrag i detta nummer. Avsikten är att riksdagen den 27 maj skall ta sitt beslut i anledning av propositionen.

De ställningstaganden, som fanns i proposition 1984/85:1 och i riksdagsbeslutet enligt kulturutskottets betänkande 1984/85:7, som finns i denna proposition 1985/86:114 och som kommer att finnas i riksdagsbeslutet, uttrycker väsentliga delar av det som vi kallar för *statlig musikpolitik*. Vi hoppas och tror att riksdagen inte mer än nödvändigt preciserar och detaljerar denna musikpolitik utan låter den bestå av vida ramar, som ger både regering, landsting, kommuner, andra arrangörer och inte minst musiklivet stora möjligheter att verka utan styrning. För övrigt är väl just nu inte mer att säga än att den nu lagda propositionen ger en god grund för Cemus fortsatta arbete.

I det pågående regionala planeringsarbetet kommer man alltmer nära den punkt, då det är nödvändigt bestämma sig för avvägningen mellan anställda musiker m.fl. och *frilansartister*, dvs. tidsbegränsat engagerade professionella musiker m.fl. Inom en begränsad budgetram, som alltid är den givna förutsättningen, kommer det alltid att vara en konkurrens mellan dessa grupper – och bör det alltid finnas plats för båda. De arbetsmarknadspolitiska problemen för breda grupper av musiker och sångare m.fl. kan endast lösas genom fler arbetstillfällen och detta kräver nu pengar, oavsett var de kan komma ifrån. När Cemus till sommaren skall utveckla sina synpunkter på frilansarnas situation kommer vi inte att lättvindigt söka klara deras problem genom att minska möjligheterna till fast anställning – det är ingen lösning. Samtidigt vill jag gärna säga ifrån att den ideallösning, som så många sökt i årtionden, skall ingen vänta sig att vi kommer på. Förväntningarna bör vara begränsade.

En viktig del av musiklivet är *musikteatern* som naturligtvis är angelägen i alla delar av landet. Men fasta musikteatrar – där alltså musiken

är den helt nödvändiga beståndsdel – finns endast i fem län – inbegripet t.ex. Operan och Stora teatern – till vilka kommer Riksteaterns turnerande musikteatrar. Självklart måste alla landsting i sin planering räkna med att det egna länets befolkning får möjlighet att uppleva musikteaterföreställningar, egna eller lånade. Vi återkommer med synpunkter på detta men föreslår att de som kan t.ex. tar del av planering och genomförande av den "Don Quijote" som Riksteatern i samarbete med regionmusiken m.fl. nu visar i olika delar av landet.

Juni 1986

I förra numret presenterade vi proposition 1985/86:114 som när detta nummer kommer ut torde vara slutbehandlad både i kulturutskottet och i riksdagen. Några väsentliga förändringar väntar vi inte men en del markeringar kan vara viktiga och värdefulla för allas vårt fortsatta arbete – inte minst för Cemus, som i hög grad har till uppgift att följa regeringens och riksdagens intentioner.

De enskilda landstingens avtalsöverläggningar med staten skall även vara avslutade under dessa veckor. I sista omgången tycks på sina håll tyngdpunkten ligga på frågor om lokalkostnader och i någon mån regionala resursers fördelning mellan län.

I detta sammanhang motiverar en del frågor till Cemus att jag gör en kommentar: De belopp i pengar som står och kommer att stå i avtal mellan stat och landsting blir inte större eller mindre, om man före 1988 håller vakanser eller anställer folk, driver en större eller mindre verksamhet osv. från Rikskonserters och regionmusikens sida inom ett län. Enda undantaget är enligt den centrala överenskommelsen att regionala tjänster m.m. som länen fördelar annorlunda mellan sig än det gjorda beräkningsunderlaget kan leda till justering av totalbeloppen för resp. län. Däremot inverkar inte tidigare beslut om profileringar, särskilda projekt under 1987 osv.

Nu har Cemus även fått sina nya uppdrag från regeringen och de återges i detta nummer. Jag är glad över att antalet ledamöter kommer att

öka. Vi har önskat det främst för att möjliggöra en naturlig övergång till den nya centrala stiftelsens ledning som skall börja verka från 1988. Nya experter har successivt knutits till kommittén på vår begäran.

Uppdraget att ha samordningsansvar för organisationsarbetet på central och regional nivå, mellan gammal och ny verksamhet är ganska vitt och kräver riktlinjer och direktiv för de statliga organens verksamhet liksom råd och rekommendationer till landsting och andra intressenter. Men det kräver även dialoger och information i andra riktningar. Bl.a. därför sätter vi stort värde på de landsting som håller nära kontakt med oss i sitt planeringsarbete. En del av dem har berättat i Bulletinen om sitt arbetsläge och det tycks ha blivit uppskattat.

Det är många intressentgrupper – både väl etablerade och mindre kända – som nu hör av sig till landstingen för att "sälja" sina tjänster, när landstingen får statliga pengar att köpa för. Det är tryggt att veta att landstingens kulturnämnder och förvaltningar är vana att hantera sådana frågor med en viss försiktighet. Bl.a. kan det vara idé att se efter vad den kommande centrala stiftelsen kan erbjuda ifråga om service och stöd, innan "köpeavtalen" blir för många. Det kan också vara idé att se vad Cemus har att säga i en del frågor i betänkande 2. Det kommer ut på remiss under sommaren. Önskemål på den centrala organisationen kommer vi att be om under hösten, förhoppningsvis bl.a. vid en gemensam konferens.

Till sist några ord till dem som får ensembler, som även skall sälja sina tjänster till försvaret. Det har sagts vara en olägenhet att behöva binda sig för att behöva hålla en relativt stor blåsarensemble. Ja, de olika länen kommer att profilera sitt musikliv olika – det hoppas jag verkligen – och nog är det ganska fint i landets musikliv att i Karlskrona, Visby, Linköping, Uddevalla, Östersund och Boden kommer det liksom i Stockholm att finnas landets enda riktiga professionella blåsarensembler, som i många olika slag av stämbesättningar kan utföra en oerhört variationsrik musik, lämplig för nästan alla slags målgrupper och människor. Det är egentligen avundsvärt tycker jag och dessutom är det värt alldeles särskilda utvecklingsinsatser som även det centrala Rikskonserter speciellt skall stödja. Landstingsförbundet och Cemus hoppas

få utveckla detta närmare för de berörda under en konferens vid lämplig tidpunkt.

Februari 1987

Det är föga meningsfullt att spela musik utan lyssnare (om det nu är möjligt utan att den spelande har bomull i öronen), ett förhållande som de flesta torde anse vara en självklarhet. Informationen om att publiken är den viktigaste förutsättningen för ett levande musikliv har Cemus ansett så självklar att vi inte velat genera intressenterna eller oss själva med att markera det. Men nu har vi i ett sällsamt remissyttrande av det riktigt konservativa slaget fått veta att vi genom denna försumelse visar vårt förakt för publiken? Det är endast ett av flera exempel på att information ibland inte kan vara tillräckligt elementär.

Att vi inte varit tillräckligt tydliga visar ungefär vart tredje remissyttrande över vårt betänkande 2, som främst skulle handla om några få frågor som inte löstes genom riksdagsbesluten 1984 och 1986, närmast arbetsfördelning av vissa uppgifter mellan en del centrala institutioner. Dessa remissvar kritiserar frånvaron av en hel del förslag som faktiskt statsmakterna redan tagit ställning till eller som de inte alls skall ta ställning till, därför att det rör sig om frågor som landstingen eller Svenska rikskonserter skall besluta om. Informationsbrist!

Brister på information om vad själva musikreformen går ut på är också uppenbar i flera sammanhang så snart man lämnar en krets av "pålässta" och initierade. Och detta ger tyvärr utrymme för en del intressegrupper, som alls inte tidigare bidragit så mycket i uppbyggnadsarbetet, att nu med stora eller fagra ord anmäla sina önskemål och krav på resurser. Jag tror väl att "landstingsfolket" har förmågan att skilja intressentagnarna från det goda vetet, när den nya musikpolitiska propositionen skall antas. Men en maning till försiktighet är ändå på sin plats, när man skall prioritera i användningen av de resurser staten och landstingen avsätter för musiklivet. Cemus och våra experter står gärna till tjänst med råd i den utsträckning de efterfrågas. Själva grunden för de nya huvudmännens uppgifter finns i bilaga 1 till överens-

kommelse mellan statens förhandlingsnämnd och landstingsförbundet, den som anger de musikpolitiska utgångspunkterna.

Det är beklagligt att Cemus av olika skäl inte under hösten utgivit några Bulletiner men vi hoppas kunna ta igen det försummade under 1987 genom att en billigare – dock inte innehållsmässigt, hoppas vi – version färdigställs med hjälp av utbildningsdepartementets egna resurser. Även på annat sätt och med bistånd av Rikskonserter och regionmusikens nuvarande kapacitet hoppas vi kunna förbättra informationen.

Vad regering och riksdag ytterligare kan ha att säga i fråga om denna musikreform beskriver vi i detta nummer genom att återge det viktigaste av vad kulturminister Bengt Göransson anser och föreslår i budgetpropositionen för budgetåret 1987/88. Bl.a. framgår där att både Rikskonserter och regionmusiken måste hushålla väl med sina medel under 1987 och begränsa sina utgifter så att inga brister i kassan finns vid 1988 års ingång, då en ny organisation tar över. Båda dessa ekonomiska krav och en förväntad successiv personalminskning i de centrala delarna av institutionerna motiverar att man är återhållsam med önskemål och krav på centrala insatser från regionalt håll under 1987. Cemus har givit ut vissa riktlinjer i december 1986 som återges i detta nummer.

Efter långa rader av diskussioner med många intressenter som hört av sig eller som vi sökt upp är vi nu klara med hur vi vill ha detaljorganisationen av Svenska rikskonserter. När detta skrivs pågår MBI-förhandlingar om organisationen. Inriktningen av organisationens uppgifter, struktur och bemanning har regering och riksdag givit och Cemus har därefter fått uppdraget att inom dessa ramar ta alla de beslut som skulle ha tagits av stiftelsen själv och dess styrelse och detta intill 1988.

Under 1987 kommer Cemus att arbeta med i huvudsak de uppgifter som framgår av vårt decemberbeslut om beredningen av ärenden i olika expertgrupper. Det går alldeles utmärkt för olika intressenter att i första hand vända sig till dessa grupperns ordförande eller sekreterare för att ge idéer och synpunkter eller ställa frågor – sådana impulser är vi

tacksamma för. Det kan ändå vara anledning påpeka att dessa grupper inte är beslutande instanser men väl ger underlag för beslut.

1987 är det år, då allt skall bli klart för att århundradets kanske största musikreform skall kunna genomföras på ett sådant sätt att det verkligen blir till nytta och glädje för så många människor som möjligt och i så många miljöer som möjligt. Vi som över hela landet verkar för detta bör kunna samverka väl mot ett gemensamt mål. Det innebär ett gott nytt år.

Mars 1987

I huvet på en fiktiv landstingsman

Det går att förenkla hela skalan av intressenter till några få, när vi skall göra en musikorganisation: en grupp komponerar musik, en grupp utför den och en grupp lyssnar. Vi har gjort det en smula mer komplicerat, när vi sökt avväga olika intressenter och deras inflytande på den nya organisationen. Vi har tagit och kommer att ta hänsyn till

- regering och riksdag, eftersom verksamheten är "en viktig kulturpolitisk angelägenhet av stor nationell betydelse" och drar åtskilligt av statsmedel

- landstingen som nya huvudmän, planerare, organisatörer osv.
- arrangörer och förmedlare, kommuner och folkrörelser
- musikorganisationer och enskilda musikskapare och utövare av alla slag
- den anställda personalen, nu och i framtiden.

Envar av dessa grupperingar och organisationer inom dem - ty de är mångskiftande - anser helt naturligt att deras intressen har beaktats för litet i förhållande till andra grupper. Denna balansgång och avvägning är Cemus viktigaste och svåraste uppgift. Alla med ansvar för samhällsfrågor känner igen sig.

Jag skall utveckla de olika rollerna en smula mer personligt och den här gången skall jag försöka leva mig in i vad en engagerad landstings-

man bör ha för utgångspunkter. Hade jag ansvar för landstingsverksamheten tillsammans med de övriga folkvalda skulle jag, oberoende av partifärg och tillhörighet till utskott och nämnd, tänka ungefär så här:

"Vi har i landstinget genom riksdagsbesluten om musiken och avtalet med staten fått stor *frihet* och stort *ansvar*. Vi har fått friheten att själva bestämma inriktningen och strukturen av länets musikorganisation och göra en musikplanering för länets hela musikliv, inbegripet hur man vill använda de resurser som staten lämnar över från 1988. Begränsningar i den friheten ligger i vad vi har åtagit oss i avtalen och vad som statsmakterna övergripande bestämt i fråga om kultur- och musikpolitik – samt naturligtvis i tillgången på medel, kvalitativt och kvantitativt.

*Ansvar*et måste ligga i att verksamheten skall vara en viktig del av landets samlade musikliv och ett uttryck för en "sammanhängande regional musikpolitik som beaktar alla delar av musiklivet. Det är väl det samma som med sjukvården – vi har ett delansvar för landets sjukvård och ett huvudansvar för länets.

Nu skall vi först åstadkomma både en egen regional musikorganisation, som bl.a. skall inrymma de resurser vi övertar från staten och en länsmusikplan.

När vi nu arbetar med vår kommande *musikorganisation* måste jag t.ex. tänka på

- den formella organisationen och jag väljer väl stiftelseformen, där landstingsvalda har styrelsemajoriteten
- hur mycket av musiklivet och eventuellt andra kulturområden som skall höra till stiftelseområdet, bl.a. tycker jag att musikteatern hör dit
- vilka intäkter vi skall räkna med för stiftelsen, inte bara stats- och landstingsbidrag utan även betalning för tjänster från arrangörer och andra köpare som kommuner, egna förvaltningar, folkbildningen, organisationer. I det sammanhanget bör också frågor om arrangörsavgiften klaras upp länsvis eller för hela landet

- vilka kostnadsramar vi måste hålla för organisation och verksamhet under de närmaste åren - och därmed också underlag för landstingets budgetprocess och för förbundets förhandlingar med staten i höst
- erbjudande till dem som nu är anställda i regionmusiken och Rikskonserter om anställning och arbetsuppgifter, det måste vi ha klart i vår
- inflytande för olika intressenter, kommuner, folkbildning, andra arrangörer, musikinstitutioner och organisationer, enskilda konstnärer, publiken osv. - kanske konferenser och rådgivande delegationer
- hur statliga pengar skall användas för professionella insatser och anställningar som i sin tur givetvis även kan komma amatörmusiklivet till godo
- en hög konstnärlig och administrativ förmåga hos dem som under vår styrelse med en konstnärlig frihet skall leda och utveckla verksamheten
- samverkan med försvarets beställare och uppgörelse om insatserna om vi har försvarsuppgifter
- hur utbytet skall gå till med länen runt omkring - samarbetsavtal bör ju bli det naturliga resultatet och är vi med i Musik i Väst-modellen blir det ännu mer preciserade överenskommelser vilka insatser vi vill ha från Svenska Rikskonserter och dess enheter och bolag. Det är en hel del vi inte skall behöva skaffa oss egna resurser för att hantera utan kan få från centralt håll eller mot subventionerad betalning. Och det finns annat där vår egen verksamhet kan få stöd
- arbetsgivaruppgifter, innehållet i kollektivavtal och andra regelsystem, vår medverkan i TR och mycket annat
- vår egen framtida musikprofil och hur den skall bli en intressant del i landets samlade musikliv.

Och när vi arbetar med *musikplaneringen* så utgår jag ifrån att vi skall ha en första musikplan för länet klar i höst. Samtidigt skall den vara landstingets första musikpolitiska program med mål och viljeinriktning hyggligt profilerad. Vi har klart för oss att denna planering fortsätter varje år och leder till revideringar i planen. Jag utgår också ifrån att den bilaga till överenskommelsen mellan stat och landsting som handlar om musikpolitiska utgångspunkter och som fanns i Cemusbulletinens förra nummer är en bra grund för planeringen. Jag tycker att man t.ex. bör tänka på att

– planeringen gäller länets hela musikliv och dessutom alla olika delar av musiklivet. Man skall också beakta den rika musikverksamhet som finns inom Svenska kyrkan och övriga trossamfund. Vi får inte heller glömma kammarmusikföreningar, jazzmusiker, folkmusik och –dans, körlivet, SOR-orkestrar, enskilda sångare och musiker, elektroakustisk musik, kommunala musikskolan, blåsorkestrar osv.

– det är mycket angeläget att ha med insatser för frilansande musiker och ensembler i arrangörsarbetet och i medelsfördelningar

– det är människor, inte minst ungdomar, i olika slags miljöer och i olika delar av länet som skall kunna nås av levande musik på likartade villkor

– tillgången på lokaler för olika slag av musikframföranden inventeras och på sikt förbättras

– samverkan sker mellan olika delar av kulturlivet, inte minst all den verksamhet som är stödd av statsmedel

– kunna komplettera musiklivet i andra delar av landet och att kunna ta emot insatser utifrån

– vårt musikliv kännetecknas av kvalitet, bredd och mångfald

– det finns gott om utrymme för utvecklingsinsatser i nära samspel med Svenska rikskonserter

– möjligheterna prövas att föra ut vår musik genom lokalradion och andra media liksom genom skiva och kassett."

Ja, det här skulle vara en del av mina funderingar om jag vore landstingsman. Du som har orkat läsa så här långt skulle göra oss en stor tjänst genom att skriva några rader till mig eller Cemus-bulletinen och tala om vad Du skulle tänka på i det här sammanhanget. Jag har nog glömt flera viktiga åtgärder, tror tillgivne Urban Rosenblad.

April 1987

"Redan de gamla grekerna trodde sig leva i nutiden" – läste jag någon gång i en gammal aforismsamling. Jag har aldrig tvivlat på det, inte heller har jag någonsin trott att det endast gällde grekerna. Under den tid jag medverkat i den nu aktuella musikreformen har jag mött många "gamla greker" inom musiklivet som är säkra på att de lever i nutiden,

vet vad nutidens musikkvalitet är, känner nutida artisters goda och dåliga sidor, inte minst de senare.

Under ett långt liv har jag fått en smula inblick i mycket skiftande områden av vårt samhällsliv. Inom musikområdet har jag mer än någon annanstans mött både ovanligt många ödmjuka, försynta och sökande människor och ovanligt utpräglat uppfattnings- och värderingssäkra människor som verkligen vet vad som är vitt och svart och vad som är bäst. Som inom andra samhällsområden är det även i musiklivet lättare att finna de färdiga värderingarna hos dem som har professionella, etablerade positioner. Men det är även bland de mer professionella man finner de sökande och förändringsbenägna.

Varför detta resonemang? Jo, därför att jag tror mer på de sökande än de säkra – särskilt när det gäller att bygga en ny enklare och klarare kulturorganisation som skall ha sin grund i nutiden men som skall fungera i framtiden. Och det är därför så viktigt att utvecklings- och förnyelsearbetet både i fråga om innehåll och spridning får tillräckligt utrymme inom Svenska rikskonserter som endast därigenom kan vara musiklivet till stöd och hjälp. Det finns bl.a. fortfarande delar av 70-tallets kulturpolitiska vilja som ägnats mindre engagemang än de andra.

Ibland förekommer det diskussioner mellan företrädare för konstnärligt utvecklingsarbete och representanter för pedagogiskt (främst hur man når nya lyssnargrupper) som inte är särskilt stimulerande. Jag anser att det konstnärliga innehållets utveckling kommit på efterkälken medan nuvarande Rikskonserter, kommunerna och folkbildningen framgångsrikt utvecklat den pedagogiska inriktningen. I den nya organisationen behövs mer balans mellan två lika angelägna utvecklingsområden. Insatserna för barn och ungdom måste framför allt vara uppgifter för regionala och lokala huvudmän men de förutsätter en del gemensamma utvecklingsinsatser.

I den nya organisationen måste även det musikpolitiska utvecklingsarbetet ha ett stort utrymme, låt vara att det inte alltid är lätt att definiera vad detta honnörsord står för. Cemus vill i den första uppsättningen "program" för Svenska rikskonserter ha ett arbetsmarknadspolitiskt

program. Detta skall kunna ge effekter t.ex. när det gäller avvägning mellan fast anställda och frilansartister, arrangörs- och förmedlingsverksamhet och stödformer. Sökandet efter nya idéer, dialog mellan berörda parter och uppbyggnad av en samlad kulturarbetspolitik inom en tvåårsperiod tycker jag är en rimlig utmaning för Svenska rikskonserter i samspel med alla andra intressenter.

Det är viktigt att kulturlivet, folkrörelser och offentliga huvudmän på alla nivåer upplever att den nya centrala organisationen verkligen är ny i fråga om innehåll och arbetssätt. Service och utveckling förutsätter förändring och förnyelse.

Mer öppet sökande och mindre självsäkerhet om vad som är bäst ger en bra nytid för framtid.

Maj 1987

Människor är alla organisationers innehåll. Det är lätt att glömma, när tiden upptas av utredningar, planeringar, organisationer och förhandlingar. Det är viktigt att komma ihåg, när vi håller på med den stora musikreformen.

Musiken är reformens mål. Det är också lätt att glömma i allt arbete med huvudmannaskap, ekonomi, politiska och administrativa beslut. Men det är också viktigt att komma ihåg, när vi håller på att skapa nya institutioner i stället för gamla. För oss som regionalt och centralt har ett ansvar för förändringens genomförande, måste *människan* och *musiken* vara huvudobjekt.

Mer än tusen kunniga och engagerade människor har under de gångna åren verkat och utvecklats inom regionmusiken och Rikskonserter. De flesta är kvar i tjänst än i dag. Det är väsentligt för musiklivet att denna stora tillgång tas till vara.

För de flesta av dem blir förhållandena annorlunda inte bara i fråga om vissa anställningsvillkor utan även och kanske framför allt i fråga om

arbetsuppgifter. Samtliga musiker i regionmusiken erbjuds ny anställning men många av dem får räkna med att arbetet blir förändrat. Knappt en tredjedel av musikerna kommer att få ägna sig åt militärmusik, som nu i princip alla musikavdelningar är skyldiga utföra. Musikernas insatser måste stämma överens med den planering för länens musikliv som nu växer fram inom landet. Även om den helhetssynen inte blir verklighet över ett årsskifte kommer den att ha en stark inverkan på ensembleprofiler, på nya utförandekombinationer och miljöer, på nyrekrytering m.m. Den s.k. direktörspromemorian, som kanske marknadsfördes fel och därför blev misskänd, innehåller intressanta uppslag och idéer som efter bearbetning skulle kunna användas på sina håll. På andra håll passar den inte därför att länens musikliv har en annan profil.

Ingenting säger heller längre att länsmusiken behöver ha ett visst antal tillsvidareanställda musiker. Liksom inom andra kulturområden är det nu för alla huvudmän fritt fram att växla mellan olika slag av professionella konstnärer (lång- eller korttidsanställda, projekt- eller tillfälligt anställda) och amatörer (i folkmusiken, körer, SOR- och RSAO-orkestrar, pop- och rockensembler). Undantag är de länsensembler som har militärmusikuppgifter och därför måste ha en fast, minsta numerär. Regionmusiken har blivit en viktig del av svenskt musikliv. Det gäller att ersätta den organisationen på ett så ansvarsfullt sätt och med användning av musikernas kompetens så att efterföljarna blir en ännu viktigare del.

När det gäller de andra anställda inom de både R-en, producenter, administratörer, incipienter, informatörer m.fl. så har samtliga regionalt anställda erbjudits ny anställning, medan en stor del av de centralt anställda fått tjänster i Svenska rikskonserter. De knappt femtio personer som inte kunnat beredas plats inom den centrala organisationen får allt tänkbart stöd för att själva kunna skaffa sig nytt arbete – en del duktiga medarbetare skulle mycket väl kunna svara för regionala uppgifter om de är beredda att flytta. På flera håll i landet verkar det finnas en brist på välkvalificerade musikadministratörer.

I minst lika hög grad som för musikerna gäller för dessa konstnärligt arbetande människor vad jag nyss markerat nämligen att livskraften, förnyelsen och nyskapandet är beroende inte bara av duktiga långtidsanställda utan också av korttids- och projektanställda, som för in nya impulser och idéer från omvärlden. Rörlighet är lika viktig som stabilitet både för musiken och människorna.

Och för alla, som accepterar anställning i någon av de nya organisationerna centralt och regionalt, gäller nya arbetsuppgifter – skillnaden mellan de hittillsvarande och de nya kan vara mindre eller större men för praktiskt taget alla måste det bli en skillnad. Störst blir den kanske för dem som arbetar centralt eftersom inriktningen för Svenska riks-konserter blir väsentligt annorlunda än nuvarande centrala organisationer, vilkas uppgifter till största delen flyttas över till regional verksamhet.

Varför gör jag de här markeringarna nu? Jo därför att landstingen genom sina musikstiftelser liksom staten genom Cemus – som ansvarig för Svenska riks-konserter – nu måste börja planera för en nödvändig introduktionsutbildning och en alltmer konkret information. I vissa fall kan behövas fördjupad vidareutbildning. De som får anställningar i de nya organisationerna måste vara beredda att aktivt deltaga i och medverka i utbildning och information.

September 1987

Lapplands festspel invigdes i Arjeplog den 24 juni av ordföranden i Cemus som då började med att erinra om biskop Agardhs visitation i Dalby i Värmland under förra århundradet. Agardh frågade efter högmässan den församlade menigheten om hur förhållandet var mellan å ena sidan herrskapsfolk och bönder och å andra sidan tjänstefolk och torpare. Det blev länge tyst till dess en torpare steg fram och sa: "de å fäll ömsesidigt".

"En värmlänning, ympad och 'förädlad' i Stockholmslänet, förälskad i Lappland och i musik – det är jag. Därför är det naturligt att känna en

ömsesidig tillgivenhet i denna miljö. Jag beklagar dem som enligt förordet till programmet inte känner samma förståelse. Jag ber också som styrelseordförande i Rikskonserter om ursäkt för att Lapplands festspel inte kommit på kartan över musikveckor i sommar, där dessa festspel har sin givna plats.

Jag hoppas att relationerna i länet t.ex. utmed Pite älvadal också är ömsesidiga, inte endast ifråga om älven.

Mina och Cemus relationer till några delar av musiklivet kan vara litet mer ansträngt ömsesidiga. Detta beror framför allt på att vi i Cemus representerar och tror på värdet av förändringar och förnyelse som en oavbruten process lika angelägen som trygghet och stabilitet. Det gäller de flesta områden men alldeles särskilt på musikens område. Under de 30 år jag haft ansvariga uppgifter inom musiklivet har – bortsett från en viss enformighet i valet av samma ordförande – skett många successiva förändringar. Men det är med särskild glädje som vi i Cemus anförtrotts att leda genomförandet av århundradets största musikreform i Sverige. Och jag är glad över att få vara med om Lapplands festspel som innebär en förnyelse av ambitionerna i förhållande till de 50-tal musikveckor som en central institution har stött och som jag också stöder.

Reformen nu innebär ju bl.a. att varje län får ett ansvar för planering och utveckling av hela musiklivet i länet. De största statliga resurserna i dag, utformade som Rikskonserter och regionmusiken, omvandlas härmed och flyttas till landstings- och regionala stiftelsers huvudmannaskap. Samtidigt bildas en ny mindre, statlig central institution.

Regionmusiken som för knappt 20 år sedan var en samling militärmusikkårer med mest blåsmusik på repertoaren, är i dag mer än hundratalet ensembler av mycket stor variation från sinfoniettor till kvartetter och mestadels av hög kvalitet. Här finns hälften av landets fast anställda musiker, välutbildade och kunniga konstnärer – något helt annat än de militärmusiker jag mötte på 50-talet, då det ännu fanns pennalism för musikelever och lönerna var så usla att musiker måste använda sin mesta tid åt att söka extraknäck.

Rikskonserter som är några år äldre har betytt mycket för att ge frilansande musiker och tonsättare arbetstillfällen, finna förutsättningar att nå fram till nya målgrupper, förmedla nya idéer och främja internationellt utbyte. Med hundratalet producenter och "förmedlare" över landet är det en av världens största konsultföretag inom musikområdet.

Men det finns inbyggda hinder i detta som låter så bra. Båda organisationerna har sina resurser spridda över landet men är trots allt rätt centralstyrda i fråga om profil, ekonomi och prioriteringar. Med sina stora koncentrerade resurser har organisationernas företrädare – utan att ha missbrukat det – ändå haft en väldig makt att avgöra vad som skall stödjas eller inte. Det nya regionala ansvaret flyttar beslutet något närmare människorna. Vi markerar att den nya statliga centralinstitutionen skall vara en service- och stödinstitus – Svenska rikskonserter från 1988 är inte gamla Rikskonserter (tyvärr vågade man sig ej på vårt namnförslag Sveriges Musikråd, som man var rädd skulle kunna få tankarna att svindla upp mot höjder som statens kulturråd).

Jag hoppas regionaliseringen fortsätter. Operan, Storan, Drottningholmsteatern, de stora symfoniorkestrarna är lika självklart – om de vill ha statligt stöd – hela landets tillgångar, liksom vi hoppas att allt musikliv av kvalitet inom länen – musikteater, orkestrar, kammarmusik, folkmusik, körer, solister, blåsorkestrar, jazz, elektroakustisk musik osv. – inte skall låsas inom länsgränser utan komma hela landet till godo.

Brist på kunnande har sagts bero på ekonomiska skäl. Jag tror att det ofta är den obotfärdiges förhinder. Ett par människor har här i Arjeplog visat det vara möjligt som stora operaledningar m.fl. sagt vara omöjligt.

För mig är statligt stöd lika med en skyldighet att kunna vara alla till glädje och nytta, men hittills har den skyldigheten endast bitvis varit en realitet. Radio- och TV-medierna har också utomordentligt viktiga uppgifter både för att bistå dem som inte kan få uppleva levande musik och som påtryckare på ansvariga musikarrangörer i offentlig och enskild tjänst.

Jag tror på landstingen och dess politiker som ansvariga, bara de kommer ihåg att det är musiken och människorna som är reformens mål och inte fastnar i provinsialism. De kan gärna konkurrera med varandra och andra men då ifråga om kvalitet och självständig profil. Jag tycker också att landstingens politiker och tjänstemän som arbetar med dessa frågor skall ha rätt till t.ex. en veckas obligatorisk kulturkurs om året bland konstnärer (och den skall ligga fritt från den etablerade landstingsvärlden).

Jag tror på Svenska rikskonserter – om det verkligen blir en ny institution som är ett stöd, inte för egen "veta-bäst-anda" som är en fara för många centrala organ, utan för landsting, kommuner, folkrörelser och andra som ser till att det blir musik, för dem som åstadkommer musik – skapare och utövare – för musiken i sig och inte minst för lyssnaren.

En klok människa har sagt om våra problem: "Det är inte fler Mozart vi har svårt att hitta i Sverige, det är en skrämmande vanlig förekomst av Salieri". Jag tror också att det är viktigt att det som är bra inte skymms bort av en oändlig mångfald. Det är inte nödvändigt att följa "man tager vad man haver" (f.ö. sa aldrig den kloka Cajsa Warg detta i sin "Hjelpreda", hon sa "om man så hava kan" – vilket är något annat).

De flesta tror – och vårt liv är format efter detta – att arbete är en sak för sig som bl.a. kräver allvar och reda, medan detta att leka och ha roligt är en helt annan sak. Många sagor handlar om detta. Jag tror att arbete kan vara roligt, att fritid kan kräva allvar och reda. Jag vet att musik kan vara allvar, kan vara lek. Och därför är det viktigt att vi inte delar upp vårt liv och därmed vårt förhållande till musiken i låsta programkanaler. Jag tror inte på en slags musiklivets P 3 för vår ungdom, P 1 för vår karriär och P 2 för oss äldre. Livet behöver inte vara så ensidigt.

En sak till. Einar Wallqvist berättar i sin fina bok "Blott en dag" om pojken som gjorde psalmsången riktigare. I stället för "blott en dag, ett ögonblick i sänder" sjöng han "blott en dag, en evighet i sänder". Om vi riktigt utnyttjar vår tid, räcker den bl.a. till riktigt mycket god musik.

Allt jag talat om nu gäller även Lapplands festspel. De hör hemma i en bygd långt från huvudstad och riksstyrelse, är regionalt förankrade, är ett viktigt exempel på förnyelse och kvalitet. Programmet ger utrymme för allvar och lek (kanske även ordning och reda får plats) och miljön ger dagen evighetsperspektiv.

Jag skrev följande för 17 år sedan i ett förord: "Musiken ger den ensamme möjlighet att resa i sitt rum, varhelst det är. Musik ger flera på en gång gemenskap, hänsyn och klassfrihet. Musik ger allvar, upprorskarlek, glädje, lek". – Jag hoppas detta skall gälla alltid och inte minst under dessa festspel som nu är invigda."

November 1987

HELA SVERIGE SKALL LEVA

Det är ett viktigt mål både för aktuella kampanjer inom Europarådets ram och för riksinsatser från den offentliga administrationen och folk-rörelserna samt sist men inte minst på regional och lokal nivå under många medverkan. Kan man minska klyftor och klasskillnader mellan tärortsboende och glesbygdsbefolkning har en stor insats gjorts. Inte minst en spridning av kulturinsatser avgör om målet kan nås. Och det är inte endast fråga om en avlägsen landsbygd utan gäller även t.ex. Stockholms läns till ytan största kommun som börjar 5 mil från Stockholms centrum. Jag har egen erfarenhet av hur svårt det kan vara att göra kulturell verksamhet mer rörlig och mer uppsökande.

Denna musikreform är viktiga steg i rätt riktning från riks- till länsinflytande men lika viktiga steg skall sedan tas från länens kulturcentra ut till hem och människor. Bl.a. av den anledningen är det framsynt av Cemus huvudsekreterare Birgitta Eurenus även tagits i anspråk för insatser inom glesbydsdelegationen m.m. Det är viktigt att reformarbetet hålls levande.

DOP ELLER BEGRAVNING

Naturligtvis finns det människor som har rätt att betrakta de ändrade förutsättningarna för musiklivet från 1988 med sorg och beklagande. Främst hör till dessa den relativt lilla grupp som inte kunnat beredas fortsatt anställning inom den nya organisationen. Deras problem har vi sökt behandla med stort allvar. Och så finns det en grupp människor som – bl.a. på grund av lång anställningstid – fått plats i den nya organisationen men som inte gillar den, eftersom den ställer krav på en ny sorts effektivitet, ett medinflytande från olika slag av intressenter och en vilja till förändringar. Deras problem kan vi förstå men kan inte böja undan för dem. Tyvärr är det väl ur denna senare grupp som det finns en del – långt ifrån alla – som mer vill använda nyåret 1988 till begravning än till en födelse- eller dophögtid. Trots att jag tillhör dem som länge varit med i Rikskonserter och regionmusiken – ingen har varit med längre i båda organisationerna – och trots att jag i allra högsta grad känner samhörighet med kamratkretsen och känner stolthet över vad jag fått vara med att skapa/stödja, så har jag ingen förståelse för gravölstankar och gnäll över misslyckade detaljer. Helhetssyn och en levande förändringsvilja tycker en rätt erfaren äldre person som jag är de viktigaste kvalifikationskraven för medansvar i ett kulturarbete. De "sista" månadernas krafter bör ägnas framtiden, inte mer eller mindre andliga "stönanden" över vad som kunde gjorts bättre. Jag föreslår klädsel för dop och icke för begravning.

HÄRIFRÅN TILL EVIGHETEN

Trycket har varit stort på Cemus att binda så mycket medel som möjligt i fasta anställningar. Det har varit en gemensam uppgift för de fackliga organisationerna och Cemus att så långt som möjligt erbjuda dem som idag är anställda och uppsagda nya anställningar centralt och regionalt. Det har varit ett fint samarbete liksom i flera andra frågor, där vi hittat acceptabla lösningar. Men det måste även finnas rimliga medel för verksamheten, det tycker väl alla.

Avvägningen mellan medel för långlivad verksamhet som oftast blir följden av fasta anställningar, medel för löpande "produktion" av olika slag som skiftar innehåll och medel för tidsbegränsad verksamhet i programform – allt inom en budgetram – är svår. Som framgår av allt underlag för musikreformen skall stort avseende fästas vid en flexibel organisationsstruktur. Bl.a. har både regering och riksdag uttalat sig för ett tidsbegränsade anställningar skall användas. Eftersom Cemus tror starkt på värdet av kraftfulla insatser inom ett begränsat antal områden och under en begränsad tid, har grunden lagts till en program/projekt inriktad struktur av organisation och verksamhet. För dessa insatser krävs både fast anställda och tidsbegränsat projektanställda – de senare behövs både för att få speciell sakkunskap och friska idéer utifrån samt för att kunna byta program efter en tid. Vi menar också att även om vi vid omorganisationen ansåg det rimligt att göra åtskilliga tillsvidareanställningar, bör i fortsättningen vid många vakanstillfällen prövas om inte projektanställningar är bättre. Detta synsätt hoppas vi skall gälla även för andra musikinstitutioners utvecklings- och produktionsarbete men naturligtvis inte för fast utövande ensembler som i stället kanske i flera fall på sikt bör tillföras fler fast anställda. Det är en annan fråga.

Alltså – en levande organisation med utrymme både för erfarna, mer allroundkunniga tillsvidareanställda och för idérika, ibland specialkunniga tidsbegränsat anställda. Detta ger möjlighet till flexibilitet, koncentration, förnyelse och andra fina resultat.

INSATSER OCH INSYN UTIFRÅN

I nuvarande Institutet för Rikskonserter finns förvisso sakkunniga inom olika delar av musiklivet både bland dem som är anställda på ett eller annat sätt och hos dem som ingår i olika arbetsgrupper, t.ex. för beställningsverk eller blåsmusik. Det är inte heller någon bedömning av de enskildas kompetens när vi säger *dels* att möjligheterna till påverkan och ansvarstagande väsentligt skall ökas genom fler och nya grupper, *dels* att medlemmarna skall utväljas av intresseorganisationer och

institutioner inom vissa ramar och på vissa villkor och inte som nu av Rikskonserterens egen personal.

Jag kommer just från ett besök i Danmark, där en liten samhällsinstitution (som f.ö. inte sysslar speciellt med musik) hade 100–150 "sakkunniga" medlemmar i 25-tal grupper som med *en* sammanhållande sekreterare i varje grupp drev ett totalt utvecklings- och produktionsarbete inom projektets ram fram till den färdiga produkten. Dessa medlemmar hade f.ö. ingen annan ersättning än vetenskapen om en värdefull insats. Ingenting är helt jämförbart men säkert kan svenska musiker liksom andra viktiga intressenter inom det offentliga livet, när de själva får chansen att känna ett medansvar, medverka till stora insatser både för Svenska rikskonserter och för alla regionala stiftelser m.fl.

Men kom alltså ihåg att det är nya urvalskriterier som gäller. Vi hoppas att det skall bli en större mångfald men är samtidigt litet tveksamma till om en organisation – hur centraliserad den än är – skall styra ett verksamhetsområde. Det är inte fråga om någon likriktad rådgivning.

PUSSELBITAR

När detta skrivs pågår förhandlingarna mellan landsting och stat om storleken av det statliga bidraget för 1988, ett viktigt underlag för den regionala planeringen – den som skall behandlas vid en konferens den 1–2 december.

Arrangörsavgifter och därmed sammanhängande frågor har behandlats i en arbetsgrupp inom Landstingsförbundet och resultaten kan ge vägledning i det fortsatta arbetet. Någon konferens om arrangörsfrågor hinner inte genomföras i höst som var planlagt utan får komma till stånd under 1988, när alla berörda hunnit ta del av det samlade materialet.

Regeringens instruktion för Svenska rikskonserter håller på att färdigställas. När den är fastställd kan utbildningsdepartementet sätta ihop den styrelse som skall ta ansvaret för Svenska rikskonserter från nyår-

et. De upphör Cemus roll som utredare och verkställare. Under första halvåret 1988 skall Cemus ha ett ansvar för avveckling av de gamla organisationerna och göra sin slutrapport som förhoppningsvis även skall kunna vara en vägledning för den fortsatta verksamheten. Senast den 1 juli 1988 bör Cemus kunna upphöra helt.

Rikskonserter har i dagarna sålt sin resebyråverksamhet, Art Tours Sweden, som fortsätter att utveckla sin verksamhet i bolagsform med särskild inriktning att ge service åt musiklivet och annan verksamhet inom kulturområdet.

Organisationen av ett bolag för fonogramdistribution har påbörjats. Det finns anledning återkomma med närmare information, eftersom bolaget visserligen skall ha Svenska rikskonserter som huvudägare men också kunna betjäna seriösa fonogramproducenter överhuvud taget.

Svenska Konsertbyrån, som f.n. är dotterbolag till Rikskonserter, har den viktiga artistförmedlingen till uppgift. Cemus har till regeringen skrivit att verksamheten inte bedöms kunna vara självfinansierad, om de kulturpolitiska målen med stöd till artister skall iakttas.

December 1987

NU ÄR DET DAGS ATT TACKA

Om några veckor övergår alla de teoretiska åtgärder som föregått den musikpolitiska reformen i en praktiskt verklighet. Landstingen utökar väsentligt sitt kulturanvar, offentliga resurser omfördelas, två stora statliga institutioner försvinner, många hundra människor får nya anställningar, Svenska rikskonserter börjar sin verksamhet och – förhoppningsvis – svenskt musikliv blir rikare. Det sistnämnda inträffar väl knappast direkt efter nyår men bör ju både kvalitativt och kvantitativt bli ett resultat inom några år, annars var ju reformen meningslös.

Det finns ju alltså de som tycker att förändringarna varit alltför stora i förhållande till det resultat som de tror är sannolikt. Genom att bryta ut enstaka exempel ur helheten och bolla med siffror av god regional hemslöjdskaraktär är det möjligt och t.o.m. nyttigt att sticka upp en och annan varingsspade. Visserligen har alla landsting tydligen utan reservation accepterat den medelsfördelning som nu gäller för de första åren och visserligen har staten flyttat en hel del pengar från central instans till regionala instanser men ändå finns det folk i några län som har svårt få hushållet att gå ihop och t.ex. att få pengar över för frilansarna.

Som i alla andra sammanhang är det två åtgärder som alltid skall prövas om budgeten ser oblanserad ut: söka skaffa större intäkter och söka minska utgifterna: Staten ger knappast mer nu och då återstår att fundera dels över landstingens, dels över kommuners och andra arrangörers bidrag. Jag tror nog att det finns flera landsting och kommuner som ännu inte begripit hur "lönsamt" det är att göra rejala kulturinsatser. Men gudskelov finns det andra landsting och kommuner som kan lära ut den sanningen.

På några håll har mycket onödig kraft gått åt för att inte komma överens. Även musiklivet består av en mängd småriken, inte bara av rikskaraktär utan även inom län och kommuner. Det är många samman slutningar som under årens lopp fått kämpa hårt för att få sina resurser, sin publik, sin respekt och sitt namn och som nu upplever frågor om samverkan och integration som jobbiga. Det är inte att förlöjliga och driva över rimlig hastighetsbegränsning.

Även centralt på den statliga sidan finns det problem kvar. Svenska rikskonserter skall spela andra roller än Institutet för Rikskonserter och förhoppningsvis skall de flesta som är vana vid en bestämd plats i den gamla rollistan, liksom omvärlden, uppleva stimulansen av reper-toarbyte. Men nog finns det de som inte tror på förnyelse. Jag hoppas att utvecklingen skall missionera så starkt att de övergår till ny tro.

Det finns alltså knaggligheter kvar, nya kommer att dyka upp. Men i stort sett menar jag att denna stora musikpolitiska omvälvning förberetts väl, smidigt och ansvarskännande på de allra flesta håll. Centrala

musikkommittén – Cemus är numera ett inarbetat namn – har haft och har ett blandat ansvar under regeringen med betydande befogenheter att genomföra omorganisationen. När nu det mesta av det arbetet är slutfört och Bullentinen inte har anledning utkomma mer – än kanske med ett nummer vid avvecklingsorganisationens slut – så har Cemus all anledning att tacka många, många.

Cemus är alltså kvar under första halvåret 1988 för att slutligt avveckla regionmusiken och Rikskonserter samt sig själv – ekonomisk förvaltning, bokslut, kvarvarande personalfrågor, arkivering osv. Dessutom för att göra en slutrapport med erfarenheter som vi hoppas kan bli till nytta i den fortsatta verksamheten. Andra ger ju också vägledning: Landstingsförbundets stora seminarium 1–2 december hoppas vi har gett en hel del liksom de vägledningar om verksamhetsplanering och arrangörsfrågor som förbundet sänder ut. Cemus information till musiklivet om den nya organisationen m.m. har ägt rum 15–16 december och en konferens om arrangörsfrågor, frilansare m.m. planeras äga rum 9 april 1988. Slutligen bör nämnas att nuvarande styrelsen för Rikskonserter och regionmusiken förbereder ett "testamente" som kommer att ange ett antal frågor som återstår att bringa till en god lösning under de närmaste åren.

Tack från tillgivne Urban Rosenblad

Juni 1988

Vad bär våren för bud om sommaren och vad berättar hösten om vintern? En föraning om vad som skall komma – i varje fall i naturen. Där emot säger sommaren mindre om höstens karaktär och vintern föga om vårens. Det är se enkla tankar som anas en vacker majdag, när jag ser ut över trädgården för att skriva ledaren till den sista Cemus-bulletinen. Den stora musikreformen är genomförd, nu återstår städningen, dokumentationen och framtidsarbetet – och det sista är inte Cemus uppgift. Men ända liksom våren och hösten tror jag att dagens bilder ger en föraning om vad som kommer att hända.

Under de senaste månaderna har jag tagit del av nio läns musikliv i sin nya organisation och kommer att före sommaren hinna besöka tre eller fyra till. Jag är med omställningsåren som bakgrund mycket nöjd. Det har gjorts ett intensivt förarbete och en flexibel planering på de flesta håll och mest intressant är att det håller på att växa fram en "säregen", egen karaktär hos varje regional musikstiftelse. Denna särskilda karaktär får inte gå förlorad i någon strävan efter enhetlighet stiftelserna emellan. Många duktiga länsmusikchefer har jag mött (de träffas nästan lättats på rikskonferenser så här i början) och där de ej finns, är tomrummet påtagligt stort. Flera av dem är mina vänner sedan förr och jag tycker nog att de flesta blivit friare, frimodigare och skickligare i sin nya mer självständig roll.

Möten med länsmusikchefer eller motsvarande, som inte kommit över från likartade uppgifter i den gamla organisationen, är alldeles särskilt inspirerande. De är fritänkare i den bästa meningen. Men framför allt är jag imponerad av de förtroendevalda i stiftelsestyrelser som jag mött, imponerad av deras engagemang, kunnande och vilja att lösa problem och föra verksamheten framåt. Deras insikt om kulturens värde för människor och samhälle är en enorm styrka. Jag hoppas endast att de även har möjlighet att i större utsträckning än hittills ägna sig åt de riksgemensamma insatserna i Svenska rikskonserter, Teatrarnas riksförbund och stiftelserna emellan m.m. och inte lämnar åt chefstjänstemännen att ensamma klara allt detta principiellt viktiga arbete.

Mina erfarenheter är naturligtvis många men de får bl.a. återkomma i det som definitivt blir den sista bulletinen från Cemus, dvs. vår slutrapport som Birgitta Eurenus är redaktör för och som beräknas komma i oktober.

Den nya centrala organisationen, Svenska rikskonserter (SRK), har även intensivt börjat sin verksamhet. För dem som varit med om att förbereda starten så är det glädjande att se hur denna syntes av en rad idéer, önskemål och viljeyttringar i goda händer är på väg att bli något mycket betydelsefullt i det svenska musiklivet. Ett av de största, inte oväntade problem just nu är namnlikheten med den gamla organisationen som hade så annorlunda uppgifter och arbetssätt. Det är angeläget att på al-

la sätt markera att SRK är annorlunda utan att för den skull lägga in värderingar. Ledningen är ny och styrelsen har nya, intresserade ledamöter som redan medverkar mycket aktivt. Trots att jag under organisationsarbetet bestämt uttalat att min långa, aktiva tid i musiklivet skulle sluta med Cemusarbetet och verkligen även av personaliga skäl önskade det, har högre makter och kanske andra intressenter sett till att jag under SRK:s första år är styrelseordförande där. Det värsta är att jag nu känner mig mycket glad över detta nya arbete.

För de regionala musikstiftelserna är det nödvändigt att komma ihåg att SRK i förhållande till dem har två olika roller. Den ena är att vara stiftelsernas och andras gemensamma service- och utvecklingsorgan i de allra flesta frågor. Den andra är SRK:s avdelning "Stockholmsmusiken" som för Stockholms län har samma uppgifter som de regionala stiftelserna och dessutom för den största folkmängden. Samverkan är därför naturlig och nödvändig i alla sammanhang.

Cemus har räknat med att vara klar med sina uppgifter till oktober. De största insatserna fram till sommaren gäller den slutliga avvecklingen av regionmusiken och Rikskonserter, där inte minst de ekonomiska problemen visat sig mycket stora. Endast tack vare medverkan från kunniga personer med lång erfarenhet bör vi snart vara framme vid bokslutstidpunkterna. Inte minst i slutomgångarna har det skett en del som är besvärligt att reda ut. Slutresultatet i juni väntar många med spänning på. Den stora mängden lådor med arkivhandlingar kräver även stora arbetsinsatser liksom avvecklingen av Cemus själv. Cemus sista uppgift blir att sammanfatta erfarenheterna från omorganisationen, och tala om hur det gått till och återge de frågor som måste vara aktuella i det fortsatta utvecklingsarbetet. Det bör kunna bli en storts handbok som även är användbar i det praktiska arbetet.

En del "ofärdiga" frågor ligger utanför SRK:s egen organisation. Nya stadgar för EMS, med vilken stiftelse SRK nära skall samverka på det elektroakustiska området, bör kunna gälla från 1 juli. Svenska konsertbyrån AB, som är SRK:s dotterbolag, överses f.n. vad gäller uppgifter, ekonomi och organisation och en beredningsgrupp lägger ett förslag till SRK:s styrelse. Planerna säger att 1 oktober skall artistförmedlingen

ha en fast grund för sin verksamhet. Caprice distribution AB, där SRK har aktiemajoritet men flera andra delägare finns, har sin första riktiga bolagsstämma i maj och har mötts av stort intresse från svenska och utländska fonogramproducenter liksom från regionala stiftelser. Art Tour AB, resebyrå med inriktning på musik- och andra kulturområden, har ett samarbetsavtal med SRK och kan användas - i öppen konkurrens med andra resebyråer - av stiftelser och andra inom musikområdet.

Det finns anledning uppmärksamma att det i vår har kommit en proposition om musik (t.o.m. inbunden, 1987/88:144) som även berör de musikpolitiska utgångspunkterna för avtalen mellan landsting och staten. Det gäller "Musiken i svenska kyrkan" och regeringen föreslår en särskild lag om kyrkomusiken med bl.a. vissa obligatoriska inslag i verksamheten. Pastoraten får ett mycket större ansvar än hittills och det är naturligt att musikstiftelser och SRK med kraft söker ett nära samarbete för att både kunna erbjuda sina tjänster och få insatser tillbaka från svenska kyrkans och fria trossamfunds musikrikedom. Jag rekommenderar läsning av civilministerns proposition.

Om drygt fyra månader finns det anledning säga tack för allt fint arbete och samarbete för Cemus räkning. Innan dess finns det anledning att tacka för att stiftelser m.fl. så väl medverkar i avslutande dialoger och önska en skön sommar.

Försvarets Författningssamling

Överbefälhavarens föreskrifter om ändring i överbefälhavarens kungörelse (FFS 1978:36) om instruktion för överkommendanten och kommandanten i Stockholm;

---

beslutade den 15 januari 1987.

Överbefälhavaren föreskriver med stöd av regeringens uppdrag 1978-03-02 (Fö 1140/77) i fråga om kungörelsen (FFS 1978:36) om instruktion för överkommendanten och kommandanten i Stockholm att bilagans 11 § skall ha följande lydelse.

11 § Om vissa landstingskommuner (Gotlands kommun) medverkan vid högvakt samt om Svenska Rikskonserters medverkan vid statsceremonier och högvakt finns särskilda överenskommelser.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 januari 1988. I överenskommelserna avtalad planering tillämpas dock för tid från och med den 1 april 1987.

Bernt Östh
Chef för planeringssektion 3

B. Kristensson

Chefens för armén föreskrifter om musiktjänst inom försvarsmakten;

---

beslutade den 10 mars 1987.

Chefen för armén fastställer med stöd av 16 § regeringens förordning (SFS 1983:276) om verksamheten inom försvarsmakten och överbefälhavarens föreskrifter (FFS 1986:20) om behörighet för chefen för armén, chefen för marinen och chefen för flygvapnet att avgöra vissa ärenden följande föreskrifter för musiktjänst inom försvarsmakten.

1 Militär musikadministration

1.1 Central organisation

Chefen för armén bereder och avgör ärenden om musiktjänst inom försvarsmakten.

Chefen för arméstabens sektion 3 är huvudman för och handlägger ärenden om musiktjänst inom försvarsmakten. Han är försvarsmaktens representant i den rådgivande grupp inom Svenska Rikskonserter, som har till uppgift att främja utvecklingen av musiken inom försvarsmakten och vid statsceremonier. I konstnärligt hänseende biträds huvudmannen av en sakkunnig inom Svenska Rikskonserter.

Framträdanden av arméns musikpluton handläggs inom sektion 3 av arméstabens informationsavdelning.

Rikshemvärnschefen har ansvar för hemvärnsmusikkårer. Han har för gemensamma frågor avseende hemvärnsmusik organiserat en särskild musiknämnd – Hemvärnets centrala musiknämnd (CMN). I denna ingår en representant för rikshemvärnschefen samt en ledamot ur varje militärområde, representerande hemvärnsmusikkåren inom militärområdet.

1.2 Regionalorganisation

Landet indelas i försvarsmusikaliskt hänseende i sju musikräjonger med var sin samordnande militär myndighet för samtliga militära myndigheter inom respektive musikräjong. Inom varje musikräjong svarar en landstingskommun (Gotlands kommun) respektive Svenska Rikskonserter för tjänstemusik för försvarsmakten med i centrala avtal överenskommet antal musikerspeltillfällen per kalenderår.

Organisationen och antal musikerspeltillfällen för tjänstemusik framgår av bilaga 1.

2 Vissa överenskommelser mellan statens förhandlingsnämnd och landstingsförbundet

Med tjänstemusik avses musik vid militär tjänsteutövning, vid sammankomster och tävlingar, som anordnas av militära myndigheter och frivilliga försvarsorganisationer, vid representationstillfällen med försvarsfrämjande syfte samt viss musik vid statsceremonier och statliga representationstillfällen och vid andra allmänna eller militära högtidligheter av offentlig karaktär.

Med ett speltillfälle avses varje påbörjad tidsperiod om två timmar, vari innefattas tiden för musikframträdanden, väntetid mellan framträdanden vid samma tillfälle samt tid för upp- och nedpackning på platsen

för framträdandet. Med ett musikerspeltillfälle avses ett speltillfälle med en musiker.

Utöver i bilaga 1 angivna musikerspeltillfällen skall berörda landstingskommuner (Gotlands kommun) svara för högvaktsmusik i Stockholm under vardera fem dagar per kalenderår.

Parterna utgår från att högvaktsmusik i Stockholm, om inte annat överenskommes, genomförs i en sammanhängande spelperiod om fem dagar.

Tjänstemusik och högvaktsmusik utförs av en blåsorkester med en för sådan musik och för det aktuella framträdandet lämplig stämbesättning.

Beställning av musikframträdanden för försvarsmaktens räkning för nästföljande kalenderår inges till respektive landstingskommun (Gotlands kommun) senast den 1 maj av vederbörlig räjongansvarig militär myndighet.

Musikplan avseende tjänstemusik och högvaktsmusik för nästföljande kalenderår fastställs senast den 1 september av landstingskommunen (Gotlands kommun) i samråd med vederbörlig räjongansvarig militär myndighet.

Musikframträdandet genomförs på sätt som överenskommes mellan den militäre arrangören och vederbörlig landstingskommun (Gotlands kommun).

Landstingskommunen (Gotlands kommun) är oförhindrad att för vissa musikframträdanden anlita annan likvärdig orkester, som arrangören kan godta.

Parterna förutsätter att musikframträdandena för försvarsmaktens räkning samordnas till så få perioder som möjligt och planeras på sådant sätt att behovet av resor mellan olika framträdanden minimeras.

Om fastställt speltillfälle inte kan genomföras på grund av förhållande, som beror på landstingskommunen (Gotlands kommun), skall kommunen, om inte annat överenskommes, anlita och betala annan likvärdig orkester, som arrangören kan godta.

Om fastställt speltillfälle icke kan genomföras på grund av förhållande, som beror på staten skall, om inte annat överenskommes, speltillfället likväl från ersättningssynpunkt betraktas som genomfört.

3 Överenskommelse mellan chefen för armén och Svenska Rikskonserter

Överenskommelse har träffats mellan chefen för armén och Svenska Rikskonserter om tjänstemusik m.m. för statsledningen och försvarsmakten. Överenskommelsen bifogas kungörelsen som bilaga 2.

4 Tillämpningsföreskrifter i anslutning till överenskommelsen mellan statens förhandlingsnämnd och landstingsförbundet (bilaga 1.7 till prop. 1985/86:114)

Råjongansvariga myndigheter (motsv.) avseende tjänstemusik är följande (jämför bilaga 1).

Militär myndighet (motsv.)

Musikansvarig landstingskommun (motsv.)

Försvarsområdesbefälhavaren i
Karlskrona försvarsområde

Blekinge

Västkustens marinkommando

Göteborgs och Bohus

Försvarsområdesbefälhavaren i

Östergötland

Östergötlands försvarsområde

Gotlands militärkommando

Gotlands kommun

Militärbefälhavaren i Nedre

Jämtland

Norrlands militärområde ¹⁾	
Militärbefälhavaren i Övre	Norrbottnen
Norrlands militärområde ¹⁾	
Överkommendanten i Stockholm	Svenska Rikskonserter

¹⁾ eller denne underställd myndighet i Östersund resp. Boden.

Överkommendanten i Stockholm är ansvarig militär myndighet avseende ceremonimusik för statsledningen samt för högvaktsmusik. Överkommendanten överlägger med berörda landstingskommuner (Gotlands kommun), Svenska Rikskonserter m.fl., innan beställning av högvaktsmusik inges till respektive landstingskommun (Gotlands kommun), Svenska Rikskonserter m.fl.

Militär myndighet på musikavdelnings förläggningsort biträder vid behov, efter framställning till råjongansvarig myndighet, kostnadsfritt vid utbildning av musikavdelning avseende militära former.

Militär arrangör bistår vid behov, kostnadsfritt, med handräckning, omklädnadslokaler, interna transporter m.m. inom arrangörens kaser/övningsområde i samband med musikframträdandena.

Civil musikdräkt m/87, mörkblå tillhandahålls musikavdelnings personal, som regelmässigt är avsedd för framförande av tjänste- och högvaktsmusik inom försvarsmakten, av följande myndigheter.

Musikavdelning i landsting
(motsv.)

Utrustande myndighet

Blekinge

Blekinge kustartilleriförsvar med Karlskrona kustartilleriregemente (BK/KA 2), Karlskrona

Göteborgs och Bohus

Västkustens marinkommando (MVK), Göteborg

Östergötland	Bråvalla flygflottilj (F 13), Norrköping
Gotlands kommun	Gotlands kustartilleriförsvar med Gotlands kustartilleriregemente (GK/KA 3), Fårösund
Jämtland	Jämtlands flygflottilj (F 4/SeNN), Frösön
Norrbottnen	Norrbottnens flygflottilj (F 21/SeÖN), Luleå

Sammansättning, tjänstetecken, tilldelning och användning av civil musikdräkt m/87, mörkblå framgår av föreskrifter utfärdade av överbefälhavaren.

Vid samverkan med landstingskommun (Gotlands kommun) skall militära myndigheter eftersträva att nedanstående handlingsregler tillämpas.

- Uppkommande behov av musik, som inte kunnat intas i musikplan, anmäls så snart som möjligt till musikproducent. Sådant behov tillgodoses – om så är möjligt – inom ramen för överenskommet antal musikerspeltillfällen.
- Vid hinder för genomförande av fastställt speltillfälle skall parterna i första hand eftersträva annan tid för framträdandet.
- Ändrad tid för framträdande inom ramen för musikplan överenskommets direkt mellan militär arrangör och musikproducent.
- Överenskommelse får träffas mellan militär arrangör och musikproducent att tjänstemusik – inom ramen för avtalat antal musikerspeltillfällen – ersätts med intern konsert.
- Militär arrangör samråder senast tre veckor före framträdande med musikproducent om detaljutformning av program m.m.

- Kontakter inom ramen för musikplan sker även i övrigt direkt mellan militär arrangör och musikproducent.
- Musikavdelning bär vid musikframträdande tilldelad civil musikdräkt, om inte annat överenskommes med den militäre arrangören, samt utnyttjar trumpetfanor, notställsdekorationer, paradtrummor o.dyl. i mån av tillgång enligt arrangörens önskemål.
- Musikavdelning är vid tjänstgöring tillsammans med militär trupp skyldig att, i den utsträckning som krävs för att åstadkomma ett enhetligt uppträdande, efterkomma de regler och anvisningar, som vid tillfället gäller för krigsman iklädd uniform.
- Musikavdelning tillämpar arméreglementets bestämmelser för uppträdande i sluten ordning samt regementstrumslagarinstruktion och trumslagarinstruktion.
- Landstingskommun (Gotlands kommun) beslutar om benämning på ensembler men är beredd att överväga önskemål om namn med militär anknytning och beteckningen musikkår vid framträdanden för försvarsmakten.

5   Ersättning till berörda landstingskommuner (Gotlands kommun) för tjänste- och högvaktsmusik

Statlig ersättning för landstingskommunernas (Gotlands kommun) åtaganden att svara för tjänstemusik och högvaktsmusik utgår i ett för allt. Ersättningsbeloppen fastställs efter årliga överläggningar mellan staten (statens förhandlingsnämnd) och landstingsförbundet.

Ersättningsbelopp för kalenderåret 1988 överenskommes mellan parterna senast den 1 oktober 1987.

Ersättningen till landstingskommunerna (Gotlands kommun) utbetalas av central myndighet med halva beloppet den 1 april respektive den 1 oktober det kalenderår, som beloppet avser.

6 Internas konserter och ytterligare behov av tjänste- och högvaktsmusik

Interna konserter, som inte kan inrymmas inom fastställt antal musikerspeltillfällen för musikröjng, liksom även behov av ytterligare tjänstemusik tillgodoses genom arrangerande myndighets egen försorg. Kostnaderna belastar i förekommande fall vederbörande arrangör.

Svenska Rikskonserter har ansvar för ceremoni- och högvaktsmusik enligt överenskommelse mellan chefen för armén och Svenska Rikskonserter (bilaga 2). Fem landstingskommuner och Gotlands kommun ansvarar för högvaktsmusik vid sammanlagt 30 tillfällen per år. Arméns musikpluton förutses som regel kunna svara för högvaktsmusik vid omkring 40 tillfällen per år. För övrigt behov av högvaktsmusik med blåsorkester (omkring 20 tillfällen per år) bör i första hand hemvärnsmusikkårer och musikkårer anslutna till frivilligförbund utnyttjas.

Utöver medel för centralt utbetalad ersättning till landstingskommunen (Gotlands kommun) och Svenska Rikskonserter för dessas centralt överenskomna åtaganden att svara för tjänste-, högvakts- och ceremonimusik för statsledningen och försvarsmakten disponerar chefen för armén fr.o.m. den 1 januari 1988 en mindre anslagspost för övrig musiktjänst inom försvarsmakten. Handlingsregler för användning av denna anslagspost kommer att framgå av chefens för armén produktionsplan.

7 Svenska Rikskonserteras utbildningsåtaganden avseende arméns musikpluton m.fl.

Svenska Rikskonserter ställer fr.o.m. den 1 januari 1988 personal, som kan fullgöra tjänster som musikdirektör, regementstrumslagare och

trumslagare, kostnadsfritt (löner och sociala kostnader) till arméns musikplutons förfogande med ansvar för den konstnärliga delen av plutons utbildning och verksamhet.

En förutsättning för åtagandet är att musikplutonens konstnärliga ledning kan användas även för andra ändamål, t.ex. militärmusikalisk utbildning av fasta ensembler för tjänste- och högvaktsmusik, frivilliga militärmusikkårer och hemvärnsmusikkårer.

8 Rapportering

Råjongsansvarig militär myndighet insänder fr.o.m. 1989 årligen senast den 1 mars anmälan till chefen för armén om under nästföregående kalenderår sammanlagt antal utnyttjade, i centrala avtal överenskomna musikerspeltillfällen för tjänstemusik inom musikråjongen. Överkommandanten i Stockholm anmäler sammanlagt antal utnyttjade, centralt avtalade musikerspeltillfällen med särskiljande av tjänstemusik för stabsmyndigheter, förband och skolor inom musikråjongen, ceremonimusik för statsledningen respektive högvaktsmusik, den senare fördelad på Svenska Rikskonserter, berörda landstingskommuner och Gotlands kommun.

Till anmälan fogas de synpunkter och erfarenheter, som bör komma till chefsens för armén kännedom.

Bilaga 1

Regional organisation och musikerspeltillfällen

Landstingskommun (Svenska Rikskonserter)	Musikavdelning i	Musik för försvarsenheter inom landstingskommuner m. fl.	Antal musikerspeltillfällen	Ansvarig militär räjäongmyndighet
Blekinge	Karlskrona	Kronoberg Kalmar Blekinge Kristianstad Malmöhus samt Malmö kommun	1 650	Försvarsområdesbefälhavaren i Karlskrona försvarsområde
Göteborgs och Bohus	Uddevalla	Halland Göteborgs och Bohus Älvsborg Skaraborg samt Göteborgs kommun	1 800	Västkustens marinkommando
Östergötland	Linköping	Södermanland Östergötland Jönköping Värmland Örebro	1 400	Försvarsområdesbefälhavaren i Östergötlands försvarsområde
Gotlands kommun	Visby	Gotlands kommun	615	Gotlands militärkommando
Jämtland	Östersund	Gävleborg Kopparberg Jämtland Västernorrland	1 275	Militärbefälhavaren i Nedre Norrlands militärområde ¹⁾
Norrbottnen	Boden	Västerbotten Norrbottnen	1 300	Militärbefälhavaren i Övre Norrlands militärområde ¹⁾
Svenska Rikskonserter	Stockholm	Stockholm Uppsala Västmanland	1 740	Överkommendanten i Stockholm

¹⁾ Eller denne underställd myndighet i Östersund respektive Boden.

Överenskommelse mellan chefen för armén och Centrala musikkommittén för Svenska Rikskonserter om tjänstemusik m.m. för statsledningen och försvarsmakten

1. Parterna är ense om att Svenska Rikskonserter genom Stockholms Blåsarmusik skall svara för ceremonimusik för statsledningen i Stockholmsområdet samt för tjänstemusik för stabsmyndigheter, förband och skolor inom Stockholms, Uppsala och Västmanlands län med sammanlagt 2 185 musikerspeltillfällen per kalenderår.

Stockholms Blåsarmusik skall därutöver årligen svara för högvaktsmusik i Stockholm enligt nedan.

Blåsorkester till fots omkring 20 dagar

Blåsorkester till häst omkring 25 dagar

Trumslagar- eller jägarhornskår omkring 20 dagar

Signalgivare omkring 80 dagar.

2. Med ceremonimusik avses musik vid statsceremonier och statliga representationstillfällen.

Med tjänstemusik avses musik vid militär tjänsteutövning, vid sammankomster och tävlingar, som anordnas av militära myndigheter eller friviliga försvarsorganisationer, vid representationstillfälle med försvarsfrämjande syfte samt vid andra allmänna eller militära högtidligheter av offentlig karaktär.

3. Med speltillfälle avses varje påbörjad tidsperiod om två timmar, vari innefattas tiden för musikframträdanden, väntetid mellan

framträdanden vid samma tillfälle samt tid för upp- och nedpackning på platsen för framträdandet. Med ett musikerspeltillfälle avses ett speltillfälle med en musiker.

4. Ceremonimusik utförs som regel av en blåsorkester med en för sådan musik och för det aktuella framträdandet lämplig stämbesättning.

Ceremonimusik kan även utföras som konsert enligt överenskommelse i varje enskilt fall.

Tjänstemusik och högvaktsmusik utförs som regel av en blåsorkester med en för sådan musik och för det aktuella framträdandet lämplig stämbesättning.

Tjänstemusik kan även utföras som intern konsert.

5. Beställning av musikframträdanden för statsledningens och försvarsmaktens räkning för nästföljande kalenderår inges av överkommendanten i Stockholm senast den 1 maj till Svenska Rikskonserter.

Musikplan för nästföljande kalenderår fastställs senast den 1 september av överkommendanten och Svenska Rikskonserter i samråd.

Om enighet om musikplan inte kan nås, hänskjuts frågan till chefen för armén för gemensamt beslut med Svenska Rikskonserter.

Uppkommande behov av musik, som inte kunnat intas i musikplan, anmäls så snart som möjligt till Svenska Rikskonserter. Sådant behov tillgodoses – om så är möjligt – inom ramen för överenskommet antal musikerspeltillfällen.

6. Musikframträdanden genomförs på sätt som överenskommes mellan den militäre arrangören och Stockholms Blåsarmusik.

7. Svenska Rikskonserter är oförhindrad att för vissa musikframträdanden anlita annan likvärdig orkester, som arrangören kan godta.
8. Om speltillfälle, som har fastställts enligt denna överenskommelse, inte kan genomföras på grund av förhållande som beror på Svenska Rikskonserter skall Svenska Rikskonserter, om inte annat överenskommes, anlita och betala annan likvärdig orkester, som arrangören kan godta.

Om speltillfälle, som fastställts enligt denna överenskommelse, inte kan genomföras på grund av förhållande som beror på den militära arrangören skall, om inte annat överenskommes, speltillfället betraktas som genomfört.

Om speltillfälle, som fastställts enligt denna överenskommelse, inte kan genomföras på grund av förhållande som inte beror på någongdera parten skall, om inte annat överenskommes, speltillfället betraktas som genomfört.

Vid hinder för genomförande av speltillfälle skall parterna i första hand eftersträva annan tid för framträdandet.

9. Ändrad tid för framträdande inom ramen för musikplan får överenskommas direkt mellan arrangör och musikproducent.

Överenskommelse kan träffas mellan arrangör och musikproducent att tjänstemusik – inom ramen för avtalat antal musikerspeltillfällen – ersätts med intern konsert.

Arrangör av musikframträdande samråder senast tre veckor före framträdandet med musikproducent om detaljutformning av musikprogram m.m.

Kontakter inom ramen för musikplanen sker även i övrigt direkt mellan arrangör och musikproducent.

10. Stockholms kustartilleriförsvar med Vaxholms kustartilleriregemente tillhandahåller Stockholms Blåsarmusik kostnadsfritt civil tjänstedräkt enligt av överbefälhavaren fastställda föreskrifter.

Svea livgarde tillhandahåller musikdräkt m/ä I 1 och/eller musikdräkt m/ä K 1.

Ensemble ur Stockholms Blåsarmusik bär civil tjänstedräkt vid musikframträdande enligt denna överenskommelse, om inte annat överenskommes med arrangören, samt utnyttjar trumpetfanor, notställsdekorationer, paradtrummor o.dyl. i mån av tillgång enligt arrangörens önskemål.

11. Ensemble ur Stockholms Blåsarmusik är vid tjänstgöring tillsammans med militär trupp skyldig att, i den utsträckning som krävs för att åstadkomma ett enhetligt uppträdande, efterkomma de regler och anvisningar som vid tillfället gäller för krigsman iklädd uniform.

Ensemble ur Stockholms Blåsarmusik tillämpar arméreglementets bestämmelser för uppträdande i sluten ordning samt regimentstrumslagarinstruktion och trumslagarinstruktion.

12. Svea livgarde biträder vid behov, efter framställning, kostnadsfritt vid utbildning av Stockholms Blåsarmusik avseende militära former.

Ridutbildning för personal i Stockholms Blåsarmusiks beridna avdelning sker kostnadsfritt genom försorg av Svea livgarde.

13. Arrangör bistår vid behov, kostnadsfritt, ensemble ur Stockholms Blåsarmusik med handräckning, omklädnadslokaler, interna transporter inom arrangörens förläggingsområde m.m. i samband med musikframträdandet. Kostnader för transporter i övrigt till spelplats med militära fordon debiteras Svenska Rikskonserter av arrangören.

14. Svenska Rikskonserter beslutar om benämningar på ensembler, som framträder enligt denna överenskommelse. Militära önskemål om namn med försvarsanknytning och beteckningen musikkår skall övervägas av Svenska Rikskonserter.
15. Den militäre huvudmannen för musik inom försvarsmakten, chefen för arméstabens sektion 3, ingår såsom försvarsmaktens representant i den rådgivande grupp inom Svenska Rikskonserter, som har till uppgift att främja utvecklingen av musiken inom försvarsmakten och vid statsceremonier. I konstnärligt hänseende biträds denne av en sakkunnig inom Svenska Rikskonserter.
16. Svenska Rikskonserter ställer fr.o.m. den 1 januari 1988 personal, som kan fullgöra tjänster som musikedirektör, regementstrumslagare och trumslagare kostnadsfritt (löner och sociala kostnader) till arméns musikplutons förfogande med ansvar för den konstnärliga delen av plutonens utbildning och verksamhet.

En förutsättning för åtagandet är att musikplutonens konstnärliga ledning kan användas även för andra ändamål, t.ex. militärmusikalisk utbildning av fasta ensembler för tjänste- och högvaktsmusik, frivilliga militärmusikkårer och hemvärnsmusikkårer.

17. Denna överenskommelse träder i kraft den 1 januari 1988, frågor om beställning av musikframträdanden, musikplan m.m. dock den 1 april 1987.
  18. Överenskommelsen gäller från och med den 1 januari 1988, tills vidare med en uppsägningstid av ett år.
-

Denna överenskommelse är upprättad i två exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Stockholm den 1 december 1986

För Svenska Rikskonserter
genom Centrala musikkommittén

För chefen för armén

Urban Rosenblad
Ordförande

Johan Palmgren
Chef för sektion 3

Denna författning skall intas i Försvarets författningssamling (FFS).

Författningen träder i kraft den 1 januari 1988, föreskrifter om beställningsförfarande, musikplan m.m. dock den 1 april 1987. Genom författningen upphävs Musik inom försvarsmakten m.m. (TFG 925:800079).

Enligt bemyndigande av överbefälhavaren

Erik G. Bengtsson

Johan Palmgren
(Chef för arméstabens sektion 3)

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

PROTOKOLL S 5 1987/88   *Bilaga 3*
 Sammanträdesdatum
 1987-12-28

**STYRELSEN FÖR
 Regionmusiken/Rikskonserter**

Protokoll fört vid styrelsens sammanträde per capsulam den 28 december 1987

Deltagit:	Ordföranden	Urban Rosenblad
	V. ordföranden	Sten-Sture Landström
	Direktören	Anders Jansson
	Ledamöterna	P G Bergfors
		Bosse Bergnéhr
		Sven Holmén
		Dorothy Irving
		Kent Johansson
		Ingvar Lidholm
		Rut Sandström
		Åsa Strömbäck
		Bengt Thelin
	Personal- företrädare	Margareta Holmdin
		Monica Lindqvist
	Sekreterare	Leif Pettersson

§ 1

Anders Jansson lämnar styrelsen förslag till utformning av synpunkter att föras vidare till den nya musikorganisationen. Styrelsen, som finner att detta är ett urval av de frågor och synpunkter som aktualiserats under den nuvarande styrelsens tid, ställer sig i princip bakom förslaget. Tiden har inte medgivit att styrelsen tagit ställning till enskilda formuleringar eller önskvärdenheten av kompletteringar.

Med denna reservation överlämnar styrelsen bilagda synpunkter till Svenska Rikskonserter och länsstiftelserna (motsv.) att användas efter gottfinnande.

Vid protokollet

Justeras

Leif Pettersson

Urban Rosenblad

1875

1875

1875

1875

1875

1875

BLICKEN
FRAMÅT

Synpunkter inför musikreformen 1988
från Regionmusikens och Rikskonserters
styrelse

Sammanställda
av
Anders Jansson

BLICKEN
FRAMT

Styrelsen för inrikespolitiken 1988
från Regeringskansliets och Riksdagens
styrelse

Sammansatta
av
Anders Jansson

Förord

Rikskonserters och regionmusikens styrelse – i personalunion sedan januari 1985 – lämnar sitt uppdrag med utgången av 1987, samtidigt som den musikreform genomförs som innebär att de båda institutionerna läggs ned och nya Svenska Rikskonserter bildas.

Då börjar också den regionaliserade musikverksamheten i tjugofyra län.

Styrelsen har känt det angeläget, att i någon form till efterträdarna och till de många som skall styra de nya länsmusikinstitutionerna vidarebefordra några erfarenheter och synpunkter från styrelsearbete i musiklivet. Styrelsens erfarenheter sträcker sig längre än två år bakåt. I flera fall har enstaka ledamöter suttit i Rikskonserters eller regionmusikens tidigare styrelser. Ordföranden Urban Rosenblad har lett regionmusikens och Rikskonserters styrelser under organisationernas hela existens, med undantag för den allra första rikskonserttiden.

För att begränsa så väl ämnets omfattning som framställningens längd har vi valt ut några områden som vi finner angelägna att belysa, om man vill bidra till ökad kunskap om musiklivets villkor. Det är sådant som dessvärre sällan diskuteras i det dagliga styrelsearbetet, dels eftersom dagsfrågorna pockar på sin lösning, dels emedan de är tidsödande och svåröverskådliga, och inte alltid ligger klart skönjbara i uppdraget.

Samtalen har förts i styrelsen men Anders Jansson har skrivit texten. Avsnittet om styrelsens arbete har skrivits av styrelsens ordförande, Urban Rosenblad.

Vi är medvetna om att det funnits brister och misstag under de år regionmusiken och Rikskonserter verkat. Det är inte dessa vi redovisar i detta sammanhang utan ett antal frågor, som aktualiserats under de senaste åren, då flertalet av nuvarande styrelseledamöter varit med, och som bedömts viktiga för framtiden.

Det är vår förhoppning att våra styrelsekollegor framöver skall ha glädje av våra synpunkter, som vi har försökt framföra i så konkret form som möjligt, i görligaste mån försedda med förslag till åtgärder.

Huvudpunkter i det förflutna

Arvet

Rikskonserttanken är gammal. Den fanns som en parallell vid bildandet av Riksteatern på 30-talet. Troligen hade det bildats en rikskonsertorganisation, om inte kriget kommit emellan. Då som nu fanns ett starkt intresse för arrangörerna. Riksteatern byggdes upp på en kedja av arrangörsföreningar.

Nu kom det att dröja till slutet av 50-talet innan tonkonstnärernas aktioner för en fungerande konsertbyrå gav resultat i politiska åtgärder. Försöksverksamheten kom att bedrivas under större delen av 60-talet. Organisationen fick sin fasta status den 1 juli 1968.

Därefter kom Rikskonsserter, med rötter i trettiotalets bildningspatos och femtiotalets utvecklingsoptimism att verka i ett sjuttioal med väsentligt annorlunda kulturklimat, värderingar och förutsättningar. På åttiotalet har hela tiden pågått ett utredningsarbete, som ytterst syftat till att lägga tyngdpunkten regionalt och därmed förändra hela apparaten.

Rikskonserters historia illustrerar hur organisationer eller institutioner skapas under vissa förhållanden och därefter kommer att verka under helt andra förutsättningar. En del av de förhållanden vi beskriver i det följande måste ses mot bakgrund av detta.

Regionmusikens historia blev ännu kortare, även om naturligtvis arvet från militärmusiken förlänger den.

Man kanske kan säga att reformerna kommer i tätaste laget. Det tar tid att bygga upp en verksamhet som denna om man ser till alla dess komponenter. Att efter så pass kort tid komma med ännu en genomgripande reform kan möjligheten innebära risk för att värdefulla kunskaper går förlorade.

Regionmusikens profilering

Regionmusiken har under de sjutton år den funnits kommit att förändras. Man var vid starten en till traditioner och besättning militärt dominerad organisation, med tjugotvå blåsprofilerade avdelningar. Ett omprofileringsarbete, som av olika skäl ändå gått långsamt, innebär att man nu har en betydligt varierad profil, med ökande användningsmöjligheter. Samtidigt innebär detta att den professionella blåsmusiktraditionen nu förvaltas av allt färre utövare. Det är viktigt att man i medvetande om detta skapar ett centrum för denna tradition, vari inbegripes den militära, vid Svenska Rikskonserters Stockholmsavdelning.

Uppgiften är också pedagogisk. Regionmusiken har haft ett unikt inbyggt utbildningsinstitut, som på något sätt måste leva vidare.

Profileringsfrågorna kommer säkert att vara aktuella också i framtiden. Skälen är flera och har redovisats bl.a. i en bok om sinfoniettan som organisatorisk form, utgiven av regionmusiken.

Den intresserade kan läsa mera om tankarna bakom reformerna i de inledande kapitlen i betänkanden och propositioner som föregick bildandet av Rikskonserter och senare regionmusiken. Också verksamhetsberättelser och årsböcker innehåller inslag av principiellt intresse.

Vägvalet

Sextiotalets kulturdebatt använde en terminologi från näringslivet. Vi började tala om distribution och produktion av kultur, om avnämare och framför allt om producenter. Den ursprungliga konsertbyråtanken

kom snabbt att förbytas i en produktionskedja, där man centralt framställde färdiga produkter, mycket kompletta, som sedan såldes till subventionerat pris och distribuerades, för att därefter tas om hand av lokala arrangörer. Detta var nytt och det var annorlunda. Det kom dock att stämma illa med de tankar främst rörande decentralisering som dominerade det kommande decenniet.

Avgörande för utvecklingen blev producentens roll. Det är ostridigt att kring varje konserttillfälle finns en mängd arbete, som måste göras, oavsett av vem. Men om man dessutom föresätter sig att program skall ha tematik, idéer, omges av pedagogiska och folkbildande insatser, så stegras behovet av en samordnare av allt detta. En som förverkligar en vision.

Frågan är vems vision. Det ligger nära till hands att det blir institutionens eller producentens, och det kanske rentav skall vara så. De arbetar ju båda utifrån ett uppdrag, formulerat eller underförstått. I sitt arbete får de emellertid inte glömma den slutliga mottagaren, lyssnaren.

Men också producenter är en form av artister, vill förverkliga sina idéer. Inom vissa mediaarter har de avgörande inflytande på slutprodukten, t.ex. vid TV-produktioner.

Men risken finns att artistens situation påverkas. Konstnären blir ett medel, väljs för att passa någon annans konstnärliga intentioner.

De få artister, som var aktiva vid Rikskonserters tillkomst, och som var uppfyllda av den ursprungliga ideologin, räckte inte till för att påverka artistkåren så att den i sin helhet skulle kunna vara kreativ i frågor kring "programmakeriet". Rätt program vid rätt tillfälle kunde nog en producent åstadkomma, men ofta skedde det kanske utan artistens medverkan.

Det tog också tid innan man såg dessa mönster, och innan någon började reagera. En något orättvis form av reaktion kom tidigt i form av kritik mot Rikskonserters som man sade omfattande "administration". Det finns en distinktion, som man ofta inte hade klar för sig, mellan den

administration som är företagets interna och den som är knuten just till produktionen. I näringslivet, varifrån man ju hämtade termerna, är detta helt klart. Möjligen var denna tidiga kritik ställföreträdande. Det var annat man irriterades över.

Det är t.ex. uppenbart att i ett så känsligt sammanhang som musikproduktion kan producentens personliga preferenser i fråga om artister eller genrer spela in. Det tillhör det svåraste i uppdraget som producent eller chef i musiklivet att i görligaste mån anlägga ett sakligt synsätt. Och för att kunna göra detta måste man vara mycket bred i sitt kunnande.

Naturligtvis har i de allra flesta fall dessa frågor hanterats med omdöme, men problemet finns och man bör vara medveten om det.

Balansen mellan artist och producent hittades så småningom, när medvetenheten ökade, men lärdomar finns här att dra för framtiden. De nya organisationerna bör tillsammans med Svenska Rikskonserter utvecklingsenhet kunna arbeta med att finns samarbetsvägar mellan artisten och de nödvändiga administratörerna.

Denna debatt har dessutom på senaste tiden breddats genom att den tredje parten, arrangören, kommit alltmer i rampljuset, låt vara oftast på tal om ekonomin. Men också innehållsfrågorna berör i högsta grad arrangörerna.

Det finns en tendens att glömma den sista länken i kedjan, lyssnarna. Vi blir så upptagna av organisatoriska frågor, av våra debatter, av producentskap och artistfrågor att lyssnaren, som alltihop ändå till sist är till för, kommer i skymundan. En bra utgångspunkt för allt musicerande och producerande och informerande är faktiskt att fråga sig: Till vem riktar vi oss, vem skall lyssna på detta?

Artisterna

Det finns en annan artistfråga: Hur engagerar man artister, och vilket ansvar har man för dem? Har en institution som Rikskonserter rentav ett ansvar för hela artistsituationen?

Den ursprungliga konsertbyråtanken kom som bekant inte att realiseras. De artistgrupper, främst inom Tonkonstnärslförbundet, som varit reformens tillskyndare, kom snart att utgöra en ganska liten grupp i det mycket breda utbud som blev Rikskonserters signum i en förändrad verklighet en bit in på sjuttio-talet. Att det aldrig kunde bli fråga om ett totalt ansvar berodde på två saker. Dels var ju som tidigare beskrivits innehållet viktigt, vilket ledde till ett urval av artister utifrån speciella kriterier, dels kom tidigt ekonomin att omöjliggöra en så stor verksamhet att man kunde spela en avgörande roll för arbetsmarknaden. Och ändå sysselsatte Rikskonserter under sitt sista år ca tvåtusen artister och regionmusiken ett tusental frilansare. Tidigare var det ännu flera.

Dessa förhållanden har ofta inte varit klara för artisterna, som ofta givit utlopp för förtrytelse över att inte få engagemang av Rikskonserter.

Till detta kom att artisturvalet breddades kraftigt genom en förändrad kultursyn. Vidare kom efter hand en rad olika former för engagemang att praktiseras.

Rikskonserters och regionmusikens relation till artisten är alltså inte någon enkel och okomplicerad fråga.

Organisationen har också kommit i kontakt med de mer generella artistproblemen i landet.

– Konkurrensen är hård, det finns en duktig och erfaren förlorad generation i åldrarna 40–50 år. Deras del av konsertkakan är oförtjänt liten. Oftast har de få tillfällen till konstnärlig verksamhet och försörjer sig som pedagoger eller med icke-musikaliska yrken.

- Marknaden fungerar dåligt. På vissa områden finns underbetalning, även av mycket kvalificerade musiker.
- Relationen frilansare/fast anställda är en ständig källa till diskussion. Många anser att i ett pressat ekonomiskt läge frilansarna får det trångt, då länen får egna musikerresurser, som man i första hand vill utnyttja. Samtidigt har från flera håll påpekats det värde en fast resurs har.
- Relationen utbildning/marknad är inte tillfredsställande. Det finns en överproduktion av artister, och det borde åtminstone diskuteras om det är önskvärt att på något sätt dimensionera utbildningen efter marknadens behov och situation.

Men betydligt allvarigare är att utbildningen i mycket liten grad har dragit konsekvenserna av vad som hänt ute i musiklivet. Den stora expansionen på skolkonsertområdet och den uppsökande verksamheten har satt få spår i utbildningen av musiker.

De två musikvärldarna

Det finns två världar i musiklivet.

Den ena är vad man i allmänhet först tänker på: Konserter på estrader, Musikradion, TV-musik, turnéer, solist framför orkester, dirigenter, strålkastarljus, internationell karriär, publicitet, recensioner, gager.

Den andra är framträdanden på sjukhus, vårdhem, fängelser, möten i folkrörelsevärlden, och framför allt skolkonserter.

Man skulle tycka, att det kunde finnas ett naturligt flöde mellan dessa musikliv. Men så är det inte. De är på olika sätt starkt åtskilda.

Det här är inte bara fråga om olika miljöer och yttre förutsättningar för musicerande och lyssnande. Det handlar minst lika mycket om olika

slag av attityder, hos musiker, publik, tonsättare, arrangörer, pedagoger, politiker.

Att det officiella Sverige säger sig främja den mindre glamorösa musikvärlden spelar i praktiken mindre roll. Anslagen går sin gilla gång.

Musikhögskolorna tar alla utredningar till trots ofta inte tillräcklig hänsyn till musikvärldens kluvenhet. Man utbildar för den ena, sprider värderingar vidare som befäster klyftorna. Till en del är det en resursfråga, det behövs pengar för att utbilda i de nya riktningar som OMUS-reformen föreslog. Men till en del är det en fråga om inställning och insikt.

Arbetsmarknaden fungerar likadant. När man talar om arbetsbrist menar man den första musikvärlden. Den oerhörda potens som finns i den andra nämns sällan.

Publiken tänker också i dessa kategorier. Visserligen har den under senare år mött nya, uppfriskande konsertformer, dock oftast i offentliga sammanhang. Men det är nog inte fel att gissa att de allra flesta förbinder musik och egna musikupplevelser med olika former av offentlig verksamhet.

I en diskussion om framtiden är detta ytterst viktiga frågor, som griper kring sig på de flesta av musiklivets områden.

Vi måste få dessa världar att flyta ihop till en helhet. Vi måste öka medvetenheten hos alla berörda, så att undervisning, anslagsfrågor, prioriteringar och konstnärliga avvägningar sker mot en riktig bakgrund och korrekt uppfattning av hur musiklivet egentligen ser ur.

Skolkonserter och uppsökande verksamhet måste genomföras med bästa möjliga artister, som dessutom måste vara medvetna om de speciella krav uppgiften ställer.

Bilden av två musikvärldar är naturligtvis schematisk. Det finns en tredje, en vital, organiserad ständigt förändrad musikvärld runt om-

kring oss, väl värd att uppmärksamma och stödja: Alla källarband, allt jazzmusicerande, allt sjungande och spelande i hemmen, alla hundratusen i kommunala musikskolan, allt lyssnande på inspelad musik. Där finns också vår publik.

Uppsökande verksamhet

Få företeelser har utretts mera inom Rikskonserter och regionmusiken än den uppsökande verksamheten. Flera utredningar har gjorts och åtskilliga försök, de senaste bara för ett par år sedan.

Ideologierna har skiftat.

Har den uppsökande konserten ett värde i sig, eller har den ett värvande syfte, så att den lockar den ovane lyssnaren till de offentliga konserterna? Svaret borde vara både-och, men så har det inte alltid varit, eftersom man ansett att det senare resonemanget befäster attityderna kring de båda musikvärldarna. Den uppsökande verksamheten skall ha ett värde i sig, inte bara locka människor till den andra musikvärlden. Så sade man ofta i början av 70-talet, också i vår styrelse.

Skall man ha enstaka nedslag, förlitande sig på beställningar, eller skall man genomarbeta en publikkrets med genomtänkta projekt? (Frågan är signifikativ för hela Rikskonsertverksamheten.)

Rikskonserter har genomfört några initiativ, som får betecknas som nydanande på området uppsökande verksamhet. Dit hör ett antal projekt i boendemiljö och den s.k. Karnevalsrörelsen, som fått stor spridning i landet under 80-talet.

Med tiden har för Rikskonserters vidkommande de uppsökande konserterna fått minskad uppmärksamhet. Det beror på flera faktorer: Andra institutioner fick medel för ändamålet, verksamhet regionaliserades, pionjärbetet var till ända, kraven utifrån minskade så småningom, delvis till följd av förändringar i kulturklimatet.

Vid en regionalisering kommer frågorna säkert att aktualiseras, inte minst av ekonomiska skäl. En institution med fasta resurser kommer att fråga sig till vad de används, och till vilka kostnader.

Skolkonsertbegreppet vidgas

Skolkonserterna har varit Rikskonserters mest omfattande verksamhetsgren. Med åren har de undergått förändringar, lyssnargrupperna har minskats, besök i klassrum har blivit allmänt förekommande.

Bland de viktiga initiativen inom denna utveckling märks projektverksamhet i skolan, stimulans av elevernas egenverksamhet och en anknytning till andra ämnen. Man har också bidragit till att förverkliga tanken på "skolan som kulturhård".

Sålunda har inom ett särskilt anslag omfattande samarbete ägt rum med Riksteatern och Riksutställningar.

Till nyetableringarna hör också den omfattande verksamhet i förskolan, som bedrevs i försöksform under 70-talet och funnits som fast inslag i verksamheten sedan dess. Man inriktar sig här på personalen, och den bärande tanken är att musik skall ses som integrerad i vardag och lek.

Kvalitetsfrågor

Också kvalitetsfrågor har livligt debatterats under de gångna åren. I en omvälvande tid, när nya värderingar bryter in och påverkar oss, när kulturbegreppet blir vidare, kommer givetvis kvalitetsbegreppen att genomgå motsvarande process. Det är ingen lätt diskussion, eftersom vi menar olika saker och företeelsen är abstrakt och svårfångad. Kvalitetsdiskussionen har rört många områden.

Ett har varit artistens kvalitet. Att det finns en "ren" sådan är klart, den musikaliska prestationens standard. Många anser att den är till-

räcklig, en riktig artist verkar i kraft av sin musikaliska förmåga. Andra menar att det inte räcker, det skall till kommunikation, förmåga att levandegöra, att umgås.

Ibland slängde man ut barnet med badvattnet. Kommunikationen var nog. Men ur dessa insikter, som väl inte var nya men formulerade på nytt, växte en övertygelse om att artisterna borde väckas till insikt, utbildas. Och på det området kan nog Rikskonserter och Regionmusiken med sin undervisning sägas ha gjort en bestående pionjärinsats, som man hoppas skall föras vidare i andra sammanhang. Oerhört mycket är gjort, men förståelsen finns och kunskaperna är tillgängliga på ett annat sätt än tidigare.

Kvalitet är också något som berör konsertens former. Den yttre ramen har uppmärksamats och många intressanta försök har gjorts. Frågan vetter mot en annan: Var är publiken? Kommer det fler människor till våra arrangeman om dessa ser annorlunda ut? Finns det murar att riva, och vad består de av?

Detta har i sin tur lett till att man ägnat arrangörerna mer uppmärksamhet. Arrangörerna är många och av alla de slag. Alla är delaktiga av de många händelser – produktionskedjan – som leder fram till en konsert, och de bör kunna lära sig en del av detta, anser man.

Därför har på senare år en rad arrangörskurser ägt rum, och utbildning av det slaget torde höra till musiklivets mest expanderande sektor inom de närmaste åren.

En viktig uppgift är att hitta eldsjälarna. I ett alltmer institutionaliserat kulturliv är det risk att de försvinner, eftersom de känner sig överflödiga. Det vore beklagligt, eftersom de ofta förenar stor kunskap om musik och artister med en insikt i ortens speciella förutsättningar, som en utomstående inte kan ha.

Musikinstitutioner måste ha en genomtänkt repertoarpolitik, innefattande också artisterna. Arbetet blir annars slumpartat, det finns så

många faktorer som påverkar arbetet med program och repertoar att den egna viljeinriktningen är oerhört viktig.

Hur man sedan samspelar med lokalarrangörens önskemål – och kunskande! – är den springande punkten i de nya länsorganisationernas musikpolitik, liksom i Svenska Rikskonserters relation till de nya organisationerna.

I Rikskonserters tidiga historia finns exempel att ta varning av. Det hände att man ute bland arrangörerna kände sig illa behandlade då välmenande producenter lanserade sina visioner och programidéer, och visst begicks det misstag under försöksverksamheten. Det finns alltså en del att lära av, även om misstagen och därmed missnöjet förhoppningsvis minskat.

I programarbetet måste omsorgen om det egna landets kultur väga tungt. Svårast är uppgiften att främja vår tids musik, som oftast inte säljer sig själv och som ofta bör kopplas till pedagogiska insatser. Rikskonsert och regionmusiken kan också här sägas ha bidragit väsentligt till att vidga erfarenheterna. Det har speciellt skett genom den serie, som kallats Musik i vår tid. Den har varit ett viktigt experimentalfält för former och innehåll, och en utvärdering är att vänta i början av 1988.

Blicken framåt

En tillbakablick ger ett mönster som kanske inte alltid framstod tydligt då man befann sig mitt i skeendet. Man kan också efteråt se, att vissa frågor inte så ofta fanns med i styrelsens arbete.

En orsak till detta är att de inte ligger direkt i uppdraget. Styrelsen får ju ärenden på sitt bord, som skall lösas, och dessa tenderar att dominera arbetet.

Dessutom är musiklivet så genomorganiserat att det är fragmentiserat och svåröverblickbart. Skall man diskutera något i musiklivet måste

man träffa många parter, det må röra vilken fråga som helst. Detta försvårar den gemensamma diskussionen och förvränger perspektiven.

Det är därför viktigt att några tar på sig uppgiften att skaffa sig överblick och perspektiv, inte minst på frågor som inte är uppe på bordet dagligdags, samt att förmedla detta till andra.

Vissa av de förhållanden vi skall diskutera längre fram är utpräglade tekniska, kräver fackkunskaper, beredning och initierade föredragningar. Dit hör exempelvis mediafrågor, akustik och ofta även fonogramfrågor.

Musiklivets uppdelning i många små fack gör att vissa frågor som skulle kräva mångas intresse inte omhändertas alls. Det saknas ibland en tvärkommunikation, inte minst i frågor om att sprida kunskaper. Dit hör t.ex. frågor kring svenska dirigenter, besvärigheterna kring marknadsföring av artister och inte minst den långsamma spridningen av kunskaper kring musicerandets psykologiska och fysiologiska sidor.

Frågor med internationell räckvidd blir ibland också bortglömda, eftersom de förutsättes omhändertagna av speciella organ. Dessa sköter dem säkert bra, men det kan vara bra om en styrelse skaffar sig utblickar mot andra länders verksamhet och erfarenheter. Svenska Rikskonserterens roll blir här intressant, inte minst som förmedlare till länens musikerbetare.

Inte minst finns ett kunskapsstoff att hämta, ibland på nära håll.

Vår avsikt är att ge förslag på sådana arbetsområden, där diskussion och åtgärder kan innebära att man konkretiserar uppgifter för Svenska Rikskonserter.

Inte minst en organisation, som avses arbeta flexibelt med konsulter, tidsbegränsade projekt och program måste hålla en diskussion ständigt levande, och måste ha känselspröt mot omvärlden och framtiden.

I stor utsträckning är de frågor vi tar upp också av intresse för alla som arbetar inom musikområdet, inte minst för dem som skall leda arbetet i länens musikinstitutioner.

Och sist men inte minst: Det förutsättes ju ett nära och intimt samarbete länen sinsemellan och mellan dessa och Svenska Rikskonserter. Det är därför viktigt att stora delar av den kvalificerade och initierade musikdebatten förs på många plan och att vissa frågeställningar är väl kända.

Informationsfrågor

Tidigare har talats om att musiklivet är uppdelat i en mängd små delar, var och en företrädande någon genre eller verksamhet eller något speciellt intresse. Detta är naturligtvis både på gott och ont.

Till de klara nackdelarna hör att musiklivets information fungerar dåligt. De tidningar som finns har små upplagor och läses endast av de berörda. Det finns ingen riktig musiktidning, som kommer ut tillräckligt ofta för att vara av intresse för annonsörer eller debattörer.

I dagspressen sköts i allmänhet bevakningen av musiklivet otillfredsställande. Också här finns mönster och invanda beteenden. Litteratur och teater får av hävd mycket plats. Musik är recensioner av de stora institutionernas insatser. Musikpolitiska inlägg är sällsynta, artiklar om allmänna musikaliska ämnen likaså. Musik i radio och TV uppmärksammas sällan. Musik hör inte ens självklart hemma på kultursidorna. Inga förändringar synes vara att vänta.

Till de kommande arbetsuppgifterna bör därför höra ett ställningstagande i tidningsfrågan för Svenska Rikskonserter vidkommande. I ett regionaliserat musikliv skulle en sådan insats ha en viktig servicefunktion.

Inom "gamla" Rikskonserter har dokumentation och information av gjorda erfarenheter inte varit tillfredsställande.

Man borde för att få en förbättring på den punkten betrakta Svenska Rikskonserter som ett i grunden informerande organ. Detta ligger i verksamhetens servicekaraktär. Utöver frågan om en tidning, som kan tillgodose en fortlöpande aktuell kommentar till dagsläget, bör man ta ställning till en regelbundet utkommande skriftserie, som fördjupat kan behandla företeelser i musiklivet och förmedla kunskaper. Den bör kunna knyta till sig en kvalificerad redaktionsgrupp av rådgivande karaktär.

Mycket av vad som i det följande sägs om olika kunskapsområden baseras på förutsättningen att organisationen har medel att sprida denna kunskap.

Musiklivets finanser

I ett samhälle som vårt med folkrörelser och bildningstraditioner, med relativ enighet i kulturella frågor blir musiklivet en del av samhällsapparaten också i ekonomiskt hänseende.

Kultur har det allmännas stöd, vilket garanterar mångfald och idéflöde, men också innebär att många är med och administrerar kulturell verksamhet. Vidare har vi ingen som helst naturlig relation mellan tillgång och efterfrågan. Endast några mycket stora popgalor kan sägas betalas av de besökande. I övrigt är musiklivets besökare mer eller mindre subventionerade av skattemedel, som kanaliseras på olika vägar. En stor administrativ apparat sköter om distributionen av medel.

Musiklivets ekonomiska förhållanden borde beskrivas. En kartläggning skulle inte sakna ämnen.

- Anslagsgivningen konserverar kanske rådande förhållanden.
- Frilansfrågan skulle kunna få en intressant belysning. Hur mycket pengar omsätter frilansare?
- Det kan hända att det förekommer ett betydande dubbelarbete kring ganska enkla produktioner.

- Hur skulle ett anslagssystem se ut som underlättar samarbete mellan regionerna och möjliggör att symfoniorkestrar och musikteaterproduktioner utnyttjas bättre?
- Hur verkar sponsring inom musiklivet? Vilka bevekelsegrunder har givare och mottagare? Hur är erfarenheterna utomlands?
- Skulle penningströmmarna styras annorlunda, för att vi skulle få ett bättre fungerande musikliv.
- Vad betyder alla nya musikinstitutioner för ekonomin – ett projekt som kan följas från början.
- Vilken sorts utbildning i dessa frågor bör man anordna?
- Hur mycket av näringslivets syn på ekonomi är tillämpbar på kulturlivet?
- Hur betalar vi våra musiker?
- Vilka överväganden av ekonomisk natur styr programsättning och artisturval?

Ämnena är många. Det krävs ekonomiskt kunnande för att besvara dem, men också kännedom om musiklivets struktur och villkor.

Ett samarbete med t.ex. Handelshögskolan borde kunna ge intressanta bidrag till den tidigare nämnda skriftserien.

Mediafrågor

Mediafrågor måste uppmärksammas i framtiden. Den oerhört snabba förändringen på alla områden får troligen revolutionerande effekter på både lyssnare och konstnärligt verksamma. Frågan är om de inte redan haft det.

På nästan alla områden sker förändringar. Bilden är paradoxal: Världen finns i våra vardagsrum via satelliter. Och samtidigt vänder vi oss i stigande utsträckning till det som ligger oss närmast, lokalradion vinner många lyssnare på Riksradios bekostnad.

Musikreproduktionens kvalitet når oanade höjder, dess lagringsmöjligheter och kommunikationsmöjligheter likaså. Det påverkar inte bara

musiklyssnande utan också tillgängligheten för noter och uppslagsverk.

Samtidigt har vi på kort tid sett en helt ny genre växa fram: Den musikillustrerande videon. Hur blir en generation som vant sig vid att se bilder till all musik?

Mediautvecklingen påverkar musikkivets lyssnarvanor, ekonomi, konstnärliga innehåll, och därmed själva basen för ett musikliv och dess innehåll.

Den måste därför följas, och det är ett svårt arbete, eftersom utvecklingen går snabbt. Vi kommer alltid några månader för sent.

Akustikfrågor

Inom musiklivet finns en stor okunnighet inom detta sorgligt försummade område. Också mycket välutbildade personer saknar elementär kunskap om akustikens grunder. Varken konsertarrangörer eller musiker har kunskap nog att med enkla medel förbättra en lokals akustik.

De som projekterar, ritlar och bygger lokalerna, avsedda för allmänheten, ägnar ofta akustikfrågorna ringa uppmärksamhet eller gör det för sent. Vanligt är också att man kompromissar med tal- eller teaterakustik på ett för musiker helt oacceptabelt sätt.

Naturligtvis finns det undantag, men det är säkert så att en serviceinsats här är efterlängtd. Vi anser därför att Svenska Rikskonserter skulle inrätta ett treårigt program för akustikfrågor, för att sprida kunskap, ge service och påverka utbildning och opinion.

Konsertens psykologi och fysiologi

Att Rikskonserter/Regionmusiken tidigt uppmärksammade betydelsen av kommunikation mellan artist och publik har tidigare framhållits. I

förlängningen av detta öppnar sig en rad frågor av betydelse för hur artister lyckas i sitt yrke. Dorothy Irving har i sin bok *Yrke: Musiker* givit en rad synpunkter på detta.

Musikernas yrke går ut på att ha kontinuerlig framgång. Det är vad andra förväntar sig, det är vad man kräver av sig själv. Redan i det kontinuerliga ligger fröet till frustration och tillbakagång: Det är få förunnat att dra fördelar av ständiga engagemang. För många är situationen den motsatta, engagemangen droppar in lite slumpvis, man tvingas till ständiga omladdningar, man har svårt att hålla färdigheterna uppe. Och framför allt, man tappar det där odefinierbara som heter rutin och scenvana. Och så ligger besvärigheterna på lur.

Det vore oskattbart om Svenska Rikskonserter som närmast permanent uppgift kunde bevaka och rapportera om vad som händer kring musikernas yrkesroll, och helst också stimulera till forskning.

Programmet är ett typiskt samordnings- och samarbetsprojekt. Om det fanns i dag skulle man kunna

- rapportera från pågående forskning kring rampfeber,
- berätta om metoder för att lindra spänningar,
- diskutera problem kring inläring och memorering,
- dra nytta av idrottsforskningens rön, tillämpbara på musiker,
- rapportera från USA-aktiviteter av typen "Health Program for Performing Artists",
- anordna en svensk work shop i tillhörande ämnen,
- sprida erfarenheter från arbete med musikerkollektiv i Bergen,
- rapportera från ett flertal seminarier i Finland kring konflikter inom symfoniorkestrar och mellan musiker och administratörer, försök som pågått där i flera år,
- redogöra för hjälpmedel avsedda att hindra uppkomsten av typiska yrkesskador, och mycket annat.

Ingenstans i landet finns i dag någon som sitter inne med en helhetsbild av detta viktiga område. Att göra det vore att intressera sig för själva

hjärtpunkten i vårt musikliv. Det är en typisk uppgift för en central serviceorganisation. Ingen annan kommer att göra det.

En angränsande fråga är de ofrånkomliga konflikter som alla kollektiv drabbas av. Vi har samlat på oss erfarenheter av detta och samtidigt lärt oss att problemen är allmänmänskliga, endast de utlösande faktorerna har sin grund i förhållanden i musikerkollektivet. Rimligtvis kommer nya huvudmän att möta liknande problem. En del av dem har fackliga aspekter, men oftast är det en kombination av åtgärder, inte minst konstnärliga, som kan bidra till att svårigheterna övervinns.

Den samlade erfarenheten bör kunna utnyttjas på något sätt, kanske inom ramen för det ovan skisserade programmet.

Barns musikmiljö

Har någonting förändrats mera de senaste åren än barnens musikmiljö? För bara ett par generationer sedan bestod den av visor och psalmsverser att kunna utantill, av skolkören som man kunde befrias från, av pianolektioner för ett fåtal, av någon som sjöng i familjen, av hembygdskör och blåsorkester och av Barnens Brevlåda i den enda radiokanalerna.

Jämför med i dag, och tänk på i morgon!

Knappast någonting är angelägnare än att vi totalt sett får en genomtänkt musikpolitik för barn. Det har ytterst att göra med den nationella integritet och identitet som vi anser hotad av mediavärldens internationalisering och kommersialism. Det måste vara den angelägnaste uppgiften för såväl en central musikorganisation som för de regionala att arbeta fram program för barnkultur. Svenska Rikskonserters utvecklingsavdelning har här en huvuduppgift. Mycket av vad som utträttats inom Rikskonserters skolkonsertverksamhet kan här föras vidare.

De ständigt frånvarande lyssnarna

Musiklyssnandet är enormt utbrett i landet. Färska undersökningar vittnar om detta, speciellt i fråga om ungdom.

Samma siffermaterial innehåller utmaningen att stora delar av befolkningen helt saknar kontakt med levande musicerande, också som åhörare.

Det finns alltså en stor potentiell publik för all sorts musik.

Kan vi nå den? Är musiklyssnandet alltid en angelägenhet för minoriteter? Hur går det med bildningsidealet, med drömmen om den musikaliska massfrålsningen när man måste prioritera inom en snålt tilltagen budgetram? Hur gör vi oss hörda i det kommersiella, multinationella reklamdånet?

Vi klarar av att kartlägga vanor, men kan vi förändra dem? Har vi gjort det, med den massiva insatsen av statliga och andra institutioner de senaste tjugo åren?

Frågorna vetter mot marknadsföring, reklam, PR och publikarbete. Kulturinstitutioner satsar en liten del av sin budget på sådant. Arbetet bedrivs ofta i invanda banor. Samtidigt har vi exempel på motsatsen, på lyckade enstaka satsningar och på permanenta förändringar.

Frågan vetter också mot publikundersökningar, trender i människors vanor, influenser från andra områden som ekonomi och media. Och mot konsertformen, igen.

Kringresande musiker har en fond av erfarenheter att dela med sig av. De vittnar ofta om att upprepningen är ett verksamhet medel i påverkan av människors musikvanor. Serieformen är tillvänjande.

En informationsavdelning kan informera om allt detta. Där kan samlas kunskap, exemplifieringar, därifrån kan utgå impulser, inbjudningar

till konferenser eller till handgripliga övningar. Inte minst då musiklivet regionaliseras behövs ett ställe där erfarenheterna samlas.

Det kan vara trivialare än så: Vem har adresser, vem grupperar och sorterar mottagarna av den målgruppsstyrda informationen, vem har bilder, artistregister, texter?

Svenska Rikskonserter?

Frilansfrågan

Vad en frilansande musiker är hör till de svårbesvarade frågorna.

Det beror på att i diskussioner om frilansarna blandas ofta två saker ihop:

- De konstnärliga avsikterna – hos musiker och arrangör.
- Arbetsmarknadsaspekter.

Denna hopblandning vållar mycket förvirring, eftersom den leder till definitioner som inte passar ihop och därmed till felaktiga slutsatser.

De som arbetar i musiklivet befinner sig i skärningspunkten mellan arbetsmarknadspolitik och kulturpolitik. Man måste bestämma sig för vad man sysslar med.

En annan komplikation är att frågan väcker affekter. Vi vill inte att människor skall vara utan arbete. Vi vill inte utbilda människor som sedan blir utan arbete. Vi vill inte att människor skall ta arbete för andra. Vi vill inte att någon skall slås ut i sitt arbetsliv. Vi gillar inte att man tar betalt för arbetsförmedling. Det är förbjudet.

Och ändå har konstnärlig verksamhet starka inslag av just detta som vi inte alls vill ha, det ligger i själva systemet:

Man kanske måste utbilda i överkant, man vet ju inte vem som visar sig framgångsrik? Finns det ett musikliv utan konkurrens? Kan vi an-

ställa utan att anordna provspelningar? Måste vi inte acceptera att människor som är fast anställda inom ett musikeryrke har konstnärliga uttrycksbehov och karriärmöjligheter på en öppen marknad? Måste vi inte erkänna att impresarion trots sin kommersiella inriktning är en högt specialiserad person, som har en roll i konsertlivet? Samhället erkänner detta genom att låta honom arbeta vidare, på dispens.

Det är svåra frågor, mycket sällan belysta annat än just i utredningar kring arbetsmarknaden.

Att det hela blir en smula laddat beror ju på den trånga ekonomin. Räckte pengarna till alla, vore det inte så problematiskt. Just därför vore det intressant att få veta lite mer om frilansekonomin. Marknaden är nämligen större än man kanske tror.

Här finns en uppgift för Svenska Rikskonserters ekonomiprogram.

En annan aspekt, ganska okänd utanför den inre kretsen: Våra fast anställda orkestrar, musikteatrarna och regionmusikavdelningarna, alla dessa skulle inte kunna fungera en dag utan alla de frilansare som fyller på i leden vid sjukdomsfall eller då partituren kräver förstärkning. Det rör sig om en omsättning på många miljoner i utbetalda löner, för att inte tala om allt arbete med detta.

En riktig bild av frilans-Sverige skulle vara bra för debatten. Och för åtgärderna, både från arbetsmarknadens folk och de konstnärliga ledarna.

Det är ironiskt att vi måste skriva detta. Det var ju här det började i mitten av femtiotalet, med frilansarnas missnöje.

Tonsättarna

Om det finns nyanser i frilansfrågan kan det knappast sägas på tal om tonsättarna. Där är läget entydigt dystert, och ofta väl beskrivet, bl.a. av tonsättarna själva i en skrift härom året.

Tonsättarna kan bli de verkliga förlorarna i den stora reformen. Stora institutioner som Sveriges Radio och Rikskonserter/regionmusiken håller sig med en beställningspolitik och reserverar medel för detta. De kan dessutom i kraft av sin organisation och sin inblandning i alla möjliga arrangemang se till att verken uruppförs och allmänt plädera för att svensk musik spelas. De kan också ta med representanter för tonsättarna i sin beställningsverksgrupp, som fallet varit också på andra håll.

Den hittillsvarande beställningsverksamheten i våra båda institutioner är väl belagd, och den har mestadels omfattats med intresse från tonsättarnas sida. De har här haft två av sina få stora uppdragsgivare. De har dessutom haft ett forum för överläggningar och kontakt.

Detta får naturligtvis inte försvinna. Svenska Rikskonserter har redan utsett sin nya grupp för beställningsverk, som väl får ta på sig att också täcka vad regionmusikens grupp sysslade med. Man får hoppas att relationerna till landet i övrigt på detta område snabbt klarnar, så att man undviker eventuella negativa effekter. Beställda verk måste också framföras.

Det kommer också an på länens musikorganisationer att komma ihåg tonsättarna. Man kan göra det på flera sätt än genom att beställa verk. Det har redan prövats.

Tonsättare har anställts för längre tid, antingen för att komponera, eller för att sprida kännedom om sitt yrke, eller för att genomföra en större produktion inom någon tematik. Ibland har detta kombinerats.

Vi bör verka för att institutionerna får grundbelopp för detta, och för att frågan om tonsättarnas ställning i vårt musikliv hålls levande.

Om styrelsens arbete (Urban Rosenblad)

Styrelserna för både Rikskonserter och regionmusiken har skiftat i sammansättning flera gånger men förändringarna har aldrig varit fullständiga. Inte endast ordföranden utan även en del andra ledamöter har alltid funnits kvar till en ny mandatperiod. Sammanhållningen och gemenskapen har bl.a. därför varit påtaglig, det har i båda styrelserna funnits en fin gruppanda, som trots de speciella förhållandena under de senaste åren och sammanslagning av de två styrelserna hållits levande i förhållande till omvärlden. Korta mandatperioder för alla – om tre år t.ex. – är inte till nytta för styrelsearbetet, men en viss omsättning kan givetvis vara fördelaktig.

Antalet styrelseledamöter är egentligen något för högt för att vara praktiskt, men frånvaron av suppleanter har medfört att vi ändå många gånger varit på gränsen till att inte vara beslutsföra. Troligen hade vid kunnat arbeta effektivare med något färre ledamöter och tillgång på suppleanter.

Det är ganska påtagligt att när ärenden på dagordningen varit mer administrativa eller berört en mer avgränsad verksamhetsgren har en del styrelseledamöter haft lättare för att prioritera andra uppgifter och varit frånvarande. Men allmänt måste sägas, att nu för tiden är närvarande ledamöter mycket mer aktiva än de var förr, då det inte var sällsynt att ett par ledamöter inte uttryckte någon åsikt om någonting men väl biträdde de övrigas beslut.

De flesta ledamöter företräder någon intressegrupp, om än inte officiellt. Det kan väl inte undvikas, men det är en klar fördel, när detta inte är bundet i föreskrifter, ty trots allt bör det vara den personliga lämpligheten och intresset för uppgifterna, som skall vara avgörande. Erfarenheten visar att utövande musiker, tonsättare, företrädare för arrangörer och målgrupper eller politiker kan vara precis lika värdefulla i styrelsearbetet – det viktigaste är blandningen. Likaså har styrelsearbetet genom åren mått väl av en relativt jämn könsfördelning.

Det har varit för få prioriteringsdiskussioner, och de som varit har alldeles för ensidigt knutits till årliga budgetbeslut med ett ofta ganska torftigt beslutsunderlag. Arbetet har präglats av den sorts försiktighet som grundar sig på någon slags kulturpolitisk arbetsfördelning innebärande att en styrelse inte har rätt att tycka till i konstnärliga frågor och att därför repertoar och produktionsfrågor exklusivt tillhör den verkställande ledningen.

Detta har ibland gjort styrelsearbetet mindre intressant, och egentligen finns det inga beslut, som inte har ett både konstnärligt, ekonomiskt, målgruppsorienterat och medelsbetingat innehåll. Styrelsen skall i varje fall i målbestämningar och verksamhetsinriktning även ta med konstnärliga aspekter. Detsamma gäller anslagsframställningar o.dyl.

Styrelsen borde inte ha accepterat så sena ekonomiska lägesrapporter som vi nu flera gånger fått lov att göra. Det är angeläget att framtiden gör det möjligt att rätta till avvikelser från långtidsplaner och budgetramar åtminstone varje kvartal och någon månad efter att avvikelser sker. Det är dessutom viktigt att en styrelses prioriteringar går så mycket i detalj att de verkligen är ett styrmedel som går att ta ansvar för.

Vid styrelsesammanträden deltar ett stort antal som inte är styrelseledamöter. Ibland är tjänstemännen fler till antalet än de egentliga styrelseledamöterna. Detta ger mer information och är ofta till fördel, men ibland har det i alltför stor utsträckning blivit en diskussion mellan tjänstemännen.

Ett viktigare önskemål är att styrelseledamöterna får träffas för sig själva ibland – liksom t.ex. enhetschefer eller personalföreträdare gör – och samtala om en del viktigare frågor före beslut. Detta behöver sannolikt inte ske mer än ett par gånger om året.

Det har då och då, främst inför sommaren, sagts att styrelsens ledamöter är välkomna till konserterna, men det har varit ringa anslutning, om de ej ägt rum under ett styrelseinternat. Egentligen borde styrelseledamöter i minst lika stor utsträckning som den anställda personalen

kunna besöka konserter eller annan verksamhet, och naturligtvis ges samma betingelser för detta.

Slutord

Musiklivet kan visserligen sägas vara uppdelbart i många små enheter, organisatoriskt skilda åt.

Men samtidigt är musiklivet ett odelbart helt, där allt hör samman i ett väldigt spel.

Också denna skrift vittnar om detta. Frilansfrågor, mediaområdet, ekonomin, marknadsföring, publikarbete, arrangörer – alla dessa är delar av samma problemkomplex. Därför är det svårt att tala om varje företeelse för sig, och därför kan man inte heller föreslå åtgärder utan att förstå hur de påverkar helheten.

Den stora musikreformen äger rum den 1 januari 1988.

Den börjar då. Den slutar aldrig, även om en organisatorisk fas troligen känns avslutad någon gång på hösten 1988.

Reformen är genomgripande och förändrar vårt musiklivs struktur. Den kommer att skapa nya samarbetsformer och nya förutsättningar, nya samspel inom och mellan regioner, och mellan dessa och ett nytt Svenska Rikskonserter. Tjugofyra läns musikorganisationer och en central servicefunktion bör rimligtvis innebära en kraftig förstärkning av musiklivet. Samtidigt krävs någon form av ansvarsfördelning mellan alla dessa för att undvika dubbelarbete och för att öka effektiviteten. Hur denna skall se ut klarnar säkert de närmaste åren.

De är den avgående styrelsens förhoppning att alla de ansträngningar och allt det arbete som lagts ned på denna reform under åtta år skall bära rik frukt. Några av de frågor vi ansett angelägna i det fortsatta arbetet finns med i denna framställning. Det betyder inte att det som saknas är oviktigt. En fullständig genomgång av det musikliv Rikskonserter

ter och regionmusiken arbetat med och påverkat är inte möjlig. Vi har gjort ett urval för att föra vidare en liten del av ett stort arv.

Statens offentliga utredningar 1988

Kronologisk förteckning

1. Översyn av utlänningslagsstiftningen. A.
2. Kortare väntan. A.
3. Arbetsolycka - "olycka" eller arbetsmiljöbrott? A
4. Kunskapsöverföring genom företagsutveckling. UD.
5. Utgått.
6. Provning och kontroll i internationell samverkan. I. 42.
7. Frihet från ansvar. Ju.
8. En ny skyddslag. Fö.
9. Sverigeinformation och kultursamarbete. UD.
10. Rätt adress. Fi.
11. Öppenhet och minne. U.
12. Civil personal i försvaret. Fö.
13. Handel med optioner och terminer. Fi.
14. Översyn av bostadsrättslagen. Bo.
15. Medborgarkommissionens rapport om svensk vapenexport. SB.
16. SÄPO-Säkerhetspolisens inriktning och organisation. Ju.
17. Reklamskatten. Fi.
18. Rapport av den parlamentariska kommissionen med anledning av mordet på Olof Palme. Ju.
19. U-lands- och biståndsinformation. UD.
20. En förändrad ansvarsfördelning och styrning på skolområdet. U.
21. Ny taxeringslag - Reformerad skatteprocess. Del 1. Fi.
22. Ny taxeringslag - Reformerad skatteprocess. Del 2. Fi.
23. SIIESTA - Ett internationellt institut för värdering av miljöriktig teknik. UD.
24. Lotteri i radio och TV. U.
25. Förnyelse och utveckling. C.
26. Frikommunförsöket. C.
27. Lönegarantin och förmånsrättsordningen - om lönegarantins betydelse för det ökade antalet företagskonkurser. A.
28. Videovåld II - förslag till åtgärder. U.
29. Förnyelse av kreditmarknaden. Fi.
30. Arbetsdomstolen. A.
31. Översyn av appohvsrättslagstiftningen. Delbetänkande 4. Ju.
32. Läge för vindkraft. Bo.
33. Släpp kopiorna fria. Fi.
34. Dalälven - en miljöatsning. ME.
35. Offentlig lönestatistik. Behov och produktionsformer. Fi.
36. Effektiv statlig lokalförsörjning. Fi.
37. Statens ansvar för spridning och visning av värdefull film. U.
38. Ägande och inflytande i svenskt näringsliv. I.
39. Mål och resultat - nya principer för det statliga stödet till föreningslivet. C.
40. Föräldrar som förmyndare, m.m. Ju.
41. Tidig och samordnad rehabilitering - Samverkan metoder och rehabiliteringsinriktad ersättning m.m. S.
42. Statens roll vid finansiering av export. UD.
43. Folk- och bostadsräkningar i framtiden. C.
44. Kontroll av kemiska produkter och varor. ME.
45. Vissa internationella skattefrågor. Fi.
46. Tillfällig handel. Fi.
47. Kommunalt stöd till de politiska partierna. C.
48. Reformerat presstödd. U.
49. Arbetsmarknadsstriden III. A.
50. Arbetsmarknadsstriden IV. A.
51. Ut med musiken. U.

Statens offentliga utredningar 1988

Kronologisk förteckning

1. Översyn av utlänningslagsstiftningen. A.
2. Kortare väntan. A.
3. Arbetsolycka - "olycka" eller arbetsmiljöbrott? A
4. Kunskapsöverföring genom företagsutveckling. UD.
5. Utgått.
6. Provning och kontroll i internationell samverkan. I.
7. Frihet från ansvar. Ju.
8. En ny skyddslag. Fö.
9. Sverigeförmedling och kultursamarbete. UD.
10. Rätt adress. Fi.
11. Öppenhet och minne. U.
12. Civil personal i försvaret. Fö.
13. Handel med optioner och terminer. Fi.
14. Översyn av bostadsrättslagen. Bo.
15. Medborgarkommissionens rapport om svensk vapenexport. SB.
16. SÄPO-Säkerhetspolisens inriktning och organisation. Ju.
17. Reklamskatten. Fi.
18. Rapport av den parlamentariska kommissionen med anledning av mordet på Olof Palme. Ju.
19. U-lands- och biståndsinformation. UD.
20. En förändrad ansvarsfördelning och styrning på skolområdet. U.
21. Ny taxeringslag - Reformerad skatteprocess. Del 1. Fi.
22. Ny taxeringslag - Reformerad skatteprocess. Del 2. Fi.
23. SIIESTA - Ett internationellt institut för värdering av miljöriktig teknik. UD.
24. Lotteri i radio och TV. U.
25. Förnyelse och utveckling. C.
26. Frikommunförsöket. C.
27. Lönegarantin och förmånsrättsordningen - om lönegarantins betydelse för det ökade antalet företagskonkurser. A.
28. Videovåld II - förslag till åtgärder. U.
29. Förnyelse av kreditmarknaden. Fi.
30. Arbetsdomstolen. A.
31. Översyn av upphovsrättslagstiftningen. Delbetänkande 4. Ju.
32. Läge för vindkraft. Bo.
33. Släpp kopiorna fria. Fi.
34. Dalälven - en miljöinsats. ME.
35. Offentlig lönestatistik. Behov och produktionsformer. Fi.
36. Effektiv statlig lokalförörjning. Fi.
37. Statens ansvar för spridning och visning av värdefull film. U.
38. Ågande och inflytande i svenskt näringsliv. I.
39. Mål och resultat - nya principer för det statliga stödet till föreningslivet. C.
40. Föräldrar som förmyndare, m.m. Ju.
41. Tidig och samordnad rehabilitering - Samverkansmetoder och rehabiliteringsinriktad ersättning m.m. S.
42. Statens roll vid finansiering av export. UD.
43. Folk- och bostadsräkningar i framtiden. C.
44. Kontroll av kemiska produkter och varor. ME.
45. Vissa internationella skattefrågor. Fi.
46. Tillfälligt handel. Fi.
47. Kommunalt stöd till de politiska partierna. C.
48. Reformerat pressstöd. U.
49. Arbetsmarknadsstriden III. A.
50. Arbetsmarknadsstriden IV. A.
51. Ut med musiken. U.

